

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی

- هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۳/۲۱ به پیشنهاد شماره ۹۶۲/۱۰/۵۵۱ مورخ ۱۳۹۶/۲/۲۴ دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و به استناد تبصره (۱) ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۴ - تصویب کرد:
- ۱- طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان به شرح پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، تعیین می شود.
 - ۲- هر گونه عملیات اجرایی منوط به تصویب ارزیابی زیست محیطی (EIA) می باشد.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

مهر

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

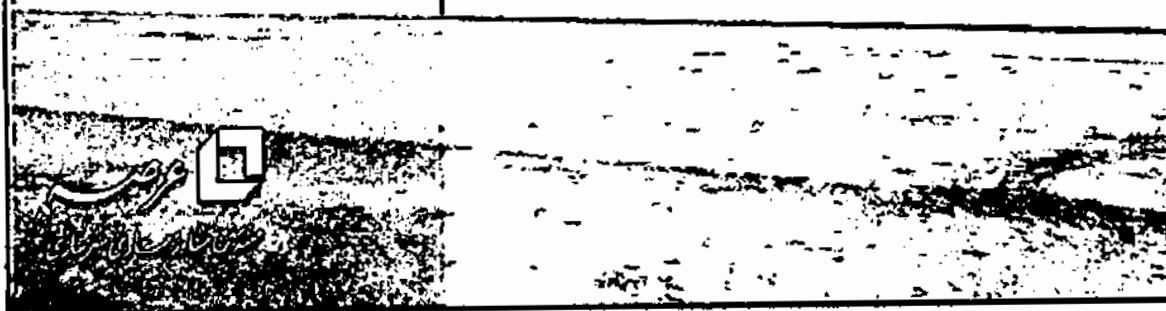
سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

منطقه ویژه اقتصادی اکاشان

خلاصه مدیریتی طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی

دیماه ۱۳۹۵

علاءالدوله

دفتر هیئت دولت

عنوان پروژه: طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

کارفرما: سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

مشاور: مهندسین مشاور معماری و شهرسازی عرصه

تیم مطالعاتی

مدیر طرح: مهندس سمانه خائف	سرگروه مطالعات زیست محیطی: مهندس علی مرزوقی
مسئول تلفیق: مهندس محمد دادگر	سرگروه مطالعات اقتصادی و بازار: دکتر منیژه دشتیان
مشاور امور بازرگانی و گمرک: مهندس محمد زجاجی	سرگروه مطالعات کالبدی: مهندس سمانه خائف- مهندس محمد دادگر
	سرگروه مطالعات اجتماعی و فرهنگی: مهندس بهروز صفری
	سرگروه مطالعات راهنما: مهندس زینب بهرامی اصل
	سرگروه مطالعات زیرساختی: مهندس عبدالرضا حسینی
	سرگروه تولید نقشه: مهندس عبدالعلی رضایی
	کارشناس کنترل پروژه: مهندس پریسا فیروزی

عنوان گزارش: خلاصه مدیریتی طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

تاریخ تهیه: زمستان ۱۳۹۵

نوبت ویرایش: سوم

تهیه کنندگان گزارش مدیریتی: دکتر منیژه دشتیان

تهیه کنندگان نقشه‌ها: مهندس عبدالعلی رضایی

کنترل کننده و بازنگری: دکتر آتوسا مدیری

تصویب کننده: مهندس مهدی حقیقی

توضیح:

نشانی مشاور: تهران، کریمخان زند، خردمند جنوبی، کوچه یگانه، پلاک ۷

کد پستی: ۱۵۸۴۷۱۷۱۱ تلفکس: ۸۸۸۲۶۶۴۵ - ۸۸۸۴۱۳۴۲ - ۸۸۸۲۸۲۳۶ - ۲۱

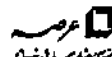
سایت اینترنتی: www.arsehconsulting.com پست الکترونیکی: info@arsehconsulting.com

منطقه ویژه اقتصادی کاشان در شمال غربی استان اصفهان، در مجاورت دو استان قم و اراک و در مرز بین دو شهرستان آران و بیدگل و کاشان قرار گرفته است. در این راستا طرح اولیه منطقه ویژه اقتصادی کاشان پس از انجام مطالعات اولیه در سال ۱۳۸۶ و مشخص شدن زمین در ۳۰ کیلومتری شهرستان کاشان (۱۳۴۴ هکتار) و محدوده محل اجرای طرح در سال ۱۳۸۹ توسط مجلس شورای اسلامی و در تاریخ ۱۳۹۱/۰۹/۲۶ به تصویب هیات دولت رسید و در سال ۱۳۹۱ سازمان توسعه و نوسازی (ایمیدرو) به عنوان سازمان مسئول تعیین شده و ابلاغ گردید.

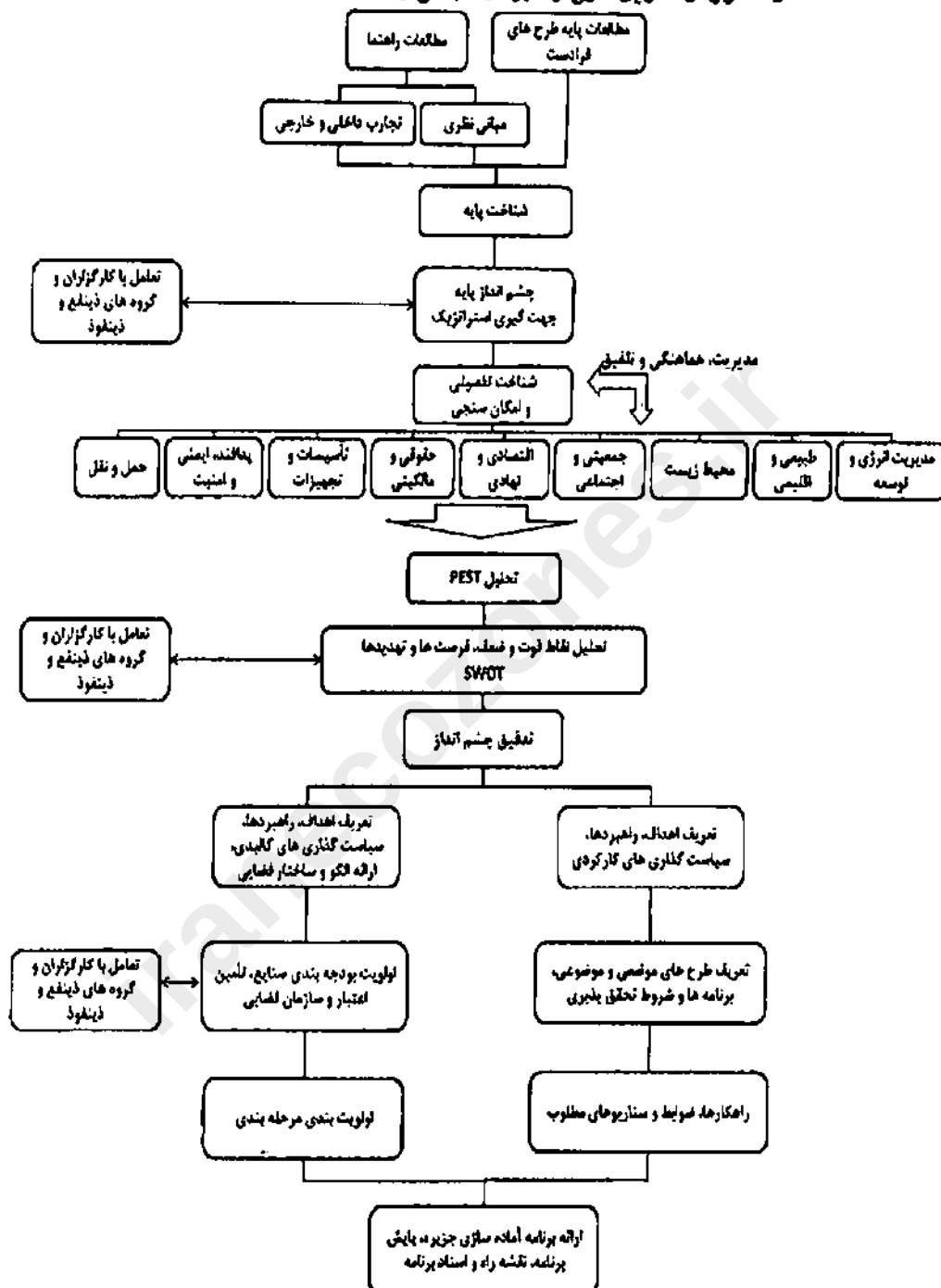
با وجود تلاش‌های صورت گرفته طی سالهای گذشته از زمان تصویب اقدام خاصی در ارتباط با منطقه ویژه اقتصادی کاشان صورت نگرفت و پس از پیگیری‌های انجام شده، مجری طرح توسط ایمیدرو در تاریخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۱ انتخاب گردید تا طرح پس از اجرای مطالعات طرح جامع وارد فاز عملیات اجرایی گردد.

تدوین طرح جامع منطقه ویژه کاشان، به منظور دستیابی به راهکارهای جامع و پایدار، مطالعاتی در زمینه شناخت شرایط محیطی، اقتصادی، کالبدی و اجتماعی منطقه ویژه کاشان انجام شد و به منظور واقع بینی و نزدیک بودن پیشنهادات آتی طرح با فرصت‌ها و مزیت‌های منطقه، با افراد ذی نفع و ذی نفوذ مصاحباتی به عمل آمد. برآیند این مطالعات به تدوین سرات در کلیه حوزه‌های مطالعاتی و به تبع آن هدف‌گذاری توسعه منطقه و ارائه راهکارهای پیشنهادی برای توسعه منطقه انجامید.

براین اساس در گام اول با بررسی اسناد فرادست، مطالعات کلان منطقه و نمونه‌های موفق داخلی و خارجی، چشم‌انداز کلی و اهداف کلان منطقه ویژه کاشان به دست آمد. سپس براساس چشم‌انداز کلی و همچنین سایر ویژگی‌های خرد و کلان منطقه، کاربری‌ها و گروه‌های فعالیت، صنایع قابل استقرار در منطقه ویژه کاشان و همینطور سطح و سطوح و مقیاس این صنایع و کاربری‌ها استخراج گردید. در مرحله بعد به منظور مکان‌یابی و نحوه استقرار کاربری‌ها و صنایع در کنار یکدیگر از معیارهای کالبدی-محیطی استفاده و جانمایی فعالیت‌ها در کل منطقه و ۲۵۰ هکتار فاز اول انجام شد. براین اساس سه سناریو به منظور پهنه‌بندی استقرار کاربری‌ها ارائه گردید که براساس معیارهای اقتصادی-محیطی-کالبدی سناریوی برتر انتخاب شد. در نهایت نیز براساس گزینه برتر برنامه توسعه شبکه‌های تاسیساتی و تجهیزات زیربنایی و همینطور نقشه راه و چارچوب توسعه منطقه ویژه اقتصادی کاشان ارائه گردیده است. قرائند اصلی انجام مطالعات ساختاری راهبردی طرح جامع و نقشه‌راه منطقه اقتصادی کاشان را می‌توان به صورت زیر خلاصه نمود:

 سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی	زمستان ۱۳۹۲	۲	صفحه مدیریتی
---	-------------	---	--------------

شکل ۱- روش تدوین طرح راهبردی، جامع و نقشه راه منطقه اقتصادی کاشان

در ذیل روند مطالعات فوق به صورت خلاصه ای از مهمترین یافته ها به تفکیک هر یک از دیسپلین

های مطالعاتی آمده است

 سازمان منطقه ویژه اقتصادی کاشان	زمستان ۱۳۹۲	۳	چهارم مدیریت
--	--------------------	----------	---------------------

نتایج مطالعات توپوگرافی در محدوده منطقه ویژه کاشان نشان می دهد که کم ارتفاع ترین نقطه ارتفاعی در شمال منطقه و برابر ۸۲۶ متر و بیشترین ارتفاع منطقه نیز در جنوب سایت و برابر ۸۴۱ متر می باشد. جهت شیب نیز بر این اساس از جنوب به شمال سایت می باشد. با توجه به خطوط منحنی تراز منطقه ویژه پهنه های ارتفاعی منطقه به دست آمده و در کل می توان گفت اراضی منطقه ویژه کاشان در اراضی با ارتفاع مناسب قرار دارد.

یکی از مسائلی که در احداث و جانمایی های صنعتی سبب تغییرات شدید در محیط می شود تسطیح و خاکبرداری است که انواع معضلات زیست محیطی را متعاقب آن با خود به همراه دارد. با توجه به بررسی های انجام گرفته محل انتخاب شده برای منطقه ویژه کاشان شامل اراضی مسطح و بدون شیب بوده که حداقل تسطیح اراضی و تخریب محیط را برای جانمایی واحد های صنعتی می طلبد از این رو می توان گفت که منطقه ویژه کاشان از این نظر نیز به در موقعیت مناسبی قرار دارد.

قابل ذکر است براساس بررسی های انجام گرفته، درصد شیب در منطقه ویژه کاشان زیر یک درصد می باشد و اراضی منطقه ویژه کاشان کاملاً صاف و مسطح است که البته این امر باعث خواهد شد که منطقه در دفع فاضلاب و آب های سطحی دچار مشکل گردد.

نقشه ۱ - خطوط منحنی همتران و پهنه های ارتفاعی محدوده منطقه ویژه اقتصادی کاشان

براساس آمار ایستگاه سینوپتیک کاشان جهت باد غالب در محدوده مطالعاتی ۴۵ درجه محاسبه شده و بادی است که از سمت شرق به غرب می وزد در حقیقت جهت باد از سمت نواحی کویری به سمت محدوده سایت می آید. به دلیل وجود باد در محل انتخاب شده شرایط مناسبی برای عدم تمرکز و تجمع آلودگی ها وجود دارد و از طرف دیگر به دلیل اینکه جهت باد از سمت مناطق کویری بوده و با کانون های جمعیتی تداخلی ندارد از این رو امکان نفوذ آلودگی ها در کانون های جمعیتی بسیار کم است. از این رو می توان قابلیت محیط را برای استقرار فعالیت به لحاظ آلودگی هوا را مناسب و ترجیه پذیر دانست.

نقشه ۲- جهت باد در محدوده منطقه ویژه اقتصادی کاشان

به لحاظ پوشش گیاهی نیز بررسی های انجام شده نشان می دهد که در خارج محدوده در ضلع غربی آن اراضی کشاورزی در فاصله صفر الی یک کیلومتری آن قرار گرفته است. در داخل منطقه ویژه نیز می توان پنج پهنه حفاظتی (پوشش درختچه تاغ و گز) مشاهده کرد که کل مساحت آن برابر ۳۷۱,۴ هکتار می باشد علاوه براین منطقه دارای سه آبراهه به مساحت ۱۲,۹ هکتار است.

دفتر هیئت دولت

جمهوری اسلامی ایران
وزارت منابع طبیعی و آبخیزداری

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

IMIDRO
موسسه تحقیقات و خدمات منابع طبیعی
گنجینه دانش و تجربه

نقشه ۳- پوشش اراضی داخل و خارج محدوده منطقه ویژه کاشان

به لحاظ مخاطرات طبیعی نیز موارد زیر مورد مطالعه قرار گرفته‌اند:

- ۱- خطر نسبی زمین‌لرزه: ناحیه کاشان از نظر خطر نسبی زمین لرزه به پنج پهنه تقسیم‌بندی می‌گردد که منطقه ویژه کاشان در پهنه بی خطر قرار دارد.
- ۲- پدیده نشست زمین: پدیده نشست زمین از جمله حوادث غیرمترقبه محسوب می‌گردد که مهمترین عامل بروز آن بحالت نابجای انسان در محیط زیست و استفاده ی نادرست از منابع زیستی می‌باشد. با توجه به اینکه در اطراف حوزه نفوذ محدوده منطقه سکونتگاه‌های شهری و روستایی کمی قرار دارد که در مجموع ۱۳۰۳۰ نفر جمعیت در آن ها ساکن بوده و فشار زیادی بر منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی تا کنون وارد نشده و در کل می‌توان گفت منطقه ویژه کاشان از نظر پدیده نشست زمین دچار مشکلی نخواهد شد.
- ۳- نواحی سیل‌گیر و در معرض سیل: منطقه ویژه کاشان در نواحی پست و دشت کاشان قرار گرفته، هنگام بارش شدید در ارتفاعات غربی رودخانه‌های سار و آرمک که از ارتفاعات جنوب و جنوب غربی سرچشمه می‌گیرد، و ممکن است دشت کاشان با خطر سیل مواجه شود.
- ۴- نواحی در معرض هجوم تپه‌های ماسه‌ای: ناحیه مورد مطالعه به دلیل مجاورت با کویر مرکزی ایران و دارا بودن اقلیم گرم و خشک دارای خصوصیات مناطق بیابانی است و قسمت‌های بیابانی به دلیل فقر پوشش گیاهی و وجود مواد ریزدانه منفصل دربردارنده شن-

های روان و تپه‌های ماسه‌ای متحرک بوده و جهت این تپه‌ها از جهت وزش باد پیروی می‌نماید و در استقرار کاربری‌ها و صنایع و خدمات باید به این مطلب توجه ویژه گردد. پس از بررسی اقلیم منطقه به بررسی ویژگی‌های جمعیتی پیرامون منطقه ویژه اقتصادی کاشان پرداخته شده است. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد که ۲ کانون جمعیتی شهری مشکلات (با ۴۸۶۹ نفر جمعیت و ۱۱۶۵ متر فاصله از منطقه)، سفید شهر (با جمعیت ۵۵۷۹ نفر و ۶۴۶۵ متر فاصله از منطقه) و دو کانون جمعیتی روستایی سن سن (با ۱۶۴۷ نفر و ۱۶۵۰ متر فاصله از منطقه) و آب شیرین (با ۹۳۵ نفر و ۶۴۶۵ متر فاصله از منطقه) از جمله نزدیکترین کانون‌های جمعیتی به منطقه هستند.

با توجه به قرارگیری شهرها و روستاهای فوق‌الذکر در نزدیکی منطقه ویژه در تعیین نحوه استقرار کاربری‌ها و صنایع این امر باید در نظر گرفته شود که این صنایع و خدمات کمترین مزاحمتی همچون آلودگی زیست‌محیطی برای ساکنین آنها داشته باشند.

نقشه ۲- فاصله منطقه ویژه کاشان از شهرها و روستاهای پیرامون محدوده

دفتر هیئت دولت

بررسی وضعیت مالکیت منطقه نیز حاکی از آن است که محدوده اولیه منطقه در ابتدا ۱۴۹۶ هکتار در نظر گرفته شده بود که حدود ۱۵۲ هکتار فاقد سند و یا دارای مالک حقیقی است لذا در مجموع ۱۳۴۳ هکتار آن به منظور ایجاد منطقه ویژه کاشان در نظر گرفته شده است. براین اساس با توجه به حذف شدن اراضی دارای مالک حقیقی یا فاقد سند از محدوده منطقه ویژه کاشان سایر اراضی محدوده از نظر ایجاد تملک و استقرار کاربری‌ها در آن مانعی وجود ندارد. در نقشه زیر موقعیت اراضی فاقد سند و مستثنیات ارائه شده است.

نقشه ۵- وضعیت مالکیت اراضی محدوده منطقه ویژه کاشان

از آنجایی که یکی از عوامل و زمینه‌های اصلی در روند توسعه هر منطقه کمیت و کیفیت شبکه‌های ارتباطی و سیستم‌های حمل و نقل است. مطالعاتی در زمینه برخورداری از راه‌های ارتباطی منطقه صورت گرفته است که می‌توان گفت منطقه در مجموع از وضعیت مناسبی در این زمینه برخوردار است. به گونه‌ای که وجود مجموعه‌ای از بزرگراه‌ها، راه‌های اصلی و فرعی و روستایی و خط آهن شبکه نسبتاً قوی ارتباطی در محدوده منطقه ویژه اقتصادی کاشان به وجود آورده است.

دفتر هیئت دولت

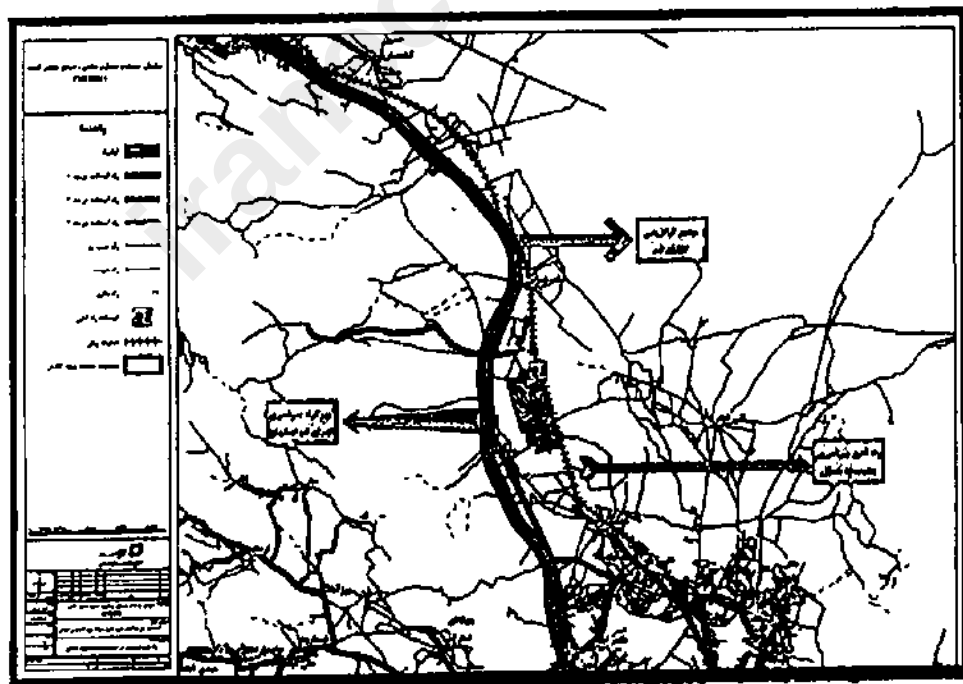
شبکه راه‌های اصلی موجود در مجاورت محدوده منطقه ویژه دربردارنده دو محور مواصلاتی شمالی-جنوبی است به شرح زیر می‌باشد:

الف- بزرگراه سراسری تهران-قم-اصفهان- این شبکه بزرگراهی با عمق ۲۵۰۰ متری از مجاورت محدوده منطقه ویژه قرار گرفته است. طول قرارگیری این شبکه در حوزه شهرستان کاشان ۱۱۲ کیلومتر است که شامل دو باند ۳ خطه آزادراه می‌باشد. عرض کل آزاد راه ۳۳،۱۰ متر می‌باشد.

ب- محور ترانزیتی کاشان-قم (جاده قدیم کاشان قم): این شبکه حمل و نقلی با عمق ۲۰۰۰ متری از مجاورت محدوده منطقه ویژه قرار گرفته است. طول قرارگیری این شبکه در حوزه شهرستان کاشان ۹۰ کیلومتر شامل یک باند دوخطه می‌باشد.

همچنین عبور خط آهن سراسری جنوب به شمال کشور از شهرستان کاشان و اتصال آن به قم موجب شده این ناحیه از شبکه حمل و نقل ریلی برخوردار باشد. وجود این شبکه نقش و تأثیر مهمی در توسعه ناحیه و حمل و جابجایی بار و مسافر و در نهایت در نحوه استقرار خدمات ترانزیتی و بندر خشک دارد.

نقشه ۶- وضعیت راه‌های ارتباطی محدوده منطقه ویژه کاشان

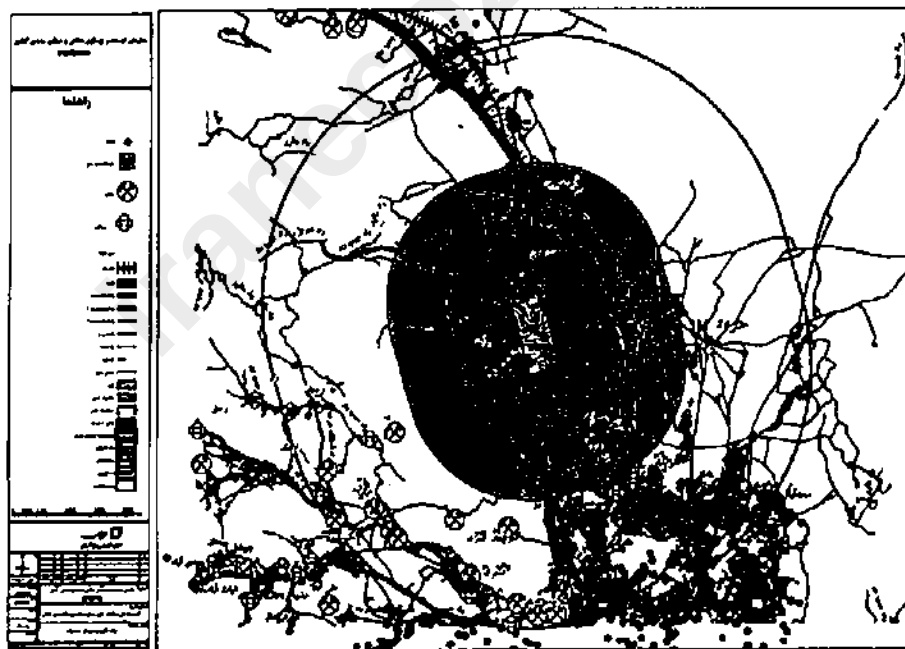

دفتر هیئت دولت

بخش دیگری از مطالعات به بررسی تاسیسات زیربنایی منطقه اختصاص دارد. به لحاظ دسترسی به تاسیسات آب، برق و گاز می‌توان گفت هم اکنون در ناحیه مطالعاتی منطقه کاشان نیروگاه برق وجود ندارد و برق مورد نیاز از طریق شبکه سراسری باید تأمین شود. برای تأمین برق شهر مشکات، یک پست توزیع برق با ظرفیت ۶۰ مگاوات آمپر وجود دارد که تأمین برق این شهر و محدوده سن سن و آب شیرین را بر عهده دارد. بر مبنای افق برنامه‌های شرکت توزیع برق منطقه‌ای شهرستان کاشان، قرار است تا ابتدای سال آینده این واحد توزیع برق به ظرفیت ۸۰ مگاوات آمپر افزایش یابد.

از لحاظ نحوه تأمین آب منطقه نیز می‌توان گفت در اجرای طرح دو استراتژی در نظر گرفته شده به طوریکه در کوتاه مدت و دوره ساخت و ساز با انتقال آب از چاه‌های موجود در اطراف منطقه و در بلند مدت براساس نیاز منطقه در بخش‌های مختلف با خریداری از پساب تصفیه خانه کاشان به همراه ایجاد سیستم تصفیه فاضلاب منطقه آب مورد نیاز تأمین خواهد شد.

نقشه ۷- نحوه استقرار چاه‌های آب در منطقه ویژه کاشان

دفتر هیئت دولت

یکی دیگر از بخش های انجام شده در این مطالعات بررسی نمونه‌هایی از مناطق ویژه جهان و در ایران است در این بررسی نحوه سرمایه‌گذاری، مشوق‌ها و زیرساخت‌های این مناطق مورد بررسی قرار گرفته است. در انتخاب نمونه‌های خارجی، غالباً نمونه‌های انتخاب شده، از بین مناطق ویژه و آزاد موفق بوده و اهداف مرتبط با مناطق ویژه اقتصادی از جمله جذب سرمایه خارجی، درآمدزایی ارزی از طریق توسعه صادرات، برقراری پیوندهای بین بخش‌ها، انتقال دانش علمی و فنی و اشتغال‌زایی مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است. البته عوامل دیگری چون موقعیت جغرافیایی، مساحت منطقه، دسترسی به انواع مدل‌های حمل و نقل و بندر خشک و سازمان مسئول نیز در انتخاب نمونه‌های موردی خصوصاً نمونه‌های داخلی موثر بوده‌اند. هدف از بررسی مناطق ویژه در سایر کشورها، تحلیل دلایل موفقیت این مناطق، شناسایی الگوهای این مناطق در جذب سرمایه‌گذاری و همچنین قوانین و مقررات حاکم در این مناطق می‌باشد.

در میان کشورهای در حال توسعه و تازه صنعتی شده، عملکرد مناطق آزاد و ویژه کشورهای چون چین، بنگلادش، ترکیه، مالزی، کره جنوبی، هند، مکزیک، امارات بحرین، موریتس، کنیا، نیجریه، مصر، عربستان سعودی، امارات و اندونزی قابل توجه است که در بین آن‌ها مناطق ویژه اقتصادی کشورهای چین، ترکیه، امارات و روسیه مورد مطالعه قرار گرفت. در مطالعات داخلی نیز مناطق براساس معیارهایی همچون مدیریت و سازمان متولی و مسئول منطقه ویژه اقتصادی (منطقه ویژه اقتصادی صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس و لامرد)، موفقیت نسبی این مناطق در کشور (منطقه ویژه اقتصادی سلفه‌گان)، موقعیت جغرافیایی منطقه و نوع فعالیتی که در منطقه انجام می‌شود (منطقه ویژه اقتصادی سیرجان، شهرضا و شیراز) انتخاب و مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. نتایج بررسی‌های فوق در فصل سوم گزارش به تفصیل آمده است.

بررسی نمونه‌های داخلی و مقایسه آن‌ها با منطقه ویژه کاشان رهنمودهایی چند را به همراه داشته از جمله اینکه:

- با توجه به این که منطقه ویژه اقتصادی کاشان در مرکز کشور قرار گرفته است، و به دلیل دسترسی‌های مناسب منطقه قادر به ایجاد ارتباط و تعامل با دیگر مناطق کشور است. نزدیکی به منطقه ویژه سلفه‌گان، دارا بودن زیرساخت‌های مناسب، شاهراه‌های اصلی، نزدیکی به پایتخت و همچنین مجاورت با یکی از کلان‌شهرهای کشور از نکاتی هستند که می‌توانند که موفقیت این منطقه کمک کنند.

دفتر هیئت دولت

- با استناد به مطالعات انجام شده تامین زیرساخت‌ها یکی از ارکان اصلی در جذب سرمایه و موفقیت مناطق ویژه است. همانند الگوی سلفچگان و نیز شهرضا به عنوان رقبای کاشان، مطالعه از نحوه تامین زیر ساخت‌ها و نیز مکان‌گزینی فعالیت‌ها با توجه به محدودیت آبی از نکاتی است که مورد توجه قرار گرفته است.
- انجام نیازسنجی و مطالعه دقیق بازار نیز از مواردی است که می‌تواند عوامل رونق و توسعه مناطق ویژه را معرفی نماید تا منطقه ویژه به ایجاد عملکردهای تکراری و مشابه دیگر مناطق نپردازد و همانند شهرک‌های صنعتی همجوار فاقد جذابیت برای سرمایه‌گذاران نشود. منطقه ویژه کاشان بایستی بستر خدمات و عملکردهایی باشد که بتواند به عنوان خوشه‌های مکمل سلفچگان و شهرضا عمل کرده و در زمینه پیوند با فعالیت‌ها و صنایع مناطق ویژه شهرضا و سلفچگان و سپس سایر مناطق استان و کشور فعال شود تا با ارائه خدمات مورد نیاز استان که در این دو منطقه دیده نشده است ایفای نقش کند.
- برنامه ریزی زمان‌دار و توسعه تدریجی مشابه آنچه در سلفچگان اتفاق افتاده است در جذب سرمایه، توسعه تدریجی، شناسایی تدریجی چالش‌ها و بهره‌گیری از زمان برای حل مشکلات موثر خواهد بود. شهرضا فاقد الگوی توسعه تدریجی و اولویت‌بندی توسعه می‌باشد که این امر تا حدودی ناشی از تعجیل سازمان متولی آن به منظور تامین نیاز مالی است.
- از دیگر تجارب با ارزش ایجاد بسته‌های سرمایه‌گذاری است. اطلاع‌رسانی از نوع پروژه‌های در نظر گرفته شده، نحوه تامین زیر ساخت، شاخص‌های مالی، بازار هدف و ... نیز به عنوان راهکاری در جذب سرمایه‌گذار خواهد بود. همچنین با توجه به مدیریت منطقه تحت نظر ایمیدرو، بهره‌گیری از مشوق‌های مالی در منطقه ویژه خلیج فارس و بومی‌سازی این مشوق‌ها با توجه به شرایط کاشان نیز تاثیرگذار خواهد بود.
- در ارتباط با بنادر خشک، با استناد به مطالعات انجام شده، بنادر خشک عمدتاً فاقد توجیه فنی بوده و عمدتاً بر اساس مد‌های مقطعی شکل گرفته‌اند و این امر منجر به تبدیل این بنادر به انبار کالا و متروکه ماندن آنها شده است. به این ترتیب برای اجتناب از این امر، ایده بندر خشک در کاشان بایستی بر اساس امکانات موجود از قبیل دسترسی به راه آهن، شبکه‌های بزرگراهی، کمبود فضای گمرکی و ... باشد تا بتوان به عنوان یک الگوی موفق بندر خشک که در تکمیل خدمات واقع در منطقه ویژه نیز خواهدبود ایفای نقش کند.

دفتر هیئت دولت

مطالعات اقتصادی انجام شده در طرح را می توان به دو بخش اصلی (۱) شناخت وضعیت اقتصادی استان و ناحیه کاشان و (۲) ارزیابی مالی و اقتصادی ناشی از اجرای سرمایه گذاری در منطقه ویژه تقسیم کرد. در بخش اول ضمن بررسی ساختار اقتصادی استان و ناحیه و شناسایی فرصت ها و تهدید های پیش رو، به شناخت نوع فعالیت های اقتصادی، تولیدی و خدماتی قابل استقرار در منطقه پرداخته شده است. و پس از معرفی فعالیت های قابل استقرار به بررسی بازار صنایع پیشنهادی پرداخته شده است. در بخش دوم نیز با توجه به انتخاب مساحت ۲۵۰ هکتار آماده سازی برای فاز نخست، امکانسنجی فنی، مالی و اقتصادی طرح انجام شده است.

در بخش نخست مطالعات اقتصادی، ابتدا ترکیب فعالیت های استان و شهرستان کاشان و روند تحولات تولید و اشتغال در بخش های مختلف استان و شهرستان کاشان پرداخته شده است، سپس به کمک جدول داده - ستانده استان پیوندهای میان فعالیت های منطقه شناسایی و ساختار هزینه فعالیت ها خصوصاً فعالیت های معدنی و صنعتی استان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این امر با هدف معرفی و تعریف خوشه های قابل استقرار انجام شده است. برای بررسی و تحلیل تعریف فعالیت های مناسب و شناسایی هم پیوندی آن ها، شاخص های مختلفی چون شاخص های تغییر ساختاری، مزیت نسبی و رقابتي فعالیت های منطقه مورد استفاده قرار گرفته است. قابل ذکر است نتایج مطالعات فوق با طرح آمایش استان مقایسه و در بیشتر موارد همسویی آن ها مورد تایید قرار گرفته است. در ذیل خلاصه ای مهمترین یافته های مطالعات اقتصادی آمده است.

بررسی ساختار اقتصادی استان نشان می دهد که بین ۳۴-۲۰ درصد تولید ناخالص این استان به بخش صنعت اختصاص دارد. همچنین این استان نقش قابل توجهی در تولیدات صنعتی کشور دارد بطوریکه در سال ۱۳۹۰ سهم ارزش افزوده بخش صنعت آن در حدود ۱۵٫۸ درصد تولیدات صنعتی کشور است. با توجه به سهم جمعیت، سهم اشتغال صنعتی استان و همچنین سهم آن از اشتغال صنعتی کشور، اهمیت بخش صنعت استان بیشتر مشخص می شود.

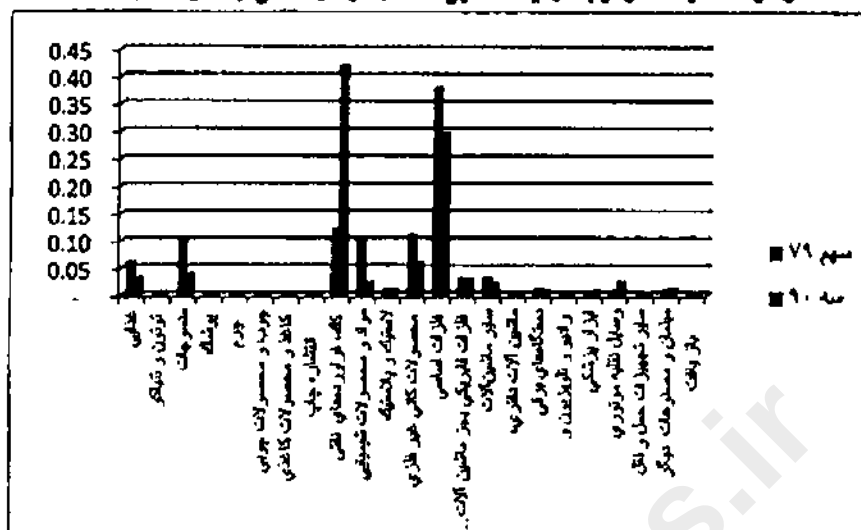
ترکیب صنایع استان نیز نشان می دهد که در این سال، ۴۲ درصد ارزش افزوده بخش فلزات اساسی، ۲۲ درصد تولید ماشین الات و ابزار دقیق، ۱۸ درصد بازیافت فلزات، ۱۶ درصد تولید وسائل ارتباطی، رادیو و تلویزیون، ۲۶ درصد تولیدات کک و فراورده های نفتی و ۲۵ درصد تولید منسوجات کشور در این استان تولید شده است. ارزش افزوده این صنایع در مجموع ۸۷٫۸ درصد صنایع استان را تشکیل می دهد. و به عبارت دیگر یک چهارم کل تولیدات صنایع گروه فوق کشور

در استان اصفهان تولید می شود. این سهم در دهه گذشته از ۲۲ درصد به ۲۵,۵ درصد افزایش داشته است. بنابراین صحبت از منطقه ای است که در آن صنعت جایگاه و نقش ویژه ای دارد. بررسی متوسط رشد تولید ناخالص استان اصفهان از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۰ نیز نشان می دهد که سالانه به طور متوسط ۲۴,۱ درصد رشد داشته و از ۳۸۸ هزار میلیارد ریال به ۴۱۸ هزار میلیارد ریال رسیده است. در این دوره متوسط نرخ رشد تولید استان بیش از نرخ رشد نظیر آن در سطح ملی است. (۲۳,۲ درصد) مقایسه نرخ رشد فعالیت های مختلف اقتصادی نشان می دهد که متوسط نرخ رشد بخش صنعت در این دوره از متوسط نرخ رشد اقتصاد استان بیشتر است و طی یک دهه سهم این بخش از تولید ناخالص استان از ۲۰ درصد به ۳۴ درصد افزایش داشته است.

مقایسه سهم ارزش تولیدات صنایع در اقتصاد استان در مقایسه با استان های همجوار نشان می دهد که سهم صنعت به غیر از استان مرکزی در سایر استان های همجوار کمتر از سهم فوق در استان اصفهان است با توجه به بزرگی اقتصاد استان در مقایسه با استان های همجوار سهم استان از ارزش افزوده تولیدی در بخش صنعت بسیار بالاست و با استان تهران مشابهت دارد. این در حالیست که استان مرکزی که صنعتی تر از استان اصفهان ارزیابی می شود فقط ۵,۱ درصد تولیدات صنعتی کشور را در سال ۱۳۹۰ تولید کرده که یک سوم سهم فوق در مقایسه با استان اصفهان است. لذا می توان گفت با یک منطقه صنعتی بزرگ که سهم و نقش قابل توجهی در تولیدات صنعتی کشور دارد مواجه هستیم.

البته شاخص تخصص فعالیت های استان نشان می دهد که صنایع استان تخصصی تر از صنایع کشور عمل می کند و از تنوع کمتری در مقایسه با سطح ملی برخوردارند و حتی طی دهه گذشته به سمت تخصصی تر شدن نیز گرایش پیدا کرده اند. در سال ۱۳۹۰ بیشترین سهم تولیدات صنعتی استان به دو فعالیت فلزات اساسی و تولید کک و فرآورده های نفتی اختصاص دارد. این در حالی است که در سال ۱۳۷۹، پنج فعالیت فلزات اساسی، کک و فرآورده های نفتی، مواد و محصولات شیمیایی و کانی غیرفلزی و نساجی از مهم ترین فعالیت های منطقه محسوب می شدند. این بدان معنی است که طی زمان گرایش به سرمایه گذاری در تولید مواد شیمیایی در استان توانسته ترکیب ساختار فعالیت صنعتی را تغییر دهد. اما می توان گفت همچنان استان از ظرفیت های کامل فعالیت های خود استفاده نکرده است و این صنایع جای رشد و توسعه دارد.

نمودار ۱: مقایسه ترکیب تولید صنایع استان در دو مقطع زمانی ۹۰ و ۱۳۷۹

بررسی شاخص مزیت نسبی صنعت استان در دو مقطع ۷۹ و ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که استان دارای مزیت نسبی قابل توجهی در بخش صنعت است. سهم ارزش افزوده صنایع استان از تولید ناخالص منطقه ۱،۷۷ برابر سهم فوق در سطح ملی است این نسبت تا سال ۱۳۹۰ حتی دو برابر شده یعنی استان مزیت رقابتی رو به گسترش و اعتلا در بخش صنعت دارد.

بررسی شاخص فوق در بین ترکیب فعالیت‌های صنعتی استان نیز حاکی از وجود مزیت نسبی در فعالیت‌های منسوجات، کک و فرآورده‌های نفتی، شیمیایی، محصولات کانی غیرفلزی، فلزات اساسی، ساخت ابزار دقیق و بازیافت فلزات است. اما مقایسه شاخص فوق در دو مقطع مورد بررسی یافته‌های دیگری را نیز در اختیار می‌گذارد که نشان می‌دهد در فعالیت‌های تولید مواد شیمیایی، محصولات غیرفلزی، فلزات اساسی و بازیافت اگرچه استان دارای مزیت است اما در شرایط کاهش مزیت رقابتی خود نیز قرار دارد. که در صورت عدم ایجاد پیوند های مناسب بین بخش های فوق با دیگر صنایع مزیت فوق کاهش بیشتری خواهد یافت.

دفتر هیئت دولت

جدول ۱- بررسی برخی شاخص های صنایع دارای مزیت نسبی در استان

نوع مزیت	شرح	متوسط نرخ رشد تولید		مزیت نسبی استان		سهم صادرات استان	
		کشور	استان	۱۳۷۹	۱۳۹۰	۱۳۸۰	۱۳۹۲
ع	مواد شیمیایی	۹	۲۲.۱	۱.۳	۰.۳	۲.۴	۱.۴
	محصولات کانی غیر فلزی	۱۸.۳	۲۲.۲	۲.۳	۱.۵	۴.۸	۹
	فلزات اساسی	۲۲.۳	۲۲.۶	۵.۹	۵.۵	۳.۷	۲.۲
	بازیافت فلزات	۵۱.۸	۵۱.۱	۲.۳	۲.۳	۰	۰
ع	منسوجات	۱۴.۷	۱۱.۱	۲.۳۸	۳.۲۰	۲۰.۱	۸.۵
	کک و فراورده های نفتی	۳۰.۰	۳۷.۳	۲.۸۹	۳.۳۶	۲.۸	۱۴.۰
	محصولات فلزی	۲۴.۸	۲۱.۵	۱.۱۶	۱.۴۶	۳.۷	۳.۱
	ساخت ابزار دقیق	۳۲.۳	۲۳.۵	۱.۳۰	۲.۸۳	۰	۰

ماخذ: مرکز آمار ایران، حساب های منطقه ای ۹۰-۱۳۷۹

بررسی وضعیت صادرات این محصولات از استان نیز نشان می دهد که بین ۳۸-۳۶ درصد صادرات استان به خارج را مواد تولیدات صنایع فوق تشکیل می دهند، که در این میان سهم صادرات محصولات بخش کک و فراورده های نفتی و کانی غیر فلزی افزایش داشته اما سهم صادرات سایر فعالیت های صنعتی فوق کاهش داشته است. با توجه به رشد تولید فعالیت های فوق در سطح ملی به نظر می رسد تقاضای بازار ملی و جهانی برای این فعالیت ها وجود دارد. بررسی روند صنعتی شدن استان نکات جالبی را ارائه می کند از جمله اینکه آغاز صنعتی شدن استان به سال های ۱۳۴۱ و تأسیس ذوب آهن اصفهان باز می گردد. هر چند از سال های قبل تعدادی کارخانه ریسندگی و بافندگی نیز در استان شکل گرفته بود. این استان طی دوران صنعتی شدن مراحل اولیه رشد و تکامل صنعتی را پشت سر گذاشته و از تولید محصولات اولیه به مراحل بالاتر و تولید محصولات صنعتی و با فناوری متوسط و بالا دست یافته است. اما یکی از بخش هایی که در منطقه کمتر به آن توجه شده تولید ماشین آلات و تجهیزات است. این بخش تنها ۶ درصد تولیدات صنعتی استان را تشکیل می دهد و بالقوه یکی از رشته صنایع مهم قابل استقرار در منطقه است. فعالیت فوق شامل کلیه ماشین آلات با کاربردهای خاص و عام، ماشین آلات تولید و انتقال برق، وسایل و تجهیزات برقی و الکترونیکی و ابزارهای پزشکی و دقیقه و همچنین انواع

دفتر هبث دولت

وسائل حمل و نقل است. این گروه از صنایع از جمله صنایع قابل استقرار در شهرستان کاشان در طرح آمایش استان معرفی شده است.

مقایسه ساختار فناوری صنایع کارخانه ای کشور و استان اصفهان در سال ۱۳۸۶ نیز نشان می دهد که استان به لحاظ جذب فناوری و گسترش واحدهای صنعتی HT در مقایسه با سایر استان ها پس از تهران مقام دوم کشور را داراست. ولی سهم شاغلان، تعداد کارگاه ها، سهم ارزش افزوده، و سهم سرمایه گذاری در صنایع HT استان تقریباً نصف سهم های نظیر در سطح میانگین کشور است بنابراین تقویت فعالیت های صنعتی فوق در استان با هدف افزایش سهم این گروه از فعالیت های استان در سطح ملی ضروری به نظر می رسد. لذا برای تغییر ساختار استان و تبدیل آن به یک منطقه با تولیدات HT نیاز به سرمایه گذاری و ایجاد کارخانجات از این دست است، که با توجه به پتانسیل های موجود در منطقه این امکان فراهم است و منطقه ویژه کاشان نیز می تواند با انتخاب فعالیت های مناسب، در سرعت بخشیدن به این مهم فعال گردد.

یکی دیگر از ابزارهایی که در مطالعات منطقه ویژه اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته است جدول داده - ستانده استان است این جدول اساس آمارهای سال ۱۳۸۶ توسط وزارت کار برای طرح سرمایه گذاری و اشتغال استان تهیه شده است. با توجه به این جدول صنایع استان براساس نوع روابط بین بخش ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین به کمک آن میزان رشد سالانه و اشتغالی ناشی از سرمایه گذاری در منطقه به طور کامل محاسبه و ارزیابی شده است. که در بخش های بعد نتایج آن ها ارائه خواهد شد.

پیوندهای پسین و پیشین بخش های اقتصادی استان اصفهان که براساس ضرایب مستقیم و غیرمستقیم جدول داده - ستانده داخلی این استان بدست آمده است، نشان می دهد که اصفهان در هیچ یک از فعالیت ها به غیر از صنایع غذایی ارتباط قوی با بخش های داخل استان ندارد و وابستگی صنایع استان هم از سمت تامین نهاده های مصرفی و هم از سمت عرضه محصولات به بخش های دیگر پایین است

اکثر فعالیت های تولیدی در استان اصفهان بخشی از نیاز های واسطه ای خود را از طریق واردات از سایر استان ها و از خارج تامین می کنند و همچنین تولیدات بخش های مختلف صنعت استان نیز بیشتر رو به سوی تقاضای نهایی و صادرات دارد در نتیجه پیوند میان فعالیت ها در استان پایین است. لذا تنوع بخشی به فعالیت ها و سرمایه گذاری در فعالیت هایی که زنجیره تامین

نهادهای مصرفی صنایع را تقویت می‌نماید می‌تواند در در منطقه کاشان اولویت قرار گیرد. معمولاً سرمایه‌گذاری در این بخش‌ها علاوه بر این که منجر به ایجاد پیوند بیشتر بین صنایع می‌گردد منجر به رشد درون‌زا در منطقه خواهد شد.

براساس نتایج جدول داده - ستانده فوق‌الذکر بخش‌های صنعتی که می‌توانند منجر به رشد درون‌زا در استان شوند عبارتند از:

بخش‌های اقتصادی	قدرت انتشار
ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها	۱.۴۱
دبازی و پرداخت چرم و سایر محصولات چرمی	۱.۲۳
ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن خز	۱.۲۲
ساخت محصولات از لاستیک و پلاستیک	۱.۱۲
ساخت مبلمان و مصنوعات	۱.۱۱
ساخت مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۱.۰۹
ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر	۱.۰۹
ساخت ماشین‌آلات	۱.۰۷

این گروه از صنایع نیز می‌توانند در خلال تهیه مواد اولیه و نیازهای واسطه خود سایر بخش‌ها را به تحرک وادارند. لذا می‌توانند جزء صنایع منتخب در منطقه باشند.

بخش‌های اقتصادی	شاخص حساسیت
ساخت محصولات از لاستیک و پلاستیک	۱.۲۶
سایر معادن	۱.۲۲
ساخت چوب و محصولات چوبی	۱.۲۰
ساخت کاغذ و محصولات کاغذی و نشر	۱.۱۹
ساخت مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی	۱.۱۵
ساخت سایر محصولات کانی غیر فلزی	۱.۰۷
ساخت فلزات اساسی	۱.۰۱

دفتر هیئت دولت

یکی از کلیدی ترین سوالات مطرح شده در طرح جامع منطقه شناسایی صنایع تاثیر گذار بر استان و منطقه بوده است برای پاسخ به این سوال ابتدا صناعی که سهم بالایی در تولید ناخالص استان دارد شناسایی شد. این صنایع عبارتند از: (منسوجات، تولید کک و قراآورده های نفتی، ساخت محصولات شیمیایی، کانی غیر فلزی، فلزات اساسی، ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات، ساخت ماشین آلات).

این صنایع ۹۱ درصد ارزش افزوده بخش صنعت استان را ایجاد می نمایند و نقش آنها در تولید ناخالص استان بیش از ۳۳ درصد است، بنابراین می توان گفت صنایع فوق تاثیرگذار ترین صنایع استان محسوب می شوند.

جدول ۲- سهم و جایگاه صنایع منتخب در تولید ناخالص و تولیدات صنعتی استان (میلیون ریال)

شرح	جمع صنایع منتخب	کل صنعت	جمع کل	سهم از کل صنعت	سهم صنعت از اقتصاد
جمع هزینه های واسطه داخلی	۲۹,۴۳۴,۶۹۸	۳۹,۸۲۷,۵۹۸	۷۵,۰۶۹,۹۷۶	۷۳.۹	۵۳.۱
جمع واردات واسطه از مناطق	۳۲,۷۱۳,۵۰۳	۳۶,۳۲۹,۲۱۷	۵۰,۳۴۲,۸۴۷	۹۲.۵	۷۳.۴
جمع واردات واسطه از خارج	۱۷,۶۸۵,۹۰۳	۲۰,۵۱۶,۵۳۳	۲۳,۹۶۴,۱۳۶	۸۶.۲	۸۲.۲
جمع کل واسطه	۸۰,۸۳۴,۱۰۳	۹۶,۸۷۳,۳۳۷	۱۵۰,۳۷۶,۹۵۹	۸۳.۵	۶۴.۴
ارزش افزوده	۵۷,۰۲۴,۳۲۸	۶۲,۳۱۴,۲۶۷	۱۸۷,۷۲۳,۶۵۰	۹۱.۴	۳۳.۲
ستانده	۱۳۷,۸۶۸,۴۳۲	۱۵۹,۱۸۷,۶۰۵	۳۳۸,۱۰۰,۶۰۹	۸۶.۶	۴۷.۱

ماخذ: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، طرح سرمایه گذاری و اشتغال، جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۶ استان

این صنایع برای تولید هر ۱۰۰ واحد از محصولات خود به ۵۸,۶ واحد نهاده واسطه نیاز دارند که تنها ۲۱,۴ واحد آن را از داخل استان تامین می نمایند، یعنی به شدت به نهاده های خارج از استان وابسته اند. این مهم در بین کلیه صنایع و کل اقتصاد استان نیز مطرح است و به طور متوسط برای تولید ۱۰۰ واحد در سطح استان فقط ۲۲,۲ واحد ماده اولیه داخلی مصرف و مابقی از سایر مناطق جذب می شود.

شاخص فوق یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار در انتخاب فعالیت های قابل استقرار در منطقه ویژه کاشان است. چراکه این منطقه می تواند با تامین زنجیره های تولید با اقتصاد استان پیوند برقرار کرده و منجر به سرعت بخشیدن به رشد درونزای منطقه و استان شود. این مهم با ایجاد

دفتر هیئت دولت

شهرک های فناوری و تجاری سازی تحقیقات صنعتی امکان گسترش صنایع HT را در منطقه افزایش خواهد داد.

جدول ۳- ترکیب هزینه های واسطه داخلی و ارداتی مورد استفاده در تولیدات استان

شرح	جمع صنایع منتخب	کل صنعت	جمع کل
جمع هزینه های واسطه داخلی	۲۱.۴	۲۵.۰	۲۲.۲
جمع واردات واسطه از سایر مناطق	۲۴.۵	۲۲.۹	۱۴.۹
جمع واردات واسطه از خارج	۱۲.۸	۱۲.۹	۷.۴
جمع کل واسطه	۵۸.۶	۶۰.۸	۴۴.۵
ارزش افزوده	۳۱.۴	۳۹.۲	۵۵.۵
ستانده	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

ماخذ: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، طرح سرمایه گذاری و اشتغال، جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۶ استان

بررسی نیازهای وارداتی صنایع منتخب در سطح استان که بیشترین نقش و سهم را در اقتصاد منطقه دارند نشان می دهد که در بین صنایع استان و حتی صنایع کشور یکی از مهم ترین و کلیدی ترین نهاده مصرفی، مواد و محصولات شیمیایی است. بالا بودن تکنولوژی مورد استفاده در تولید این مواد، وجود تحریم ها و عدم دسترسی به فناوری های لازم در این زمینه و محدودیت های مربوط به سرمایه گذاری های خارجی، توسعه کارخانجات تولیدی در این زمینه را محدود ساخته است.

در بین صنایع مورد بررسی استان، سهم نهاده شیمیایی در صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی، منسوجات و کک و فرآورده های نفتی، از همه بخش های دیگر صنعت بیشتر است. اما در فعالیت کک و فرآورده های نفتی و تولید مواد و محصولات شیمیایی بیش از ۵۲ درصد نیازهای وارداتی خود را از مواد شیمیایی مصرفی از خارج تامین می کنند. نزدیک ۷ درصد از هزینه های واسطه مورد استفاده در تولید محصولات کانی غیرفلزی و ماشین آلات را مواد شیمیایی تشکیل می دهد، اما در حدود ۴۰ درصد از همین میزان وارداتی است.

از طرف دیگر، بررسی فعالیت های تولید فلزات اساسی و محصولات فلزی و ماشین آلات نشان می دهد که بیش از ۵۰ درصد نهاده مورد نیاز این بخش ها فلزات اساسی است اما در بخش محصولات فلزی بیش از ۶۸ درصد آن از خارج از منطقه تامین می شود و بین تولید محصولات

دفتر هیئت دولت

فلزی و فلزات اساسی منطقه یک گسست وجود دارد. برای ایجا پیوند بهتر میان این دو صنعت و همچنین با صنایع ماشین آلات نیاز به استقرار واحدهای دیگری از صنایع مذکور است. در مجموع می‌توان گفت:

- استان اگرچه یکی از استان‌های مهم صنعتی کشور است اما در بین مراحل توسعه صنعتی در مرحله تولید محصولات نهایی (مصرفی) و محصولات میانی (تولید فلزات و محصولات فلزی تمرکز) بیشتری دارد و سهم تولید انواع ماشین آلات که می‌تواند صنعت استان را به مرحله بلوغ صنعتی خود برساند بسیار پایین است. با توجه به توان جذب فناوری در منطقه که ناشی از وجود سرمایه‌های انسانی متخصص در آن و حضور دانشگاه‌های معتبر و کارخانجاتی که بخش‌های تحقیق و توسعه فعال دارند و همچنین وجود سرمایه‌های کافی در منطقه می‌توان مأموریت اصلی منطقه ویژه گاشان را توسعه صنایع تولید انواع ماشین آلات در منطقه دانست.
- از دیگر ویژگی‌های اصلی صنعت استان می‌توان به تخصصی‌تر بودن صنایع منطقه و تنوع کمتر آن نسبت به ترکیب فعالیت‌های صنعتی کل کشور اشاره کرد. تنوع بخشی به فعالیت‌های استان و ایجاد پیوند میان صنایع منطقه نیز می‌تواند از طریق گسترش فعالیت‌های تولید ماشین آلات صورت پذیرد.
- از دیگر موارد قابل توجه در ساختار صنعتی استان نیز می‌توان به وابستگی صنایع منطقه به نهاده‌های وارداتی اشاره کرد. اگرچه میزان وابستگی هر فعالیت به واردات با یکدیگر متفاوت است اما در مجموع فعالیت‌های صنعتی استان به شدت به نهاده‌های وارداتی از جمله مواد و محصولات شیمیایی وابسته است. لذا تولید مواد شیمیایی با هدف جایگزینی واردات از دیگر صنایع قابل استقرار در منطقه است. این فعالیت به شدت با همه فعالیت‌ها پیوند داشته و افزایش تولیدات آن نه تنها در سطح منطقه بلکه در سطح ملی نیز مطرح است.
- یکی دیگر از نتایج بدست آمده از بررسی پیوندهای بین صنعت می‌توان به پایین بودن ارتباط بین تولیدات فلزات اساسی منطقه با نیازهای بخش محصولات فلزی اشاره کرد. بااینکه ۶۷ درصد نهادهای مصرفی بخش تولید محصولات فلزی را فلزات اساسی تشکیل می‌دهد اما این بخش ۷۰ درصد نیاز خود را از خارج از منطقه تهیه می‌نماید. این مسئله در میان صنایع ماشین‌آلات نیز مطرح است. ۶۱ درصد نهادهای مصرفی بخش ماشین‌آلات نیز فلزات اساسی است که بیش از ۵۰ درصد آن از خارج تامین می‌شود. در

دفتر هیئت دولت

صورت گسترش صنایع تولید ماشین آلات تقاضا برای نهاده فوق نیز در منطقه افزایش خواهد یافت که باید در صنایع منطقه ویژه کاشان دیده شود.

در انتخاب فعالیت های منطقه دو اصل زیر مورد توجه قرار گرفته است.

الف- فعالیت ها باید در جهت توسعه صادرات شکل بگیرد. این استراتژی صنایع منطقه ویژه کاشان را به سمت صنایع HT یا با فناوری بالا سوق می دهد چراکه امروزه ورود و ماندگاری در بازارهای جهانی منوط به تولید صنایع با فناوری بالاست. این مهم ضرورت ایجاد شهرک فناوری در میان فعالیت های منطقه را نیز گوشزد می سازد.

ب- گسترش فعالیت های جایگزین واردات که موجب افزایش پیوند میان صنایع خواهد شد و خوشه های صنعتی در منطقه شکل خواهند گرفت. شکل گیری صنایع فوق نیز به لزوم شهرک های فناوری نوین در منطقه تاکید دارد.

پس از بررسی اقتصاد کلان استان بخش دیگری از مطالعات، به بررسی اقتصاد ناحیه کاشان اختصاص یافته است. نتایج بررسی های انجام شده در بخش اشتغال و فعالیت ناحیه را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- براساس آمارهای دریافتی از مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۹۰ جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر شهرستان کاشان ۲۷۸۰۴ نفر است. این تعداد ۶٫۶ درصد جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان اصفهان است. در این شهرستان ۶٫۳ درصد جمعیت فعال، ۶٫۷ درصد جمعیت شاغل و ۳٫۶ درصد جمعیت بیکار استان متمرکزند. پایین بودن سهم بیکاری این شهرستان از کل جمعیت بیکار استان نشان از وجود تقاضای بالای نیروی کار در شهرستان بوده و منجر به جذب نیروی کار عرضه شده در منطقه شده است.
- مقایسه شاخص های نیروی کار در سال ۱۳۹۰ استان اصفهان و شهرستان کاشان نشان می دهد که این شهرستان در مقایسه با کل استان از شاخص های مناسبتری برخوردار است به طوریکه نرخ بیکاری در این شهرستان تقریباً نصف شاخص مذکور در سطح استان است. این مسئله بالا بودن تقاضای نیروی کار در منطقه و توان جذب بالای نیروی کار عرضه شده در منطقه را نشان می دهد. براساس اطلاعات موجود نرخ بیکاری در شهرستان کاشان فقط ۷٫۵ درصد است اما استان در همین سال نرخ بیکاری ۱۳٫۳ درصد را تجربه کرده است.
- بررسی شاغلان شهرستان کاشان در سال ۱۳۹۰ نشان می دهد که ۸۸٫۴ درصد شاغلان با سواد هستند این نسبت در مقایسه با نرخ باسوادی شاغلان استان (۸۴٫۲ درصد) بالاتر و در مقایسه با نرخ باسوادی شاغلان کشور (۹۱٫۳ درصد) کمتر است. از ۹۴۲۰۶ نفر

شاغل در شهرستان ۱۸۵۱۰ نفر دارای تحصیلات عالی هستند این نسبت در حدود ۱۹,۶ درصد شاغلان شهرستان است. شاخص فوق در کل استان معادل ۲۱ درصد است. که نشان می دهد کاشان یکی از مناطق تجمع و تمرکز تحصیل کردگان در استان است.

- مقایسه ترکیب شاغلان شهرستان کاشان و استان اصفهان بر حسب گروه های شغلی نشان می دهد که سهم صنعتگران و مونتاژکاران از شاغلین کل این شهرستان در مقایسه با سهم مذکور در استان بیشتر است که نشان از تمرکز بالای صنعت در این شهرستان دارد.

- با توجه به اینکه مساحت شهرستان کاشان ۱۸۸ درصد مساحت استان است، ضریب توزیع جمعیت شاغل شهرستان که از تقسیم سهم جمعیت شاغل شهرستان به سهم مساحت آن حاصل می گردد نشان از عدم تمرکز شاغلان در این شهرستان در مقایسه دیگر مناطق استان خصوصا شهرستان اصفهان دارد بطوریکه این شاخص برای کل شاغلان شهرستان ۰,۳۶۵ بدست آمده است. در حقیقت ۶,۹ درصد کل شاغلان استان در ۱۸۸ درصد مساحت آن متمرکزند. این شاخص برای شاغلان شهری ۰,۳۹۱ و برای شاغلان روستایی ۰,۲۵۲ محاسبه شده است.

- مقایسه شاخص ضریب توزیع به تفکیک فعالیت های اصلی اقتصاد نشان می دهد که فعالیت صنعت در شهرستان کاشان از سایر فعالیت ها از تمرکز بالاتری برخوردار است. طبق محاسبات انجام شده ۸ درصد جمعیت شاغل در بخش صنعت استان در این شهرستان متمرکز است و شاخص ضریب توزیع شاغلان صنعت ۰,۴۲۴ بدست آمده که در مقایسه با ضریب کل (۰,۳۶۵) بیشتر است.

- نتایج مقایسه ترکیب شاغلان شهرستان کاشان در سال ۱۳۹۰ با استان اصفهان نشان می دهد که از کل جمعیت شاغل در منطقه ۴۳ درصد در بخش خدمات، ۲۱,۲ درصد در بخش صنعت، فعال بوده اند. این ترکیب در سطح استان اصفهان ۴۹,۶ درصد در بخش خدمات، ۲۴,۱ درصد در بخش صنعت است.

نتایج بررسی مطالعات اقتصاد ناحیه حاکی از آن است که:

- اقتصاد کاشان از دیرباز بر روی صنعت کشاورزی و گیاهان دارویی، گلاب گیری و تهیه عرقیات و صنایع دستی تکیه داشته است. صنایعی مانند فرش ماشینی، چینی و ملامین سازی، کاشی سازی، ریسندگی و ابزارآلات صنعتی نیز در این شهرستان گسترش قابل توجهی یافته است و به همین جهت کاشان تبدیل به یکی از قطبهای صنعتی کشور شده است.

دفتر هیئت دولت

- همچنین کاشان به علت واقع بودن بر سر راه‌های تجارتي و ارتباطی در تمامی ادوار از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. در حال حاضر بر سر شاهراه ارتباطی بسیار مهمی قرار دارد که پایتخت را به شهرهای جنوبی کشور ارتباط می دهد. این شاهراه کاشان را از طرفی به قم و تهران و از طرفی دیگر به شهرهای جنوبی کشور همچون نائین، یزد، کرمان، بندرعباس و ... مربوط می سازد. با تکمیل اتوبان قم - اصفهان این ارتباط سهل الوصول تر نیز شده است. علاوه براین کاشان با قرار گیری در مسیر راه آهن تهران - اصفهان، تهران - یزد و کرمان توسعه و گسترش اقتصادی و رشد افزون تری نیز یافته است.
- از صنایع کارخانه‌ای مهم در ناحیه می توان به ریسندهی و بافندگی، فرش ماشینی، قندسازی، بلورسازی و پلاستیک اشاره کرد. در کنار صنعت قالی بافی مهم دستی، تهیه و تولید نخ و پشم قالی نیز رواج داشته و سرمایه‌گذاری‌های زیادی نیز روی آن می‌شود.
- منطقه کاشان از نظر زمین‌شناسی به دو قسمت مجزای منطقه کوهستانی و منطقه دشت تقسیم می‌شود. این وضعیت خاص زمین‌شناسی باعث بوجود آمدن اندیس‌ها و ذخایر متنوع و با ارزش معدنی اعم از فلزی و غیرفلزی (آهن - سرب - باریت - دولومیت و ...) و سنگ‌های ساختمانی (آذرین - رسوبی - دگرگونی) که از گذشته تاکنون و به اسامی مختلف از آنها بهره‌برداری گردیده و مجموع این شرایط باعث گردیده که این شهرستان یکی از مناطق با استعداد فعالیت‌های معدنی در استان مطرح گردد.
- بخش صنعت و معدن شهرستان کاشان یکی از مهمترین بخش‌های آن است و بیشترین ارزش و سرمایه منطقه در این بخش متمرکز است. بطوریکه از آمارهای مقایسه ای می توان استنباط کرد، کاشان در رده یازدهمین شهر صنعتی ایران قرار می گیرد و دلیل آن نیز وجود تعداد زیادی کارخانجات فرش ماشینی (بیش از یکصد کارخانه)، کارخانه تولید ورق گالوانیزه و کارخانجات تولید قطعات خودرو و موتاز است.
- بررسی ترکیب فعالیت‌های شهرستان کاشان و محاسبه شاخص تخصص فعالیت‌های صنعتی در این شهرستان نشان می‌دهد که این شهرستان در مقایسه با استان اصفهان از تنوع فعالیت‌های صنعتی کمتری برخوردار است. ۴۴ درصد صنایع فعال در این شهرستان به تولیدات منسوجات اختصاص دارد. اما تمرکز بر توسعه کارخانجات تولید ماشین‌آلات در منطقه از ویژگی‌های آن بشمار می آید که با توجه به اینکه ماموریت اصلی منطقه ویژه اقتصادی کاشان نیز تمرکز بر تولید ماشین‌آلات و صنایع HT است می تواند در توسعه شهرستان کاشان و منطقه موثر باشد.

دفتر هیئت دولت

- ترکیب فعالیت‌های شکل گرفته در شهرستان کاشان گویای آن است که عموماً این فعالیت‌ها رو به سوی بازار بیرون از ناحیه دارد. چراکه این شهرستان دارای مزیت‌هایی از جمله نزدیکی به بازار بزرگ تهران است لذا با توجه به ممنوعیت احداث صنایع تا شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران و توجه سرمایه‌گذاران تهرانی به مکان‌های دیگر جهت استقرار صنایع در نزدیکی تهران اهمیت ویژه‌ای یافته است.
- طبق اطلاعات در دسترس ۷۹ شهرک صنعتی در سطح استان اصفهان وجود دارد که ۶۲ درصد آنها فعال و مابقی در حال احداث اند. از این تعداد شهرک ۱۴ واحد آن در شهرستان اصفهان و ۸ واحد آن در شهرستان کاشان قرار دارند. از ۸ واحد شهرک صنعتی موجود در شهرستان کاشان تنها ۲ واحد آن فعال و مابقی در حال احداث است. افزایش بیش از ۲,۵ برابری تعداد شهرک‌های صنعتی در شهرستان کاشان نشان از وجود روند روبه رشد و گرایش‌ها به سرمایه‌گذاری در صنایع این ناحیه می‌باشد. قابل ذکر است اکثر شهرک‌های فعال یا در حال احداث در شهرستان کاشان با مشکل تامین زیرساخت‌ها مواجه هستند، طبق اطلاعات بدست آمده از مصاحبه‌ها سرمایه‌گذاران در بخش صنعت تمایل چندانی به حضور در شهرک‌های فوق ندارند. همچنین اسناد آمایش نیز کمبود زیرساخت‌ها را در شهرک‌های صنعتی ناحیه تایید می‌نماید بطوریکه شهرک صنعتی امیرکبیر با کمبود آبی به میزان ۳۰۰۰۰ لیتر برای کارگاه‌های موجود مواجه است و فقط توانسته ۶۹۰۰ لیتر از نیاز آبی آن‌ها را تامین نماید همچنین کاشان ۳ هنوز مصوب نشده و هیچ یک از زیرساخت‌های لازم را ندارد. بهارستان نیز با وجود اینکه ۶ واحد فعال در آن استقرار یافته اما هنوز در تامین آب و برق شهرک کمبودی‌های به میزان ۲۰۰ لیتر و ۲۰۰ مگاوات در ثانیه دارد. جداول (۷۶-۱) و (۷۷-۱) صفحات ۲۲۴ بخش صنعت از گزارش آمایش. با توجه به اینکه ایجاد زیرساخت‌ها از اولویت‌های اصلی منطقه ویژه اقتصادی است و نحوه تامین و چگونگی عملیاتی شدن ایجاد زیرساخت‌ها (آب و برق و گاز و مخابرات) در برنامه جامع منطقه دیده شده و با توجه به اینکه سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران به عنوان متولی اصلی منطقه عمل می‌نماید و با رایزنی‌های انجام شده در این زمینه و انعقاد تفاهم‌نامه با آب و فاضلاب منطقه برای خرید بخشی از پساب تصفیه خانه کاشان و همچنین برق منطقه جهت استفاده از پست‌ها و فیدرهای موجود و همچنین ایجاد پست مشکلات و امکان دسترسی به گاز به دلیل نزدیکی منطقه به خطوط اصلی انتقال گاز فراهم می‌باشد که در گزارش توجیه پذیری فنی طرح به تفصیل در این مورد اشاره شده است.

دفتر هیئت دولت

- بررسی ترکیب فعالیت‌های شهرستان کاشان و محاسبه شاخص تخصص فعالیت‌های صنعتی نشان می‌دهد که تنوع فعالیت‌ها در شهرستان کاشان نسبت به استان کمتر است. (۴۴ درصد صنایع فعال در این شهرستان به تولیدات منسوجات اختصاص دارد). اما تمرکز بر توسعه کارخانجات تولید ماشین‌آلات در منطقه از ویژگی‌های آن بشمار می‌آید که با توجه به اینکه مأموریت اصلی منطقه ویژه اقتصادی کاشان نیز تمرکز بر تولید ماشین‌آلات است می‌تواند در توسعه شهرستان کاشان و منطقه موثر باشد.
 - ترکیب فعالیت‌های شکل گرفته در شهرستان کاشان گویای آن است که محصولات صنایع فوق عموماً رو به سوی بازار دارد. چراکه این شهرستان دارای مزیت‌هایی از جمله نزدیکی به بازار بزرگ تهران است و با توجه به ممنوعیت احداث صنایع تا شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران توجه به مکان‌های دیگر جهت استقرار صنایع در نزدیکی تهران و سرمایه‌گذاری در آن مناطق اهمیت ویژه‌ای یافته است.
- با توجه به موارد فوق می‌توان گفت:
- نزدیکی به مناطق صنعتی مهم از جمله اصلهان که یکی از قطب‌های اصلی صنعت کشور است می‌تواند سرمایه‌گذاری را برای احداث انبارهای امانی با هدف نگهداری مواد اولیه و محصولات کارخانجات فوق و ارسال از طریق گمرک منطقه جذب نماید
 - احداث شهرک فناوری‌های نوین مواد معدنی و مواد و محصولات فلزی از دیگر فعالیت‌هایی است که می‌تواند کارخانجات بزرگ در رشته‌های فوق را جهت سرمایه‌گذاری در منطقه جذب نماید با توجه به اینکه شرکت‌های فعال در زمینه فناوری‌های نوین که دانش بنیان تلقی می‌شود از معافیت‌های خاص برخوردارند امکان جذب سرمایه‌گذاران به این منطقه را افزایش خواهد داد.
 - با احداث واحدهای فناوری در منطقه احداث واحدهای تولیدی که قادرند فناوری خلق شده را به تولید انبوه برسانند افزایش خواهد یافت و شهرک براساس کارخانجات شکل گرفته متناسب با فناوری‌های نوین دارای آوازه و برند خاص خود خواهد شد.
 - به دلیل وجود صرفه‌های ناشی از میدان سایر صنایع HT که در استان تا کنون شکل نگرفته و جای آن‌ها در روند توسعه صنعتی استان خالیست در منطقه گسترش خواهد یافت و به نام و آوازه منطقه و استان خواهد افزود.
 - در این راستا سرمایه‌گذاران در صنایع مکمل و هم‌پیوند نیز با وجود گسترش صنایع HT به منطقه مراجعه و براساس مزیت نزدیکی به آن‌ها خوشه‌های صنعتی را در منطقه ایجاد خواهند کرد.

دفتر هیئت دولت

- در این میان سرمایه گذاران کوچک مقیاس دارای تخصص های خدماتی نیز منطقه را مناسب سرمایه گذاری های خود دیده و در زمینه خدمات پشتیبان صنعت از جمله خدمات ICT خدمات مشاوره های سرمایه گذاری، خدمات امکانسنجی و ارزیابی مالی و اقتصادی پروژه ها و به منطقه جذب خواهند شد.

یکی دیگر از فعالیت های انجام شده در طرح مصاحبه های مختلف با ذی نفعان و ذی نفوذان در ناحیه است. در بررسی نظرات این افراد، گروهی از صاحب نظران در شهرستان کاشان و استان اصفهان انتخاب و طی مصاحبه هایی با آنان نقطه نظرات کارشناسی آنان دریافت و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است لازم به ذکر است نتایج تفصیلی و اصل مصاحبه ها در فصل پنجم گزارشات طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان ارائه شده است. در این راستا ۷ مصاحبه حضوری با کارشناسان و ذی نفوذان ساکن در شهرستان کاشان و استان اصفهان صورت گرفته و همچنین پرسشنامه هایی به گروه صنعتگران و متخصصان فعال در شهرستان ارسال و طی تماس های تلفنی نیز مصاحبه هایی تخصصی با آنان انجام شده است. مصاحبه های انجام شده با رئیس اتاق بازرگانی کاشان، معاون برنامه ریزی شرکت ملی فولاد، مدیر عامل شرکت مس شهر بابک، معاون برنامه ریزی سازمان صنایع، معدن و تجارت استان اصفهان، مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی شهرضا، مدیر کل اداره صنعت، معدن و تجارت استان اصفهان، مدیرعامل محترم منطقه ویژه اقتصادی سلفهگان، مدیر محترم سازمان شهرک های صنعتی اصفهان می باشد.

همچنین در انتخاب افراد فعال در بخش خصوصی و به عنوان کسانی که بالقوه امکان حضور در منطقه را دارند مدیران ۱۷ شرکت در کاشان انتخاب و با ارسال پرسشنامه ها و همچنین تماس های تلفنی و مصاحبه های غیر حضوری و از طریق تلفن نقطه نظرات آن ها نیز دریافت و با بررسی پرسشنامه ها و استنتاجات انجام شده به یک جمع بندی کلی در مورد نیازها و توقعات هر دو گروه از احداث چنین مناطقی و همچنین پیشنهادات آن ها به دست آمد. نتایج مصاحبه ها و دیدگاه های صاحب نظران را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

۱- از نظر همه مصاحبه شوندگان این شهرستان به لحاظ ویژگی های خود و نقش صنعت در تولید ناخالص آن از پتانسیل بالایی برای ایجاد منطقه ویژه اقتصادی برخوردار است. به طوریکه همگی در احداث منطقه فوق متفق القول بوده و حتی برخی نیز ضرورت آن را مطرح می کردند.

دفتر هیئت دولت

۲- از نظر همه مصاحبه شوندگان مشکل اصلی منطقه و چالشی که در پیش رو دارد مثل همه مناطق مرکزی کشور کمبود آب و مشکلات آن است که یکی از منافع تامین آن را از پساب های شهر کاشان اعلام نموده اند.

۳- یکی از چالش های اصلی شهرستان مشکلات زیرساخت های مناطق صنعتی مطرح شده که اکثر صنعتگران و سرمایه گذاران در مناطق صنعتی را دچار مشکل و زیان نموده است که باید در خصوص مورد فوق توجه ویژه شده و نام و آوازه منطقه بابت زیرساخت های آن به خطر نیفتد.

۴- اکثر صاحب نظران بر صنایع خاصی که پتانسیل های منطقه بوده انگشت گذاشته و پیشنهاد استقرار صنایع زیر را با هدف صادرات مطرح نمودند:

الف- صنایعی چون صنایع فرش و تولید نخ و الیاف تا انواع ماشین آلات مربوطه

ب- صنایع وابسته به معدن و خصوصا تولید ماشین آلات معدنی

ج- صنایع کانی و فعالیت های مرتبط با سنگ و ماشین آلات تولید این رشته

د- صنایع مرتبط با تولیدات خودرو و تولید قطعات فلزی و پلاستیکی این صنعت

۵- احداث انبارها در منطقه و ایجاد فضاهایی برای نگهداری محصولات صادراتی و یا وارداتی در قالب نگه داری های اماسی نیز از دیگر مواردی است که با احداث کمرک در منطقه مطرح شد.

۶- احداث واحدهای تحقیق و توسعه و همچنین شهرک های فناوری به دلیل وجود پتانسیل موجود در شهر کاشان و پیوند با دانشگاه ها و مراکز علمی کاشان

۸- تجربه منطقه ویژه شهرضا در زمینه جذب سرمایه گذار و پیش بینی آنان در چگونگی انجام سرمایه گذاری در منطقه از دیگر موارد شاخص در مصاحبه با مسئول این منطقه بوده است.

با توجه به مصاحبه های انجام شده این منطقه می تواند با منطقه ویژه شهرضا و سلفچگان که نزدیک ترین مناطق به یکدیگر هستند پیوند مناسبی برقرار کرده و به صورت مکمل یکدیگر کار کرده و منجر به هم افزایی بیشتر در مرکز کشور شوند. (منطقه ویژه شهرضا عموماً در تولید مواد پتروشیمی و تبدیل مواد گازی متمرکز شده و می تواند مواد اولیه صنایع نساجی قابل استقرار در منطقه ویژه اقتصادی کاشان را فراهم سازد و برعکس این منطقه نیز می تواند نیازهای ماشین آلات مورد نیاز خصوصاً وسائل و تجهیزات آزمایشگاهی، وسائل و ابزارهای سنجش و دقیق، دستگاه ها و ماشین آلات تولید کیسه های بسته بندی مواد شیمیایی که دارای ویژگی های خاصی هستند را برای منطقه شهرضا و سایر مناطق تهیه و ارائه نماید).

برای انتخاب کاربری‌ها، صنایع و فعالیت‌های قابل استقرار در منطقه ویژه اقتصادی کاشان از شاخص‌ها و معیارهای همچون توجه به پتانسیل‌های موجود در شهرستان کاشان، ایجاد هویت ویژه و برندسازی برای منطقه براساس معرفی صنایع ویژه و متمایز کننده منطقه از سایر مناطق، وجود پیوندهای مناسب میان فعالیت‌ها و صنایع منطقه، رعایت اصول سازگاری میان صنایع منتخب و فعالیت‌های پیشنهادی و در نهایت تنوع فعالیت‌ها و عملکردها استفاده شده است. علاوه براین پس از انتخاب اولیه صنایع و فعالیت‌های منطقه، صنایع پیشنهادی براساس میزان آب‌بری، انرژی‌بری و همچنین آلاینده‌ی محل، مورد ارزیابی مجدد قرار گرفته و پس از انطباق با طرح آمایش استان صنایع و فعالیت‌ها نهایی گردیده است. و در نهایت نیز براساس شاخص‌های محیط زیستی همجواری و زون بندی فعالیت‌های صنعتی در داخل منطقه انجام شد.

در ذیل خلاصه ای شاخص‌ها و معیارهای بکار رفته در انتخاب کاربری‌ها و فعالیت‌های قابل استقرار در منطقه ویژه اقتصادی کاشان آمده است.

• توجه به پتانسیل‌های موجود در شهرستان کاشان:

شهرستان کاشان یکی از مناطق صنعتی کشور با پتانسیل‌های بالا در زمینه صنایع فرش ماشینی و همچنین محصولات کانی غیرفلزی و تولید ماشین‌آلات محسوب می‌شود وجود صنایع فوق منجر به تمرکز متخصصین و خبرگان صنعت در منطقه شده و همچنین خدمات پشتیبان صنعت در آن نیز متناسب صنایع فوق شکل گرفته است. لذا یکی از معیارهای اصلی انتخاب صنایع و کاربری‌های لازم در منطقه پتانسیل‌های موجود در آن است.

• ایجاد هویت ویژه و برندسازی برای منطقه براساس معرفی صنایع ویژه و متمایز کننده منطقه از سایر مناطق.

اولین چیزی که پس از مطرح شدن منطقه ویژه کاشان به ذهن خطور می‌کند ضرورت و اهمیت و نقش آن در استان و شهرستان کاشان است. منطقه فوق باید علاوه براینکه برپتانسیل‌های منطقه استوار باشد باید برای شهرستان کاشان موقعیت ویژه و شاخصی را ایجاد نماید که این مهم از طریق کاربری‌ها و فعالیت‌های صنعتی مناسب تعریف شده در آن امکان‌پذیر است.

• وجود پیوندهای مناسب میان فعالیت‌ها و صنایع منطقه

صنایع و فعالیت‌های پیشنهادی در منطقه ویژه به گونه‌ای باید انتخاب شوند که علاوه بر برندسازی و شاخص نمودن منطقه توان ایجاد پیوند میان صنایع موجود و بکارگیری محصولات

آنان در تولید محصولات جدید در منطقه موثر باشد و استان را از تولید و صادرات محصولات اولیه خارج و منطقه را تبدیل به متقاضیان اصلی مواد و محصولات واسطه تولیدی بنماید. به این ترتیب منطقه قادر خواهد بود محصولات با ارزش افزوده بالاتر تولید و به بازارهای دیگر نقاط کشور و جهان عرضه نماید.

• رعایت اصول سازگاری میان صنایع منتخب و فعالیت های پیشنهادی

یکی از مهمترین اهداف برنامه ریزی تعادل بخشی در فعالیت ها و صنایع در یک منطقه است. عدم تعادل ها منجر به تعارضات مختلفی در یک منطقه می شود. تعارضات را می توان به ۴ گروه اصلی زیر طبقه بندی کرد.

یکم تعارضات ناشی از عدم تعادل، این تعارض در حالتی رخ می دهد که کاربری مناسب برای منطقه ای تعریف نشود. در این صورت مشکلات محیط زیست و دیگر مسائل ممکن است رخ دهد. دوم تعارضات ناشی از عدم توازن است که زمانی رخ خواهد داد که کاربری های مستقر از منابع منطقه بیش از اندازه استفاده و منجر به نابودی منابع منطقه شوند.

سوم تعارض ناشی از تضاد که در این حالت صنایع و فعالیت هایی که با یکدیگر در تضادند در کنار هم قرار گرفته و از یک منبع استفاده می کنند.

و چهارم تعارضات ناشی از تراکم که در آن حسن همجواری رعایت نمی شود. با توجه به موارد ذکر شده باید صناعی در منطقه تعریف و در کنار هم قرار گیرند که منجر به ایجاد هیچگونه تعارضات فوق نگردند.

• تنوع فعالیت ها و عملکردها

هرچه فعالیت های تعریف شده در منطقه از تنوع بیشتری برخوردار باشد برای سرمایه گذاران جذابتر خواهد بود این تنوع می تواند در خدمات پشتیبان قابل ارائه در منطقه از جمله انبارداری، خدمات متنوع بانکی و اداری، مشاوران مالی و حقوقی گمرکی و خدمات حمل و نقل و خدمات مرتبط با آزمایشگاه ها و خدمات شهرک های فناوری و باشد.

• هماهنگی با اسناد فرادست

یکی دیگر از شاخص های اصلی جهت انتخاب فعالیت ها اسناد فرادست و صنایع پیشنهادی در اسناد فوق برای استان و ناحیه می باشد قطعا صنایع منتخب نباید با اسنادی همانند آمایش سرزمین اصفهان، سند راهبردی صنعت کشور و همچنین طرح ناحیه کاشان تضادی داشته باشد. طبق بررسی های انجام شده اکثر صنایع فوق با توجه به میزان آب بری و انرژی بری و آلاینده های

دفتر هیئت دولت

مورد تایید اسناد فوق است به طوریکه برای شهرستان کاشان عموماً صنایع پیشنهادی تضادی با صنایع مورد نظر در اسناد آمایش مشاهده نمی شود. (جدول ۴-۷ گزارش تلفیق آمایش استان صنایع پیشنهادی به تفکیک شهرستان ها براساس کدهای دو رقمی ISIC) در جدول زیر مقایسه ای بین صنایع پیشنهادی در طرح جامع منطقه ویژه و اسناد آمایش انجام شده که نشان می دهد به غیر از صنایع لاستیک و پلاستیک کلیه صنایع پیشنهادی صنایع مورد نظر طرح آمایش جهت استقرار در ناحیه کاشان است. قابل ذکر است صنایع لاستیک و پلاستیک پیشنهادی نیز با توجه به ارزیابی آمایش کم آب بر و کم انرژی بر می باشد و فقط مشکل آلاینده‌گی آن در منطقه مطرح است که می توان با تدابیری خاص این مهم را نیز به حداقل ممکن رسانید. صنایع لاستیک و پلاستیک با توجه به بحث پیوندها و شاخص های پسمین و پیشین بین صنایع استان و همچنین بحث تشکیل خوشه های صنعتی در منطقه پیشنهاد شده است که می تواند با توجه به کدهای ۴ رقمی ISIC صنایعی که آلاینده‌گی کمتری در این گروه دارند انتخاب و استقرار یابند.

جدول - تطبیق صنایع پیشنهادی در منطقه با طرح آمایش استان

کد ISIC	شرح	سهم مکانی کاشان	پیشنهاد آمایش	سطح فناوری	میزان آلاینده‌گی	میزان آب بری	انرژی بری
۲۹	ماشین آلات با کاربری عام	۰.۵۸	۷	بالا	کم	کم	بسیار کم
۲۹	ماشین آلات با کاربری خاص	۰.۵۸	۷	بالا	کم	کم	بسیار کم
۳۱	ماشین آلات تولید و انتقال برق	۰.۷۴	۷	بسیار بالا	کم	کم	بسیار کم
۲۲	ماشین آلات و تجهیزات الکترونیکی	۰.۴۸	۷	بسیار بالا	کم	کم	بسیار کم
۳۳	ماشین آلات و ابزار دقیق متناسب با صنایع منطقه و کشور	۰.۷۹	۷	بسیار بالا	کم	کم	بسیار کم
۳۴	تولید وسایل نقلیه موتوری و تولید قطعات آن ها	۰.۸۸	۷	بالا	بسیار کم	بسیار کم	بسیار کم
۴۵	سایر تجهیزات حمل و نقل	۰.۷۸	۷	بالا	بسیار کم	بسیار کم	بسیار کم
۲۵	صنایع محصولات لاستیک و پلاستیک	۰.۸		متوسط	زیاد	کم	کم
۲۹	تولید قطعات فلزی فابریکی غیر از ماشین آلات	۰.۸۶	۷	متوسط	کم	کم	بسیار کم
۱۷	تولید منسوجات	۲.۷	۷	متوسط	کم	کم	زیاد

ماخذ: مطالعات آمایش سرزمین و سند راهبردی توسعه استان اصفهان، گزارشات تلفیق و صنعت و معین،

با توجه مطالب فوق و نقش و جایگاه کاشان به عنوان یک شهرستان صنعتی استان و همچنین اسناد آمایش، فعالیت هایی که در منطقه ویژه کاشان می توانند استقرار یابند را می توان به شرح زیر بیان کرد:

یکم- صنایعی که با هدف برندسازی و تخصص ویژه در منطقه ایجاد می شوند شامل:

۱- تولید انواع ماشین آلات

- ماشین آلات با کاربری عام
- ماشین آلات با کاربری خاص
- ماشین آلات تولید و انتقال برق
- ماشین آلات و تجهیزات الکترونیکی
- ماشین آلات و ابزار دقیقه متناسب با صنایع منطقه و کشور
- وسائل نقلیه موتوری (با تاکید بر تولید وسائل حمل و نقل ریلی، تولید واگن و لکوموتیو و) و تولید قطعات آن ها

۲- صنایع محصولات لاستیک و پلاستیک

۳- تولید قطعات فلزی فابریکی غیر از ماشین آلات (پرس کاری، تراشکاری و)

۴- تولید منسوجات

دوم- شهرک فناوری های نوین: این شهرک با برای تجاری سازی تحقیقات کاربردی و بنیادی دانشگاه ها و ایجاد ارتباط میان صنعت و تحقیقات دانشگاهی شکل خواهد گرفت. نتایج حاصل از فعالیت این قبیل شهرک ها ایجاد خطوط تولید جدید و یا خلق روش های فناورانه برای تولیدات موجود است. عموماً فعالیت شهرک های فناوری با هدف رشد منطقه ای، کاهش شکاف میان کشور با کشورهای صنعتی جهان و افزایش توان صادراتی کشور است. این شهرک نیز باید در یک یا دو زمینه اصلی تخصص یافته و عمل نماید که آوازه و برند خاصی را برای منطقه ویژه کاشان به ارمغان آورد. بررسی شهرک های فناوری موجود حاکی از کمبود شهرک هایی در زمینه فناوری های مواد معدنی، فناوری مواد و محصولات فلزی، فناوری های الکترونیک و ماشین آلات صنعتی است که پیشنهاد می شود در شهرک فناوری منطقه این فعالیت ها در نظر گرفته شود.

سوم- خدمات گمرکی و بندر خشک و انبارداری به ویژه انبارداری از نوع امانی که تجربه مناطق ویژه نشان داده این نوع از انبارداری موفق تر و درآمدزا تر بوده است.

چهارم- خدمات پشتیبان صنعت از جمله حمل و نقل ریلی، خدمات نوین و HT

پس از انتخاب کاربری ها و فعالیت های مناسب منطقه در بخش چهارم گزارش به بررسی بازار صنایع پیشنهادی پرداخته شده است و نتایج بررسی ها حاکی از تقاضای بالا چه در داخل

دفتر هیئت دولت

کشور و چه بازارهای جهانی برای صنایع پیشنهادی است در ذیل خلاصه ای از بررسی بازارهای

صنایع مختلف پیشنهادی آمده است. این صنایع عبارتند از

- ✓ صنایع منسوجات (ریسندگی و بافت منسوجات)
- ✓ صنایع تولید لاستیک و پلاستیک (تولید لاستیک)
- ✓ صنایع ماشین آلات با کاربردهای خاص (ماشین آلات معدنی، نساجی)
- ✓ صنایع خودرو سازی (قطعه سازی)

قطعا صنایع قابل استقرار در منطقه بیش از صنایع فوق بوده اما از آنجایی که این صنایع می توانند به عنوان صنایع پیشرو در منطقه مطرح و موتور رشد منطقه ویژه محسوب شوند و می توانند پیوندهای سایر صنایع و تشکیل دهنده زنجیره و خوشه های صنعتی در منطقه گردند در این بخش از مطالعات به این فعالیت ها با تمرکز بیشتری پرداخته شده است.

قابل ذکر است هر کدام از بخش های فوق نیز طیف وسیعی از فعالیت های صنعتی را شامل می شوند که در اینجا سعی شده به مهمترین آن ها پرداخته شود.

برای هر گروه از فعالیت های صنعتی منتخب بازارهای بین المللی و ساختار بازار جهانی آن ها نیز توجه شده و قدرت های مهم جهانی در این صنایع معرفی شده است. بررسی تولید داخلی نیز (بر اساس میزان و ظرفیت تولید کارخانجات فعال و طرح های توسعه موجود) انجام شده و با تحلیل میزان صادرات و واردات در هر بخش و محاسبه شاخص های هرفیندال و کشش لرنر، ساختار بازار صنایع فوق در داخل کشور نیز تعیین و قدرت های داخلی در هر رشته شناسایی شده است.

دفتر هیئت دولت

شورای عالی مناطق آزاد تجاری-
صنعتی و ویژه اقتصادی

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی گاشان

صنایع تولید منسوجات (ریسندگی و بافت منسوجات)

این گروه از صنایع طیف وسیعی از محصولات حلاجی شده پنبه و پشم تا الیاف و نخ و پارچه و رنگرزی و ... را تشکیل می دهد.

طبق آمارهای جهانی میزان تولید نخ و الیاف مصنوعی در سال ۲۰۱۳ در حدود ۵۸,۷ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال قبل ۷,۴ درصد رشد داشته است. متوسط نرخ رشد برای سال های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ نرخ رشدی معادل ۱۱,۷ درصد را در این بخش نشان می دهد. در این سال واردات جهانی انواع نخ نیز با ۷,۲ درصد افزایش به رقم ۵۵,۲ میلیارد دلار رسیده است. بررسی صادرات این کالا نشان می دهد که صادرات انواع نخ و الیاف ۲,۶ درصد از کل صادرات گروه نساجی و ۰,۳ درصد از کل صادرات جهان را شامل می شود. سه کشور چین، هند و آمریکا با سهم تقریبی ۴۰ درصدی بزرگترین صادرکنندگان و سه کشور چین، هنگ کنگ و ترکیه با واردات ۲۹ درصد از این کالا بزرگترین واردکنندگان در سال ۲۰۱۳ بودند.

براساس رقم معکوس شاخص هرفیندال که معادل ۱۲,۱ بدست آمده است نشان می دهد که بازار صادرات این محصول دارای ساختار انحصار باز است. ویژگی اصلی این بازار، وجود چهار کشور که حداکثر ۴۰ درصد بازار را در انحصار خود دارند، می باشد. روند تولیدات ترکیه نشان می دهد که این کشور با برنامه ریزی مناسب توانسته طی دو دهه اخیر در بازار جهانی نقش آفرینی نماید.

بررسی تولیدات انواع پارچه نیز نشان می دهد که روند رشد تقاضای این محصول در جهان اگر چه در دهه اخیر رو به کاهش نهاده اما همچنان از تقاضای قابل توجهی در جهان برخوردار است. در سال ۲۰۱۳ تولید انواع پارچه با الیاف مصنوعی در جهان در حدود ۴۵,۶ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال قبل رشد ۷,۱ درصدی داشته است متوسط نرخ رشد جهانی برای سال های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ معادل ۹,۷ درصد است که نشان از کند شدن روند رشد تولیدات فوق در سال ۲۰۱۳ است.

بررسی واردات این نوع از پارچه ها نشان می دهد که واردات این گروه از محصولات با ۳,۲ درصد رشد، به عدد ۳۳,۸ میلیارد دلار رسیده و برابر با ۰,۲ درصد از کل حجم صادرات جهان است. چین، کره جنوبی و به طور کلی آسیای جنوب شرقی با سهم بیش از ۷۰ درصد از این بازار بزرگترین صادرکنندگان این محصول در جهان محسوب می شوند و از سوی دیگر ویتنام، چین و

دفتر هیئت دولت

امارات متحده عربی با واردات ۲۰ درصد از این کالاها سه کشور عمده واردکننده ی این کالاها هستند. دو کشور چین و ویتنام به دلیل تولید پوشاک و صادرات عمده پوشاک واردکننده اصلی انواع پارچه خصوصاً پارچه های با الیاف مصنوعی تلقی می شوند.

براساس مطالعات انجام شده بر روی ساختار بازار صادرات این کالا در سطح جهان، و محاسبه ضریب تمرکز برای کشورهای جنوب شرقی آسیا و چین، شاخص فوق در حدود ۶۲ برآورد شده است. همچنین شاخص هرفیندال این بازار برای کل جهان ۰،۱۹۹ به دست آمده که هر دوی این شاخص ها نشانگر وجود بازاری با ساختار انحصار چندجانبه بسته است که مهمترین ویژگی آن وجود تولیدکننده مسلط به نام چین در آن است که تقریباً ۴۵ درصد ارزش صادرات را به خود اختصاص داده است.

بررسی میزان تولید و فروش واحدهای ریسندگی و تولید منسوجات بزرگ کشور (۱۰ نفرکارکن و بیشتر) که ۶۲،۳ درصد این گروه از کارگاه ها را در کشور تشکیل می دهند نیز نشان می دهد که در طی یک دهه یعنی از سال ۹۲-۱۳۸۳ میزان تولیدات این گروه از فعالیت ها ۱۰ برابر شده و سالانه بطور متوسط ۱۵ درصد رشد داشته است. اگر نرخ تورم را در این دوره در حدود ۲۵ درصد در نظر بگیریم میزان فروش و تولیدات این بخش نه تنها تغییرات قابل توجهی نداشته بلکه از میانگین رشد تورم نیز کمتر بوده است. با توجه به روند سرمایه گذاری در این صنعت، قدیمی بودن تکنولوژی مورد استفاده در این صنعت و وجود تحریم ها که امکان ورود تکنولوژی های جدید را در بخش فوق محدود ساخته، بی توجهی دولت به این بخش و عدم سرمایه گذاری های قابل توجه دولتی در بخش مذکور که بتواند محرک رشد این بخش در طی ۳۰ سال اخیر باشد، عدم توان رقابت محصولات این بخش با تولیدات خارجی، وجود و رشد پدیده قاچاق منسوجات در سال های اخیر و تمایل مصرف کنندگان به محصولات فوق، عدم توان به روز رسانی تولیدات (طراحی، کیفیت و...) متناسب با نیازهای نسل جوان عدم عملکرد پایین تر از ظرفیت کارخانجات در این گروه از صنایع به دلیل محدودیت های صادراتی و عدم توان راهیابی به بازارهای جهانی و از جمله عوامل اصلی عدم رشد در این بخش از فعالیت های صنعتی کشور است.

مقایسه نرخ رشد ارزش تولیدات و فروش کل صنایع کشور در این دوره با نرخ رشد صنعت فوق نشان از رشد قابل توجه دیگر بخش هاست. به طوریکه کل بخش های صنعت در دهه مورد

بررسی با رشد ۲۶,۶ درصد رویرو بوده اما این بخش با رشد ۱۵ درصدی مواجه است. عدم هماهنگی رشد این بخش با میانگین رشد کل صنایع منجر به کاهش سهم این بخش در بین محصولات صنعتی شده به طوریکه در سال ۱۳۸۳ این بخش ۳۸ درصد ارزش تولیدات صنعتی کارگاه های بزرگ را تشکیل می داده که در سال ۱۳۹۲ این سهم به ۱,۵ درصد تقلیل یافته است. وجود منابع عظیم نفت و گاز، این امکان را در کشور فراهم ساخته که در مراحل اولیه تولید انواع نخ و پارچه از فرآورده های نفتی مزیت داشته و در زمینه های فوق سرمایه گذاری نماید این مهم به دلیل وجود تحریم ها و عدم توان دسترسی به تکنولوژی های نوین در این رشته و همچنین عدم تمایل سرمایه گذاران به دلیل عدم توان صادرات و ورود به بازارهای جهانی همواره مغفول مانده است. درحالی که منابع عظیمی از نفت خام روزانه صادر و در کشورهای دیگر به انواع نخ و پارچه تبدیل و دوباره به کشور وارد می گردد این پتانسیل در داخل وجود داشته و با لغو تحریم ها گسترش این صنعت به دلیل وجود مزیت های رقابتی از جمله منابع ارزان قیمت و نیروی کار ماهر و توانمند و انرژی های ارزان قابل پیش بینی است. و ایران می تواند یکی از مراکز بزرگ تولید انواع نخ و پارچه در سطح منطقه و جهان گردد.

با توجه به شناخت صنعتگران این ناحیه از کشور با صنعت فوق و همچنین وجود تعداد قابل توجه کارخانجات در این شهرستان منطقه ویژه کاشان می تواند یکی از قطب های اصلی تولید منسوجات در بین مناطق ویژه کشور گردد. این مهم زمانی بیشتر نمود پیدا می کند که در همین استان احداث منطقه ویژه شهررضا مطرح است که قرار است یکی از قطب های تولید محصولات پتروشیمی کشور شود. که می تواند در استان این دو منطقه به صورت مکمل یکدیگر و ایجاد خوشه صنعتی در این رشته موجب هم افزایی و پیوند مناسب بین یکدیگر شده و صناعی که تا کنون در کشور از روند رشد مناسبی برخوردار نبود احیاء نماید. همجواری با شبکه حمل و نقل ریلی در منطقه ویژه کاشان این امکان را برای سرمایه گذاران در این بخش از صنعت به سایر مناطق تولید مواد پتروشیمی در کشور را تسهیل و امکان صادرات این محصولات را بهتر فراهم خواهد ساخت. اگر عرضه کل در این صنعت را معادل میزان واردات به اضافه تولید داخل در نظر بگیریم، میزان کل عرضه این محصولات به ۱۰۷۸۰۶ میلیارد ریال می رسد که ۲۳ درصد آن وارداتی و مابقی تولیدات داخلی است. با توجه به واردات قاقاق پارچه و پوشاک، عرضه کل این محصول

دفتر همت دولت

فقط مقادیر ثبت شده در مراکز رسمی کشور است اما به نظر می رسد نیاز محصولات فوق بیش از مقدار فوق است.

اما با توجه به ماده اولیه مورد نیاز تولید الیاف و انواع پارچه از الیاف مصنوعی که عمدتاً فرآورده های نفت و گاز است زمینه تولید این محصولات خصوصاً انواع الیاف مصنوعی در کشور فراهم است. و منطقه می تواند در تولید الیاف فوق و صادرات آن و به تخصص بررسد و نقش قابل توجهی در تولید و صادرات این محصولات در بازار جهانی ایفا کند.

صنایع تولید لاستیک و پلاستیک (تولید لاستیک)^۱

ظرفیت تولید لاستیک در جهان حدود ۱,۵ میلیارد حلقه و تقاضای جهانی برای این کالا نیز حدود ۱,۲ میلیارد حلقه با ارزش معاملاتی ۷۰ تا ۸۰ میلیارد دلار در سال است. این در حالی است که تجارت جهانی لاستیک در اختیار ۱۰ شرکت بزرگ تولیدکننده است که اغلب در زمینه تولید تایرهای رادیال فعالیت دارند. در سال ۲۰۱۳ صادرات انواع لاستیک با کاهش ۰,۵ درصدی به ارزش ۹۱,۴ میلیارد دلار رسید. (نرخ رشد متوسط برای سال های ۲۰۰۹-۲۰۱۳ برابر با ۱۲,۵ درصد است). در حالی که واردات این کالاها با افزایش ۰,۱ درصدی به ارزش ۹۰,۷ میلیارد دلار رسید. ارزش صادراتی این کالاها ۰,۵ درصد از ارزش کل صادرات جهان را شامل می شود. سه کشور چین، ژاپن و آلمان بزرگترین صادرکنندگان در سال ۲۰۱۳ بودند مجموع سهم آنها از این بازار ۳۴,۳ درصد گزارش شده است. از سویی دیگر، سه کشور آمریکا، آلمان و فرانسه با جذب ۳۰,۵ درصد واردات جهان مهمترین مقاصد تجاری این محصول بوده اند.

ارزش صادرات در صنایع لاستیک دنیا در سال ۲۰۱۳، تقریباً ۹۱ میلیارد دلار بوده است که سهم ایران از این رقم تنها ۳۸ میلیون دلار برآورد شده است که عددی بسیار ناچیز است.

بر اساس آمارهای اعلام شده در منطقه خاورمیانه نیز حدود ۲۲ کارخانه تایرسازی وجود دارد که از این تعداد ۹ کارخانه با ظرفیت اشتغال حدود ۱۴ هزار نفر در ایران واقع شده است. این در حالی است که این صنعت زمینه اشتغالزایی ۷۰ هزار نفر را به صورت غیرمستقیم در خود دارد.

^۱ کلان ذکر است این صنعت فقط برای ایجاد پیوند میان صنایع تولید و ساطع، نقشه در منطقه پیشنهاد شده است ولی تمرکز بیشتر بر روی سایر صنایع لاستیکی می باشد.

مطالعات صورت گرفته در مورد ساختار بازار صادرات این محصولات بیان کننده وجود ساختار رقابت انحصاری در این بازار است. (معکوس شاخص هرفیندال برابر با ۱۵,۲۷ است). مشخصه اصلی این نوع از ساختار بازاری، وجود تعداد بنگاه های رقیب موثر زیاد است که هیچکدام بیش از ۱۰ درصد بازار را در انحصار ندارند در حالی که چین ۱۸,۶ درصد از این بازار را در اختیار دارد ولی وجود تعداد زیاد تولیدکننده با تکنولوژی تولید مشابه و نزدیک به هم در این بازار منجر به ایجاد ساختار رقابت انحصاری شده است.

از آنجایی که صنعت تولید «لاستیک»، جزء صنایع پایین دستی پتروشیمی است و با توجه به توسعه صنایع بالادست پتروشیمی در داخل کشور، امکان توسعه این صنعت و تولید سایر محصولات با ارزش افزوده از این گروه در کشور بیشتر وجود آمده است. همچنین این صنایع حلقه واسط بین صنایع پتروشیمی در بالادست و صنایع نهایی مانند خودروسازی در پایین دست هستند و توسعه آنها می تواند به تکمیل زنجیره ارزش صنایع پتروشیمی کشور کمک نماید. طی دهه گذشته صنعت «لاستیک» ایران، رشد متوسط سالانه ۸ درصد در صادرات و ۱۳ درصدی در واردات داشته است؛ این موضوع نشانگر کاهش رقابت پذیری محصولات تولیدی ایران در این صنعت است. مهمترین کالاهای صادراتی ایران در این صنعت، لاستیک چرخ برای موتورسیکلت و اتومبیل های سواری است که بیش از ۶۵ درصد از کل صادرات این صنعت را تشکیل می دهد. این امر بیانگر تمرکز بالای صادرات ایران در محصولات تولیدی صنعت «لاستیک» است. عمده ترین مقاصد صادراتی ایران در این صنعت کشورهای افغانستان، عراق، پاکستان، نیجریه و هند می باشد.

در کنار سهم پایین صنعت در صادرات جهانی و تمرکز بازارهای صادراتی، میزان ارزیابی صنعت بالاست. با وجود واحدهای پتروشیمی فعال در ایران، عمده نیازهای وارداتی این صنعت را مواد اولیه صنایع پتروشیمی تشکیل می دهد؛ بیش از ۲۱ درصد هزینه های تولیدی این صنعت مواد اولیه وارداتی است. ارزش متوسط هر تن کالای صادراتی ایران در محصولات تولیدی این صنعت به مراتب کمتر از ارزش متوسط هر تن کالای وارداتی آن است، این نشان دهنده ورود کالاهای با ارزش افزوده بالاتر به کشور است. مشکل دیگر پراکندگی واحدهای تولیدی و جزیره ای عمل کردن آنها است. این مشکلات سبب کاهش حجم تولید و صرفه نسبت به مقیاس می شود که نتیجه نهایی آن تعطیلی برخی از آنها خواهد بود.

تحقیق و توسعه در این صنعت همچون صنایع دیگر بسیار اهمیت دارد. نسبت هزینه‌های تحقیق و توسعه به ارزش افزوده در این صنعت در سال ۱۳۹۰ برابر با ۰/۲۴ درصد بود. این رقم برای کل صنایع کارخانه‌ای ایران ۰/۲۲ درصد است؛ گرچه این نسبت در این صنعت کمی بالاتر از کل صنایع کارخانه‌ای ایران می‌باشد ولی در مقایسه با مقیاس جهانی (۱۹ درصد) بسیار ناچیز است. نکته قابل تأمل این است که بخش عمده این هزینه‌ها، صرف ارتقای سیستم‌های کیفی محصولات تولیدی شده و در جهت توسعه تولید محصولات جدید و دستیابی به بازارهای گسترده‌تر هزینه نشده است.

همانطور که اشاره شد وابستگی زیاد به مواد اولیه وارداتی (۳۱ درصد از هزینه‌های تولید) یکی از مشکلات و چالش‌های مهم صنعت لاستیک در کشور محسوب می‌شود. لذا حفظ جریان واردات مواد اولیه در کوتاه‌مدت و تأمین جایگزین‌هایی برای مواد اولیه وارداتی مورد نیاز در بلندمدت باید در اولویت قرار گیرد. در کوتاه مدت می‌توان از طریق سیاست‌هایی چون کاهش تعرفه به تأمین ارزان‌تر مواد اولیه وارداتی این صنعت کمک کرد. در بلندمدت لازم است از یک‌سو با توسعه صنایع بالادست تأمین‌کننده مواد اولیه مورد نیاز صنعت و از سوی دیگر انتقال فناوری‌های جدید ارتقاء دهنده مزیت رقابتی هم وابستگی وارداتی را کاهش داد و هم سهم صادرات را بیشتر کرد. همچنین تمرکز هزینه تحقیق و توسعه در جهت تولید محصولات جدید با کیفیت بالا برای دستیابی به بازارهای جهانی بسیار حائز اهمیت خواهد بود.

در بررسی تولیدات داخلی این رشته نیز، آمارها نشان می‌دهد، حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد از نیاز ۲۳۰ هزار تنی بازار داخلی به انواع تایر، از طریق واردات انجام می‌گیرد و این در حالی است که براساس ظرفیت کارخانه‌های موجود، تولید سالانه تایر در ایران پاسخگوی نیاز بازار داخلی است.

ضمن آنکه اغلب این کارخانه‌های تایرسازی، فناوری‌های خود را از شرکت‌های مطرح تولیدکننده خارجی از جمله بریجستون، پیرلی ایتالیا، ماتادر اسلواکی و دانش فنی ژاپن بهره گرفته‌اند. اما عقب‌ماندگی فناوری یکی از مشکلاتی است که صنعت لاستیک‌سازی کشور از آن رنج می‌برد. از جمله دلایل این عقب‌ماندگی‌ها می‌توان بی‌توجهی به تغییرات فناوری در دنیا، از سوی دیگر پراکنده بودن صنایع لاستیک ایران و جزیره‌ای عمل کردن آنها از دیگر، اشاره کرد. در حالی

دقت، ره‌مشت دولت

که در داخل کشور ۹ کارخانه تولید تایر وجود دارد. با این حال، حجم تولیدی مجموع آنها به اندازه مقیاس مناسب تولید یک کارخانه مطابق با استانداردهای جهانی نیست. از طرف دیگر، تحریم‌های بین‌المللی در این صنعت فشارهای زیادی را به دلیل وابستگی شدید خارجی (۱۰۰ درصد تکنولوژیک، ۸۵ درصد ماشین‌آلات و ۷۰ درصد مواد اولیه) به وجود آورده است.

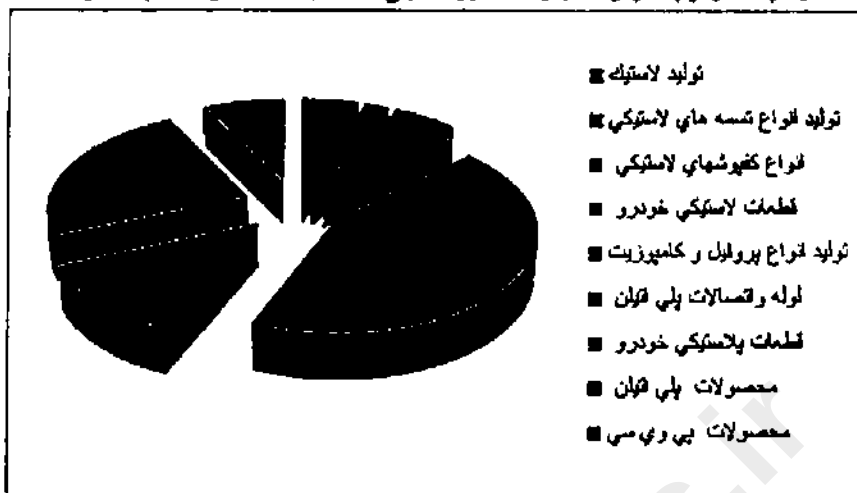
بررسی میزان تولید و فروش کارگاه‌های بزرگ صنعتی فعال در کد فعالیت ۲۵ که شامل تولیدات محصولات لاستیک و پلاستیک است در دهه گذشته نشان می‌دهد که سهم تولیدات این گروه از صنایع نیز در بین سایر صنایع کشور کاهش داشته متوسط نرخ رشد سالانه این محصولات کمتر از متوسط نرخ رشد تولیدات کل صنعت بوده و همین مسئله باعث شده سهم فعالیت فوق از ۲۸ درصد به ۱۸ درصد تقلیل یابد. در دهه گذشته تولید این گروه از فعالیت‌ها از ۱۲٫۹ میلیارد ریال به ۸۶٫۸ میلیارد ریال افزایش داشته و تقریباً ۶٫۷ برابر شده اما این تغییرات در کل صنعت نزدیک به ۱۱ برابر بوده است. همین مسئله باعث کاهش سهم تولیدات فوق از تولیدات صنعتی باشد.

با توجه به حضور سایپا در کاشان و ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل آن در ناحیه و با توجه به همکاری این شرکت با سیتروئن و تبدیل سایپا کاشان به هاب صادراتی کشور های آسیایی و افریقایی، استقرار صنایع همپوند با صنعت فوق و استقرار واحدهای تولیدی محصولات لاستیک و پلاستیک (سایر قطعات لاستیکی و پلاستیکی خودرو) و قلمه سازان در منطقه توجیه پذیر است. البته در طبقه بندی محصولات لاستیک و پلاستیک تولید لاستیک انومبیل فقط یکی از محصولات تلقی می‌شود و این بخش از طیف وسیعی از محصولات تشکیل شده است که منطقه ویژه می‌تواند در تعدادی از این گروه محصولات علاوه بر لاستیک نیز فعال شود.

طبق اطلاعات موجود در مجموع این صنایع این بخش ظرفیت تولیدی به میزان ۶۵۳۶ هزار تن در کل کشور دارند. ترکیب فعالیت‌های منتخب در این صنعت نشان می‌دهد که تولید لاستیک ۵ درصد ظرفیت موجود کارخانجات فعال در تولید محصولات لاستیک و پلاستیک می‌باشد. همچنین تولید انواع لوله و اتصالات و محصولات پلی اتیلن بیشترین سهم را در ظرفیت‌های تولیدی این بخش دارند. پس از آن تولید محصولات پلاستیکی خودرو سهم قابل توجهی در ترکیب تولیدات این بخش دارند.

دفتر همت دولت

نمودار ۲- ترکیب ظرفیت تولید مهمترین انواع محصولات لاستیکی و پلاستیکی

در نهایت می توان گفت عرضه (تولید + واردات) محصولات لاستیکی و پلاستیکی کشور از تنوع بالایی برخوردار است. کل عرضه محصولات لاستیکی و پلاستیکی در سال ۱۳۹۲ در حدود ۱۲۱۵۰۰ میلیارد ریال بوده که ۲۸ درصد آن وارداتی است. با توجه سهم وزنی این محصولات که تنها ۰,۶ درصد کل واردات را تشکیل می دهد نشان از ارزش بالای محصولات وارداتی دارد. لذا می توان گرایش سرمایه گذاری در این گروه از محصولات را در منطقه به سمت تولید محصولات با فناوری بالا و گران قیمت این صنعت متمایل ساخت.

صنایع ماشین آلات با کاربرد خاص (ماشین آلات معدنی)

پنج کشور آلمان، ایتالیا، ژاپن، چین و آمریکا عمده تولیدات این گروه از ماشین آلات را در اختیار دارند. در سال ۲۰۱۳ رقم صادرات این صنعت ۱۳,۱ میلیارد دلار بوده است و پنج کشور فوق ۵۸,۲ درصد این بازار را در اختیار داشتند.

سه کشور بزرگ صادرکننده این محصولات در جهان، آلمان با ۱۴,۹ درصد، ژاپن با ۱۴ درصد و آمریکا با ۱۲,۱ درصد از سهم بازار صادرات جهان هستند. از سویی دیگر کشورهای چین، آمریکا با واردات ۲۵ درصد از این کالاها بزرگترین مقاصد وارداتی این محصولات تلقی می شوند. وجود کمپانی های بین المللی در تولید ماشین آلات سنگین عمرانی، ماشین آلات استخراج معدن و سایر تجهیزات جانبی و نقش این شرکتها در بازار جهانی بسیار بارز است. Caterpillar

دفتر هیئت دولت

و Terex از آمریکا، Komatsu از ژاپن و Liebherr از آلمان بزرگان این کمپانی های بین المللی که این انحصار را به وجود آورده اند.

محاسبات صورت گرفته جهت مطالعه ساختار بازار و عدد به دست آمده برای معکوس شاخص هرفیندال که برابر با ۱۲۸ است، نشان از وجود انحصار چند جانبه باز در این بازار با محوریت سه کشور آمریکا، ژاپن و آلمان دارد. از سویی دیگر شاخص نسبت تمرکز CR_3 نیز این ساختار را تایید می کند.

در سال ۱۳۹۲ در حدود ۲۲۹۲ میلیارد ریال انواع ماشین آلات معدن و ساختمان در کشور تولید و فروش رفته است. این مقدار ۱۱ درصد تولیدات ماشین آلات با کاربردهای خاص است. سهم ارزش تولیدات این گروه از صنایع تنها ۰٫۵ درصد ارزش تولیدات و فروش محصولات صنعتی است.

روند تولیدات صنعتی در دهه مورد بررسی نشان می دهد که سالانه این گروه از صنایع به طور متوسط با نرخ رشدی معادل ۰٫۷ - روبرو بوده و سهم تولیدات فوق از صنایع با کاربرد خاص از ۲۵ درصد به ۱۱ درصد کاهش یافته است.

بررسی بازار جهانی این محصولات نشان از تمرکز تولیدات در دست چند شرکت پر قدرت جهانی است که با سال ها تجربه در این زمینه از مهمترین تولیدکنندگان این قبیل ماشین آلات هستند. بررسی بازار داخلی نیز نشان می دهد تلاش های انجام شده در این زمینه در سطوح اولیه تولیدات ماشین آلات فوق و در انواعی از این قبیل ماشین آلات بوده که از فناوری بالایی برخوردار نیست. مانند انواع ماشین آلات سنگ ساب و یا سنگ شکن و یا تولید برخی قطعات. این بدان معنی است که پتانسیل تولید این گروه از ماشین آلات در کشور وجود داشته و در طی سی سال اخیر تلاش هایی در این زمینه صورت گرفته است.

با توجه به لغو تحریم ها و پتانسیل های موجود امکان انتقال تکنولوژی و حتی سرمایه گذاری مستقیم کارخانجات مطرح جهان در ایران در این زمینه وجود دارد و با توجه به وجود معادن بزرگ در کشور و نیاز به ماشین آلات فوق بازار مناسبی از تقاضای ماشین آلات فوق در کشور و همچنین نقش امیدوار در توسعه فعالیت های معدنی و اهداف این سازمان در گسترش و حمایت سرمایه گذاری در بخش تولید صنایع ماشین آلات بخش معدن این پتانسیل در منطقه

بیشتر به چشم می خورد.

دفتر هشت دوات

لذا حضور سرمایه‌گذاران خارجی و تولید محصولات فوق تحت لیسانس آنان علاوه بر ایجاد برند و آوازه خاص در منطقه منجر به انتقال فناوری های تولید در گروه ماشین آلات فوق و حتی تولید سایر ماشین آلات و انواع خودرو ها نیز خواهد شد.

صنایع ماشین آلات با کاربرد خاص (ماشین آلات نساجی)

در سال ۲۰۱۳ ارزش صادرات ماشین آلات صنایع نساجی و چرم با ۸,۱ درصد افزایش به ۳۰۸ میلیارد دلار رسید (متوسط جهانی نرخ افزایش در این صنعت برای سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۳ برابر با ۱۲,۴ درصد است) در حالی که واردات این محصولات با ۶,۵ درصد افزایش به ۳۲,۴ میلیارد دلار رسید. صادرات کالاهای این بخش ۰,۲ درصد از کل صادرات ماشین آلات جهان را شامل می شود. سه کشور چین، آلمان و ژاپن سه صادرکننده بزرگ جهان در این بخش هستند. چین، آمریکا و ترکیه سه کشور عمده مقصد برای این کالاها هستند.

محاسبه شاخص هرفیندال برای بازار صادرات ماشین آلات نساجی جهان مقدار $\frac{1}{H}$ را برابر با ۹,۶ نشان داد که نشان از وجود انحصار دارد. آنچه در این بازار حائز اهمیت است وجود قدرت سنتی به نام آلمان است که دارای بالاترین تکنولوژی های تولید در این صنعت می باشد و حتی کشوری مثل چین که حجم بالاتری در میزان صادرات دارد عملاً تحت لیسانس بسیاری از شرکت های آلمانی و اروپایی کار می کنند. مهمترین نکته در بخش واردات ماشین آلات نساجی ترکیه است. این کشور با متوسط نرخ رشد ۱۶,۱ درصدی واردات این ماشین آلات از سال ۲۰۰۹ در سال ۲۰۱۳ به عدد دو میلیارد و دویست و یازده میلیون دلار رسید که نشان از استفاده این کشور از بالاترین تکنولوژی های دنیا دارد. ترکیه بزرگترین رقیب بخش مصنوعات نساجی کشور محسوب می شود.....

چین بزرگترین صنعت نساجی جهان را داراست. بررسی تحولات و موفقیت ها و جایگاه فعلی صنعت نساجی چین مربوط به سی و چهار سال اخیر است. به دنبال اصلاحات اقتصادی و سیاست درهای باز از ۱۹۷۹ امکان ارتباط و تعامل با جهان خارج که برای تولیدکنندگان منسوجات فراهم آمد، منجر به بهبود مستمر جایگاه چین در تولید جهانی گردید. طی این مدت دولت مرکزی همواره از صنایع داخلی حمایت کرده است. صنعت نساجی چین پس از پیوستن به سازمان تجارت

دفتر مدیریت دولت

جهانی در سال ۲۰۰۱، توسعه فوق العاده‌ای یافته به طوری که میزان صادرات چین براساس آمار منتشره سازمان تجارت جهانی بیش از ۳۰ درصد صادرات منسوجات جهان را شامل شده است.

در سال ۲۰۰۶ شاغلین در بخش صنعت منسوجات چین بیش از ۲۰ میلیون نفر بوده است. در حال حاضر، چین یک چهارم سهم بازار صادرات بین المللی را به خود اختصاص داده است.

از شش سال اول قرن جدید، صنعت ساخت ماشین‌آلات در چین رشد چشمگیری داشته است. جذب سرمایه‌گذاری خارجی از طرف موسسات تولیدات صنعتی باعث پیشرفت ماشین‌آلات داخلی و کارخانجات لوازم جانبی شد و یک موقعیت بسیار عالی را برای هر دو گروه سرمایه گذار و کشور چین فراهم ساخت.

از سویی دیگر همواره آلمان یکی از کشورهای پیشرو در زمینه تولید ماشین‌آلات نساجی به شمار می‌رود. این کشور با دارا بودن ۳۰ درصد از سهم بازار ماشین‌آلات نساجی دنیا، بیش از ۴۰ سال تجربه موفق و مقام اول را در این بازار داشته است.

در فاصله سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۳ کشورهای جمهوری خلق چین و هنگ کنگ (مجموعاً)، ایالات متحده آمریکا، ترکیه، ایتالیا، عربستان سعودی، هند و برزیل به ترتیب مهم ترین بازارهای ماشین‌آلات نساجی آلمان محسوب می‌شدند.

در سال ۲۰۰۵ آلمان توانست ۹۵ درصد ماشین‌آلات نساجی تولید شده خود را صادر نماید و با دارا بودن ارزش صادراتی معادل ۲۴۱۶ میلیون یورو، بزرگ ترین صادر کننده ماشین‌آلات نساجی در دنیا شد. پس از آن کشورهای ژاپن، ایتالیا، سوئیس و ایالات متحده آمریکا در رتبه های بعدی قرار داشتند در طی این سال‌ها (از ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۳) فقط کشور چین توانسته گوی سبقت را از سایر رقبا گرفته و به جایگاه اول صادرات ماشین‌آلات نساجی رسیده است.

کشورهای چین و هنگ کنگ (مجموعاً)، هند، ترکیه، ایالات متحده آمریکا و ایتالیا به ترتیب مهم ترین بازارهای صادرات ماشین‌آلات نساجی آلمان را تشکیل می‌داده اند. در این میان، ۳۶ درصد صادرات آلمان تنها به کشورهای چین و هند صورت گرفته است.

امروزه چین با دارا بودن سهم ۱۴ درصدی، همچنان نخستین بازار هدف برای تولیدکنندگان ماشین‌آلات نساجی آلمان می‌باشد. پس از چین، مهم‌ترین مشتریان آلمان کشورهای ترکیه، هند، ایتالیا و ایالات متحده آمریکا می‌باشند.

دفتر هیئت دولت

در بررسی های داخلی این رشته فعالیت، طبق طبقه بندی فعالیت ها توسط مرکز آمار ایران تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر در کدهای SIC شامل دو گروه اصلی تولید ماشین آلات با کاربرد خاص و کاربرد عام می باشد. تولید ماشین آلات منسوجات و الیسه و چرم در گروه ماشین آلات با کاربرد خاص طبقه بندی می شوند. در سال ۱۳۹۲ تولید ماشین آلات تولید منسوجات و پوشاک و چرم در کشور در حدود ۷۱۶,۵ میلیارد ریال بوده که در مقایسه با سال ۱۳۸۳ تقریباً ۳ برابر شده این درحالی است که تولید انواع ماشین آلات با کاربردهای عام و خاص و کل صنعت به ترتیب ۴ و ۱۰ برابر شده است. متوسط نرخ رشد سالانه تولیدات فوق در دهه مورد بررسی نشان می دهد که نرخ رشد در این گروه از صنایع بسیار پایین بوده و به همین دلیل این بخشها سهم و جایگاه خود را در بین سایر صنایع از دست داده اند. وجود تحریم ها عدم انتقال تکنولوژی در این گروه از صنایع از جمله عوامل موثر در کاهش نقش این گروه از فعالیت های صنعتی کشور بوده است.

بررسی سهم این گروه از تولیدات صنعتی نشان می دهد که تولید ماشین آلات با کاربرد عام و خاص در مجموع ۱۸ درصد ارزش تولیدات صنعتی را در سال ۱۳۹۲ به خود اختصاص داده که در سال ۱۳۸۳ این رقم در حدود ۴,۴ درصد بوده است. بهم ماشین آلات تولیدات منسوجات از کل صنعت در سال ۱۳۸۳ در حدود ۰,۱ درصد بوده که تا سال ۱۳۹۲ به ۰,۱۵ درصد تقلیل یافته است. بررسی ترکیب تولید ماشین آلات با کاربرد خاص و عام در کشور نشان می دهد که گرایش این بخش عمدتاً در تولید ماشین آلات عام بوده و در این صنعت به تولید ماشین آلات با کاربرد های خاص کمتر پرداخته شده است. این صنایع عمدتاً در انحصار صنعتگران حرفه ای و قدرت های بزرگ صنعتی قرار داشته و از فناوری های برتر و خاص و ویژه برخوردارند که در انحصار چند کارخانه موفق دنیاست. البته در سال های اخیر با سرمایه گذاری های انجام شده توسط همین قدرت های بزرگ در کشور چین این کشور نیز به برخی تکنولوژی های خاص در این گروه از صنایع دست یافته است.

با توجه به لغو تحریم ها و پتانسیل های موجود امکان انتقال تکنولوژی و حتی سرمایه گذاری مستقیم کارخانجات مطرح جهان در ایران در این زمینه وجود دارد و با توجه به وجود عرضه بالای فرش ماشینی و زمینه گسترش صادرات فرش دستی که هم اکنون به دلیل لغو تحریم ها در بازار امریکا فراهم شده و نیاز به ماشین آلات فوق بازار مناسبی از تقاضای ماشین آلات در

کشور وجود دارد. لذا می توان بر روی جذب این گروه از سرمایه گذاران در منطقه تلاش ویژه به عمل آورد.

حضور سرمایه گذاران خارجی و تولید محصولات فوق تحت لیسانس آنان علاوه بر ایجاد برند و آوازه خاص در منطقه منجر به انتقال فناوری های تولید در گروه ماشین آلات فوق و حتی تولید سایر ماشین آلات و صادرات آن به عراق و افغانستان گردد که مهمترین متقاضیان ماشین آلات فوق از اروپا هستند.

صنایع خودرو سازی (اتومبیل و قطعه سازی)

امروزه خودرو سازی از اجزای مهم و لاینفک تجارت و صنعت جهانی است. رقم صدها میلیاردی در مبادلات جهانی خودرو و تولید سالانه بیش از ۸۰ میلیون دستگاه خودرو و اشتغال ده ها میلیون نفر در این شاخه صنعتی، بیانگر شاخص ترین فعالیت ها و عوامل مربوط به خودرو سازی است و شاید بتوان فضای حاکم بر صنعت خودرو سازی جهان را به اجمال این گونه تصویر کرد:

✓ افزایش نرخ نوآوری و کاهش دوره عمر محصول این صنعت (تغییر مدل های جدید در زمانی کمتر از دو سال).

✓ گسترش ادغام شرکت ها به منظور فراهم آوردن امکان بقا و از میان رفتن مرزهای جغرافیایی

✓ اهمیت یافتن نقش مدیریت در فضای رقابت بین المللی

✓ تبدیل استراتژی های بازارگرا به استراتژی های مشتری گرا

✓ تشدید مستمر نقش تکنولوژی های ارتباطی در رقابت جهانی

✓ رواج تکنیک های جدید تجارت و سرمایه گذاری بین المللی

✓ افزایش درصد مبادلات جهانی نسبت به تولید جهانی

امروزه شاید بتوان برخی از صنایع را تا حدی بومی دانست و در واقع در شاخه هایی از صنعت هنوز تحرکات عظیم جهانی شدن به طور مشهود دیده نمی شود اما بدون تردید می توان گفت که صنعت خودرو، دیگر بومی نیست و حتی تبلور و نماد جهانی شدن قلمداد می شود. ادغام های سریع جهانی و سرمایه گذاری های خودروسازان که بدون در نظر گرفتن مرزهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیره صورت گرفته و می گیرد، شاهی بر این مدعاست. صنعت خودرو به

دفتر هیئت دولت

دلیل ارتباط با بیش از ۶۰ صنعت دیگر، به «صنعت صنایع» یا «لکوموتیو صنایع» مشهور است. در ساخت خودرو، مجموعه‌ای از تکنولوژی‌های فلزی، پلاستیک، شیمیایی، چوب، پارچه، عایق، شیشه، الکتریکی، الکترونیکی، متالورژی، طراحی، مدیریت، اقتصاد و صدها مورد دیگر دخالت دارند.

صنعت خودرو در میان ۲۸ صنعت به لحاظ پیوندهای رتبه ۲ و از نظر پیوندهای پیشین رتبه ۱۹ است.

در جدول زیر میزان تولید خودرو در ۱۰ کشور اول دنیا در این صنعت و همچنین میزان تولید ایران آمده است. حدود ۸۰ درصد از خودروی تولیدی در دنیا در ۱۰ کشور اول تولید می‌شود و همچنین ۲۰ درصدی مابقی نیز مونتاژ محصولات شرکتهای بزرگ در سایر کشورها است.

نکته حائز اهمیت دیگر در جدول زیر وابستگی شدید تولید داخلی تولید خودرو در ایران به شرکت‌های فرانسوی است که با برقراری و تشدید تحریم‌های شدید بین‌المللی بر علیه ایران و خروج این شرکت‌ها از صنعت خودروی ایران از سال ۲۰۱۱ به بعد عملاً با شوک در این صنعت روبرو شد. تولید از ۱,۶۵ میلیون دستگاه به ۷۰۰ هزار دستگاه و قیمت‌ها به سه برابر افزایش یافت که مهمترین دلایل این افزایش قیمت، عدم وجود رقابت در این بازار به دلیل موانع ورود موجود و ضعف شدید قطعه‌سازان در تامین قطعات و همچنین مشکلات مالی، فشارها و حمایت‌های نادرست دولتی و ضعف مدیریتی بوده است.

بررسی‌های انجام شده از مهمترین تحولات صنعت و بازار خودروی جهان در سال‌های گذشته نشان می‌دهد که:

- در طی سال‌های اخیر جهان با افزایش ظرفیت تولید از ۷۰ میلیون دستگاه در سال ۲۰۰۱ به ۹۰ میلیون دستگاه در سال ۲۰۱۴ روبرو بوده است.

- همین مسئله و تداوم افزایش ظرفیت جهانی (بالای ۲۰ میلیون دستگاه تا سال ۲۰۱۲) فشار قابل توجهی را بر روی شرکت‌ها جهت دستیابی به بازارهای جدید تحمیل کرده است.

- ۶ خودروساز بزرگ جهانی (G6) مالکین برندهای (جنرال موتورز، دایملر کرایسلر، فورد، تویوتا، فولکس واگن و رنو)، ۸۰ درصد مونتاژ خودروهای سبک را که با احتساب ۴ خودروساز دیگر (هوندا، PSA، دوو و BMW)، این میزان به ۹۵ درصد افزایش می‌یابد و یک گروه (G10) را تشکیل

دفتر هیئت دولت

می دهند. این به معنای وجود انحصار کامل شرکت های بزرگ و چندملیتی در این بازار و صنعت است.

- از دیگر موارد مطرح در این صنعت می توان به افزایش معاملات ادغام اشاره کرد. همچنین پدیده ی دیگری که در جهان خودرو شاهد آن هستیم انتقال تولید خودرو از کشورهای صاحب برند به کشورهایی است که ساختار اقتصادی و صنعتی خود را مستعد جذب کارخانه های مونتاژ و قطعه سازی کرده اند و همچنین بازاری بزرگ، مستعد و نزدیک برای خودروهای تولید شده هستند.

از مهمترین نمونه های آن در سال های اخیر کشور همسایه ترکیه است که خودروهای تولیدی در این کشور به ۱۶۳ کشور در ۵ قاره جهان صادر می شود. فرانسه بزرگترین مشتری این کشور طی سال ۲۰۰۹، با خریدی به ارزش ۱/۸۶ میلیارد دلار بوده و کشورهای آلمان، ایتالیا، انگلیس و بلژیک، به ترتیب در رده های بعدی قرار دارند. همکاری با برندهای برتر موجب سرمایه گذاری های وسیع آنها در ترکیه و ایجاد خط تولیدهای انواع خودرو و کارخانه های قطعه سازی برای بزرگان این صنعت شده است.

محاسبه روند تغییر در دو شاخص منتخب جهت بررسی ساختار بازار بین المللی تولید خودرو در جهان، بیانگر افزایش سهم ۱۷ درصدی ۶ کشور اول تولیدکننده خودرو طی دوره (۲۰۱۰-۲۰۱۴) است که منتج شده از ادغام های شرکت های کوچک و خرید شدن و سرمایه گذاری در آنها توسط غول های خودروسازی دنیا از کشورهای آمریکا، چین، ژاپن، آلمان و کره جنوبی است.

روند افزایشی در شاخص نسبت تمرکز و همچنین روند کاهشی در معکوس شاخص هرفیندال نشانگر حرکت ساختار بازار از انحصار چند جانبه به سمت انحصار چند جانبه بسته است.

در سال ۱۳۹۲ تولید وسائل نقلیه موتوری در کشور در حدود ۲۶۹/۸ هزار میلیارد ریال بوده که ۵/۵ درصد تولیدات صنعتی کشور است. مقایسه ارقام و سهم تولیدات گروه فوق از کل تولیدات و فروش محصولات صنعتی کشور نشان از افت شدید جایگاه صنعت فوق در بین صنایع کشور است. مقایسه آمارها نشان می دهد که در سال ۱۳۸۳ تولیدات این بخش ۲۴ درصد کل تولیدات صنعتی کشور را تشکیل می داده است اما این سهم طی یک دهه به ۵/۵ درصد تقلیل یافته است. وجود تحریم ها از عمده ترین عوامل موثر در کاهش مقدار تولید بوده، همچنین پیشی گرفتن

تولیدات سایر بخش های صنعتی بر تولیدات این بخش از عمده ترین عوامل کاهش سهم فوق در بین سایر صنایع کشور محسوب می شود.

بررسی جایگاه و رتبه ایران در تولید خودرو در جهان نیز نشان از کاهش سهم و رتبه ایران در طی سال های اخیر بوده است. به طوریکه از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ ایران از رتبه ۱۳ به ۱۸ تنزل یافته است.

ترکیب تولیدات این گروه از صنایع نشان می دهد که بیشترین سهم تولیدات متعلق به تولید خود وسائل و سپس تولید قطعات و ملحقات وسائل فوق بوده است. و تولید بدنه و اتاق سهم اندکی از ترکیب تولید را به خود اختصاص می دهد.

آنچه از بررسی ساختار تولید قطعه سازان در کشور به دست آمده وابستگی شدید آنها به خودرو سازان کشور، از نظر خرید محصولات تولیدی و هم از نظر تامین مالی توسط آنها است.

این وابستگی شدید در صورتی رخ داده است که عملاً محصولات قطعه ساز ایرانی در بازارهای جهانی جایگاه و مشتری ویژه ای ندارد و همچنین به دلیل تعدد تولیدکنندگان، کوچک مقیاس بودن آنها در معیارهای جهانی و عدم وجود تکنولوژی بالا برای تولید محصولات قابل رقابت با محصولات تولیدی جهان هم از نظر قیمت و هم از نظر کیفیت به شدت وابسته به سیاست گذاری دو شرکت خودرو ساز و در کنار آنها سیاست های دولتی شده اند.

این وابستگی قطعه سازان به خودروسازان و عدم استقلال خود خودرو سازان که متقابلاً به دولت و سیاست های دستوری آن وابسته است موجب ایجاد وضعیت شکننده ای و نامطلوبی برای قطعه سازان شده است. نتایج شاخص ها نشان می دهد که صنعت قطعه سازی کشور در شرایط بدی به سر می برد و از یک سیاست مشخصی پیروی نمی کند. ادامه این روند تحقیقات موجب تعطیلی هرچه بیشتر واحدهای قطعه ساز در کشور می شود. در این بین راهبرد ادغام و همچنین جذب سرمایه گذاری خارجی در غالب تولید مشترک و تولید مونتاژی تحت لیسانس برندهای معتبر می تواند راهکاری برای ادامه حیات این صنعت باشد. منطق ایجاد مناطق ویژه اقتصادی و همچنین توانمند شدن رفع تحریم های اقتصادی فرصتی است که در این مقطع زمانی می تواند نجات دهنده این صنعت باشد تا با استفاده از الگویی مناسب و برنامه ریزی دقیق برای سال های آتی قطعه سازان کشور قدرت رقابت پذیری در سطح جهانی و همچنین توانایی تامین نیازهای داخلی را پیدا کنند. منطق ایجاد مناطق ویژه اقتصادی و همچنین توانمند شدن رفع تحریم

های اقتصادی فرصتی است که در این مقطع زمانی می تواند نجات دهنده این صنعت باشد تا با استفاده از الگویی مناسب و برنامه ریزی دقیق برای سال های آتی قطعه سازان کشور قدرت رقابت پذیری در سطح جهانی و همچنین توانایی تامین نیازهای داخلی را پیدا کنند.

بررسی ها نشان می دهد که روند تولیدات و فروش محصولات این بخش به دلیل تحریم های موجود کاهشی بوده و در دهه اخیر با تقلیل سهم این صنعت در بین صنایع کشور روبرو بودیم. همچنین سرمایه گذاری در صنعت قطعه سازی کشور در سال های اخیر وضعیت مناسبی نداشته و بسیار اندک و پرنوسان بوده است. روند سرمایه گذاری طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۹۳ گویای این حقیقت است که سرمایه گذاری در این صنعت در کشور امری بطنی و فاقد یک الگوی مشخص و مدون با منطق اقتصادی و یا حتی رویکردی هدفمند بوده است.

نتایج تمام شاخص ها نشان می دهد که صنعت قطعه سازی کشور در شرایط بدی به سر می برد و از یک سیاست مشخصی پیروی نمی کند. ادامه این روند تحقیقا موجب تعطیلی هرچه بیشتر واحدهای قطعه ساز در کشور می شود. در این بین راهبرد ادغام و همچنین جذب سرمایه گذاری خارجی در غالب تولید مشترک و تولید مونتاژی تحت لیسانس برندهای معتبر می تواند راهکاری برای ادامه حیات این صنعت باشد. منطق ایجاد مناطق ویژه اقتصادی و همچنین توانمند شدن رفع تحریم های اقتصادی فرصتی است که در این مقطع زمانی می تواند نجات دهنده این صنعت باشد تا با استفاده از الگویی مناسب و برنامه ریزی دقیق برای سال های آتی قطعه سازان کشور قدرت رقابت پذیری در سطح جهانی و همچنین توانایی تامین نیازهای داخلی را پیدا کنند.

از آنجایی که رویکرد مطالعات فوق رویکردی راهبردی است لذا پس از بررسی وضعیت موجود و تحلیل آن و همچنین بررسی اسناد فرادست و نمونه های موفق داخلی و جهانی، به ترسیم چشم انداز از منطقه و تدوین بیانیه چشم انداز پرداخته شده است. و با ارائه اهداف و راهبردها برنامه جامع شهرک تدوین و ارائه شده است. در ذیل به خلاصه ای از نتایج روند فوق پرداخته شده است.

دفتر هیئت دولت

شکل ۲- اصول کلی چشم انداز منطقه ویژه اقتصادی کاشان

چشم‌انداز متصور برای منطقه ویژه کاشان عبارتست از:

"منطقه ویژه اقتصادی کاشان"

با برخورداری از موقعیت جغرافیای ویژه‌ای چون بهره‌مندی از معادن پیرامون، دسترسی به شبکه های ریلی و بزرگراهی و دسترسی به شهرهای مهم استان در جهت تعامل کالایی و تولیدی با بازار منطقه در نقش یک الگوی متمایز صنایع هم پیوند و پیشرو در بخش معدنی و غیرمعدنی عمل می‌کند.

"این منطقه با تکیه بر مزیت های ترانزیتی و دسترسی به شبکه های ارتباطی ریلی و بزرگراهی با بسترسازی زیرساخت های توسعه فعالیت های صنعتی در کنار گمرکات و مراکز تخلیه و بارگیری کالا به عنوان یک هاب ترانزیتی در سطح منطقه و تعامل با بازار تجارت جهانی عمل می کند. در

دفتر همدت دولت

این راستا ارائه خدمات پشتیبان صنعت و خدمات دانش محور از قبیل مشاوره های حقوقی، جذب سرمایه گذار، بیمه و ... نیز از فعالیت های مکمل منطقه ویژه اقتصادی کاشان می باشد.

"دسترسی به این مهم با توانمندسازی و بهره گیری از ظرفیت ها و پتانسیل های منطقه، بستر سازی امکانات عمومی برای فعال سازی سرمایه داران، ایجاد مشوق های مالی برای سرمایه گذاران، آماده سازی و تامین زیر ساخت ها از طریق مشارکت بخش خصوصی در مراحل مختلف، مدیریت روان و هم پیوندی با بخش های مسئول منطقه و هماهنگی بین سازمانی به منظور تسهیل فرآیند های برنامه ریزی میسر خواهد بود."

اهداف کلان تعیین شده در منطقه به شرح زیر است:

- ۱- ساختار فضایی شبکه ای و متنوع و عادلانه در ارائه خدمات
- ۲- کیفیت زیست محیطی تضمین شده و پایدار
- ۳- اسکان و اشتغال پایدار و متنوع در جوامع ارگانیک توسعه یافته
- ۴- مدیریت نهادی چابک، متضمن مسئولیت پذیری برنامه ای، اجتماعی و زیست محیطی
- ۵- اقتصاد پایدار، متنوع، تاب آور در افق درازمدت
- ۷- صنایع دانش بنیان، رقابت پذیر و مبتنی بر حداکثر زنجیره ارزش
- ۸- پایداری توسعه زیایی تولید.

قابل ذکر است ارائه راهبردها و سیاست های منطقه ویژه اقتصادی کاشان و سایر مسائل مربوط به برنامه ریزی راهبردی در گزارش اصلی بخش پنجم آمده است.

اگر بخواهیم مراحل اجرای طرح تاسیس منطقه ویژه اقتصادی کاشان را طبق روند توسعه طرح ها طبقه بندی کنیم باید گفت این طرح را نیز می توان به سه دوره الف- تولد و بلوغ، ب- جهش و رشد شتابان و ج- دوره تکامل و ثبات تقسیم نمود. در مراحل اول ایجاد و خلق یک منطقه، روند رشد آن بطئی و بیشترین هزینه های آن مربوط به آماده سازی اراضی، سرمایه گذاری های زیربنایی در زمینه تاسیسات (انتقال آب و برق و گاز و مخابرات به منطقه و تجهیز سیستم فاضلاب) است این بخش از فعالیت ها اگرچه با شتاب صورت می پذیرد و در روند درآمدزایی منطقه تاثیر مستقیم دارند اما چون فعالیت های زیربنایی هستند به لحاظ فعالیت های تولیدی روندی کندی در منطقه مشاهده می شود. در این دوران سرمایه گذاران در بخش های تولیدی به دلیل مهیا نبودن زیرساخت ها کمتر تمایل به ورود به منطقه دارند و عمدتاً سرمایه گذاری از جنس آماده- ساز و توسعه گر وارد شده و با هدف ارائه خدمات فوق و تامین زیرساخت ها و عرضه و فروش

دفتر امور مناطق آزاد تجاری-
صنعتی و ویژه اقتصادی

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی گاشان

سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی

قطعات به کارخانه داران و فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری می‌پردازند. سرمایه‌گذاری این گروه از صاحبان سرمایه که پیش‌تازان به منطقه هستند زمینه را برای ایجاد آوازه منطقه فراهم و سرمایه‌گذاران صنعتی را به منطقه جذب خواهد نمود. لذا باید در این مرحله علاوه بر برنامه‌ریزی مناسب جهت جذب این قبیل از سرمایه‌گذاران باید سازماندهی کار به گونه‌ای شکل بگیرد که انتخاب این گروه از سرمایه‌گذاران به بهترین نحو انجام و روند اجرای کار با سرعت آغاز شود. در این مرحله باید موازی با عملیات احداث زیرساخت‌ها به شناسایی طرح‌های پیشرو و برندساز در منطقه پرداخت لذا مدیریت منطقه در این زمینه باید با برنامه و سازماندهی مناسب عمل نماید تا امکان استقرار فعالیت‌ها فراهم شود. چرا که با ورود این گروه از سرمایه‌گذاران، که پیش‌تازان به منطقه محسوب می‌شوند دیگر سرمایه‌گذاران به منطقه جذب و تمایل به ورود آنان افزایش می‌یابد. در این زمان است که روند شتایان در توسعه منطقه آغاز می‌شود.

در مرحله دوم با ورود سرمایه‌گذاران در رشته فعالیت‌های مختلف، منطقه از تنوع فعالیت‌های بهره‌مند و همین مسئله خود منجر به رشد و جذب بیشتر و بیشتر واحدهای تولیدی مکمل و یا رقیب در منطقه شده و هم‌افزایی و تجمع فعالیت‌ها در کنار یکدیگر خود به رشد شتابان آن دامن خواهد زد. در این مرحله نیز سازماندهی مناسب کار و مدیریت منطقه در روند توسعه نقش اساسی دارد و می‌تواند یا سیاست‌گذاری‌های مناسب در جذب سرمایه‌گذاران تاثیرگذار باشد. در مرحله سوم، منطقه به بلوغ نسبی خود دست یافت نام و آوازه آن تثبیت و فعالیت‌های اصلی در آن مشخص و منطقه در بازارهای جهانی و داخلی با حضوری پررنگ می‌درخشد.

دفتر هیئت دولت

طبق مطالعات انجام شده و با توجه به بررسی بازار و توان جذب سرمایه‌گذاران در مراحل اولیه ایجاد منطقه و همچنین با توجه به تقاضای موجود، آماده‌سازی و عرضه کل اراضی به فعالیت‌های فوق در سه فاز به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

۱- فاز نخست: آماده‌سازی و عرضه ۲۵۰ هکتار از اراضی

در این فاز براساس گروه فعالیت‌های پیشنهادی و متناسب با فضای مورد نیاز هر گروه از فعالیت‌ها و همچنین توجیه‌پذیری طرح، مساحتی در حدود ۲۵۰ هکتار جهت آماده‌سازی پیشنهاد شده است. پس از آماده‌سازی این اراضی جهت عرضه به سرمایه‌گذاران و ورود آنان به منطقه ارائه خواهد شد.

در منطقه با توجه به پتانسیل‌های موجود و ارزیابی‌های صورت گرفته در فاز نخست استقرار فعالیت‌های پیشنهادی در مقیاس و مساحت‌های زیر در اولویت هستند:

الف- پهنه کمرک و بندر خشک: در طرح جامع منطقه در حدود ۲۰۰ هکتار برای فضای فوق اختصاص یافته و در فاز نخست، آماده‌سازی ۷۰ هکتار آن مد نظر است. این میزان مساحت اختصاص یافته به فعالیت فوق در حدود ۲۸ درصد از کل ۲۵۰ هکتار فاز اول می‌باشد ولی در مجموع از کل پهنه اختصاص یافته به این کاربری ۲۳٫۲ درصد را تشکیل می‌دهد.

ب- پهنه صنعت: در مجموع ۱۰۱۲ هکتار در کل منطقه به استقرار صنایع اختصاص یافته که در فاز نخست با توجه به فعالیت‌های صنعتی اولویت دار زیر و بررسی‌های انجام شده برای این گروه از فعالیت‌ها در حدود ۱۷۵ هکتار به این مهم اختصاص یافته است. صنایع دارای اولویت و قابل استقرار در منطقه در ۶ زیر پهنه به شرح زیر تقسیم شده اند:

- تولید منسوجات (نخ، الیاف مصنوعی و پارچه)
- تولید محصولات لاستیک و پلاستیک
- تولید انواع ماشین آلات با کاربردهای عام و خاص
- تولید وسائل نقلیه موتوری و قطعات مربوطه
- تولید قطعات و محصولات فلزی (پرسکاری و ...)
- سایر صنایع

در فاز اول در حدود ۱۷٫۵ درصد زمین‌های اختصاص یافته به بخش صنعت آماده‌سازی خواهند شد.

دفتر هیئت دولت

ج- پهنه اداری: در جانیایی این بخش از فعالیت‌ها مساحتی در حدود ۵ هکتار از کل زمین در نظر گرفته شده که به فعالیت‌های اداری، نمایشگاهی و آموزشی اختصاص یافته است. در فاز اول به دلیل نقش و اهمیت بخش اداری منطقه ۵ هکتار فوق جهت آماده سازی در نظر گرفته شده است. در جدول زیر ترکیب مساحت اختصاص یافته به فعالیت‌ها و سهم هریک در فاز نخست احداث آمده است.

جدول ۴ - سهم فعالیت‌های اولویت‌دار در فاز نخست در منطقه ویژه کاشان

پهنه ها	مساحت در کل	مساحت فاز اول	سهم به درصد	سهم فاز اول از کل
گمرک و بندر خشک	۳۰۰	۷۰	۲۸	۲۳.۳
صنعت	تولید منسوجات	۱۰۰	۱۲	۳۰.۰
	تولید محصولات لاستیک و پلاستیک	۲۰۰	۸	۱۰.۰
	تولید ماشین آلات با کاربردهای خاص و عام	۴۰۰	۱۲	۷.۵
	تولید وسائط نقلیه و قطعات	۴۰	۱۶	۱۰۰.۰
	تولید قطعات و محصولات فلزی (پرسکاری و ...)	۱۰۰	۱۰	۲۵.۰
	سایر صنایع	۱۷۳	۱۲	۱۷.۳
	جمع	۱۰۱۳	۷۰	۱۷.۳
اداری	۵	۵	۲	۱۰۰
فناوری	۲۹	۰	۰	۰
جمع	۱۳۴۷	۲۵۰	۱۰۰	۱۸.۶

۲- فاز دوم: توسعه ۶۰۰-۳۰۰ هکتار از اراضی

در این فاز براساس میزان تقاضا و تکمیل واحدهای فاز نخست پیش‌بینی می‌شود بین ۳۰۰ تا ۶۰۰ هکتار از اراضی آماده‌سازی و عرضه شود. مساحت فوق نیز براساس میزان تقاضا و متناسب با فضای مورد نیاز برای فعالیت‌های پیشنهادی برآورد شده است.

۳- فاز سوم: تکمیل کل سایت و آماده‌سازی ۸۰۰-۵۰۰ هکتار باقی مانده

براساس بررسی‌های انجام شده فاز نخست در یک دوره ۵ تا ۷ ساله برنامه ریزی شده است. از آنجایی که این فاز مرحله احداث و ایجاد منطقه را شامل می‌شود، فعالیت‌های بیشتری را هم به

لحاظ اجرایی و ایجاد زیرساخت‌ها و هم به لحاظ سازمانی و ... می‌طلبید. لذا در دو سال اول که مرحله تاسیس و آماده‌سازی ۲۵۰ هکتار از منطقه است، معرفی و برند سازی آن نیز مطرح است. در این مرحله باید نام و آوازه منطقه به خوبی مطرح و منطقه به خوبی معرفی شود. لذا نظام قیمت گذاری زمین، نحوه بازار یابی فضا، روش های جلب مشارکت و جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی باید بسیار مورد توجه قرار گرفته و از جمله مواردی است که در این دوره به شدت باید دنبال گردد.

علاوه بر آن در دو سال اول احداث منطقه بحث زیرساخت‌های اولیه و انتقال خطوط برق، آب، گاز و مخابرات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین فنس‌کشی و تعیین حریم منطقه از جمله مسائل اولویت‌دار در این مرحله است. در این مرحله سرمایه‌گذاران بابت توسعه و عمران منطقه وارد آن شده و نقش توسعه‌گر را خواهند داشت لذا روابط بین آنان و نحوه تعامل و چگونگی بستن قراردادهای باید تبیین و به وضوح و با شفافیت ارائه گردد. مسائل مربوط به بورس‌بازی زمین و چگونگی جلوگیری از این اتفاق و انتخاب مناسب سرمایه‌گذاران بخش‌های تولیدی از دیگر چالش‌های پیش‌روی منطقه است.

لذا فعالیت‌های این مرحله را بر حسب اولویت می‌توان به شرح زیر طبقه‌بندی کرد:

- ۱- طرح معرفی منطقه و ایجاد زمینه‌های خلق برند در آن
- ۲- فنس‌کشی و تدقیق حریم ۲۵۰ هکتاری منطقه
- ۳- تعیین نظام قیمت‌گذاری
- ۴- تدوین نحوه بازاریابی فضا
- ۵- ایجاد تاسیسات و امکانات زیربنایی لازم (شامل انتقال آب، برق، گاز، مخابرات به منطقه)
- ۶- تهیه طرح تفصیلی گمرک و بندر خشک
- ۷- تهیه طرح تفصیلی پهنه‌های صنعتی (به تفکیک نوع صنایع)
- ۸- احداث ساختمان اداری منطقه
- ۹- احداث سردرب منطقه
- ۱۰- توسعه ایستگاه راه‌آهن و ایجاد خط مورد نیاز تا داخل منطقه
- ۱۱- ارتقا سطح کیفی جاده روستایی واقع در شمال منطقه

در مرحله دوم فاز نخست با توجه به آماده سازی‌های انجام شده در مرحله قبل، امکان عرضه قطعات طراحی شده و واگذاری آن‌ها به سرمایه‌گذاران ایجاد و جذب سرمایه‌گذار در زمینه‌های صنعتی، بازرگانی و حمل و نقل مطرح می‌شود. در این مرحله احداث گمرک و انبارها و سردخانه‌ها

دفتر هیئت دولت

و کارخانجات در اولویت قرار دارد. که احداث و راه اندازی این واحد ها نیز بین ۲ تا ۵ سال به طول خواهد انجامید. زمان فوق بر حسب عرضه قطعات و میزان تقاضای برآورد شده جهت خرید آن‌ها پیش‌بینی شده اما این بدان معنی نیست که فعالیت های صنعتی تا پایان مراحل احداث آغاز نمی‌شود بلکه فعالیت صنعتی در هر پهنه به نسبت متقاضی در صنعت مورد نظر فعال خواهند شد. در مرحله سوم زیرساخت‌های لازم برای ۲۵۰ هکتار پیش‌بینی شده به اتمام رسیده و پهنه های پیش بینی شده قطعه بندی، عرضه شده و صنایع و سایر کاربری ها استقرار یافته و منطقه کاملاً فعال خواهد بود اما نیاز به طرح‌های موضعی و موضوعی مختلفی جهت بهبود وضعیت خود دارد که می‌توان به طرح ایجاد سیستم تصفیه فاضلاب صنعتی و همچنین تجمیع زباله‌های صنعتی و اشاره کرد.

پس از بررسی‌های مربوط به معیارهای جانمایی و استقرار کاربری‌ها در بخش دیگری از مطالعات به ارائه گزینه‌های پیشنهادی به منظور پهنه‌بندی و نحوه استقرار کاربری‌ها و صنایع و خدمات پرداخته شده و در نهایت با استفاده از روش AHP گزینه برتر انتخاب شده است. در زیر نقشه‌های مربوط به گزینه برتر ارائه شده است (لازم به یادآوری است مراحل انتخاب گزینه برتر و معیارهای انتخاب و برنامه‌های مربوط به برق، آب، گاز و... در فصل هشتم گزارش طرح جامع ارائه شده است).

دفتر رهیت دولت

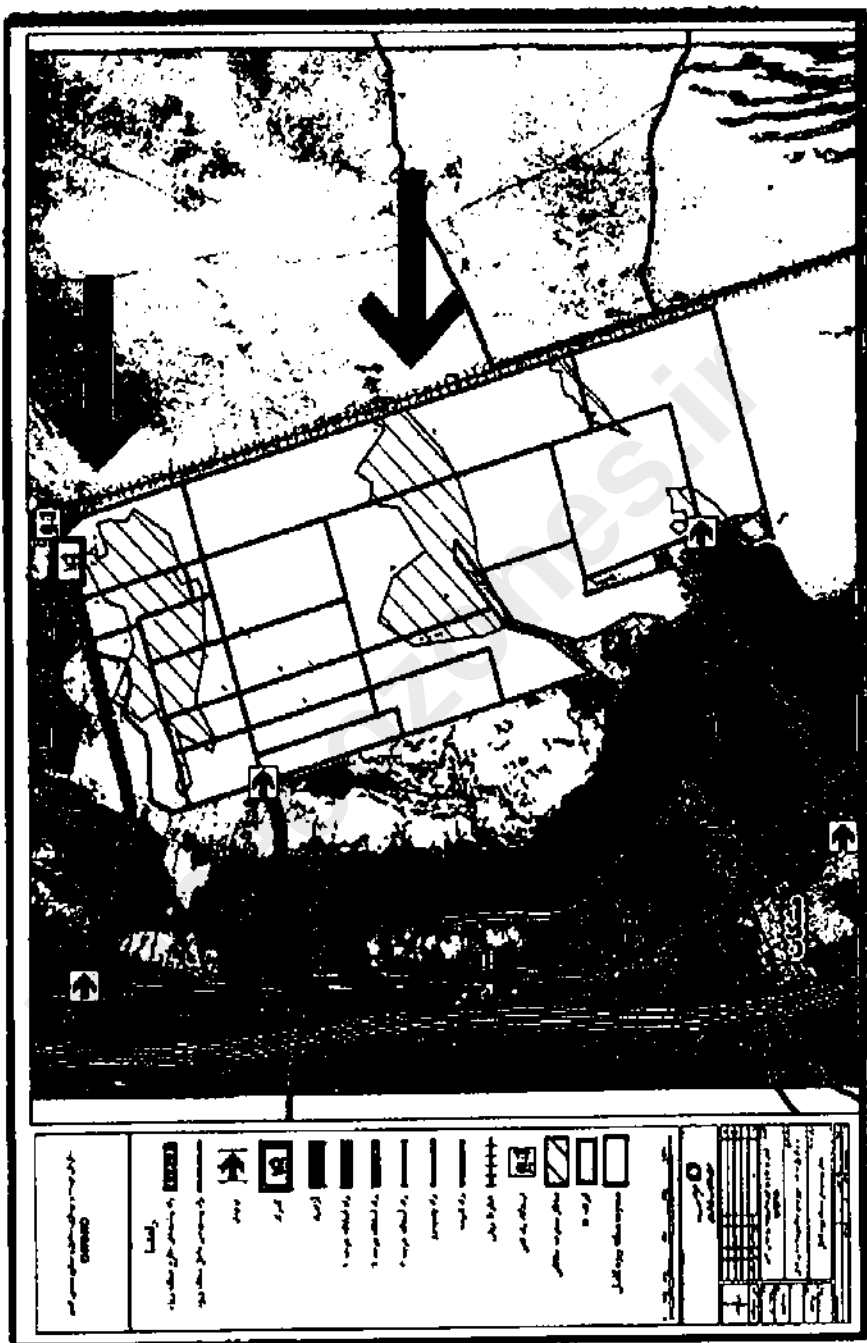
نقشه ۹- کاربری پیشنهادی گزینه برتر منطقه ویژه کاشان

دفتر هیئت دولت

مهر و امضاء
مهندس شایسته کارشناس

دفتر هیئت دولت

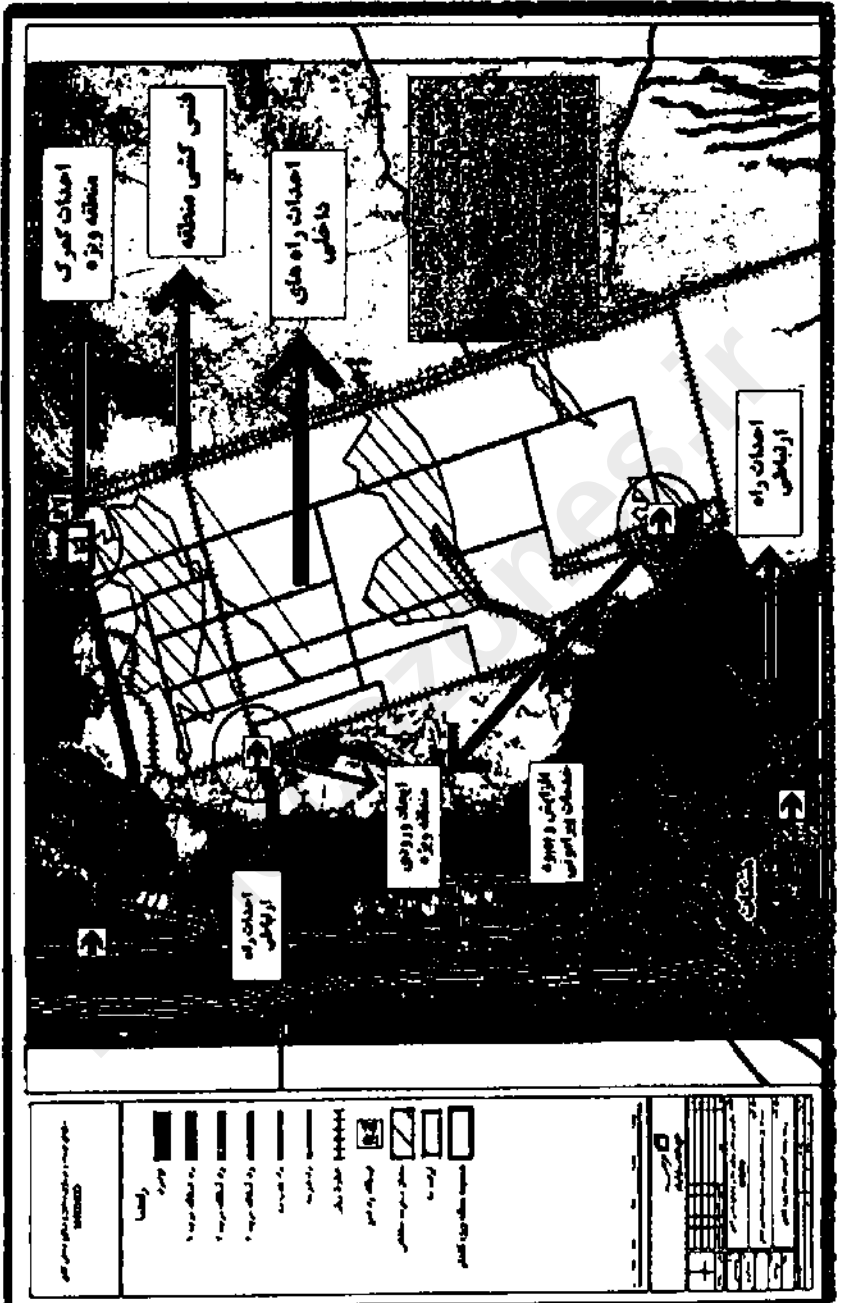

نقشه ۱۰- معابر پیشنهادی گزینه برتر منطقه ویژه کاشان

IMIDRO
موسسه ملی تحقیقات معماری

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

دفتر مطالعات معماری
موسسه ملی تحقیقات معماری

نقشه ۱- برنامه توسعه کالبدی منطقه ویژه کاشان

در جداول زیر برنامه زمانبندی اجرای طرح نیز آمده است.

جدول ۵- برنامه زمانبندی اجرای طرح منطقه ویژه اقتصادی کاشان

شرح	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ به بعد
مرحله نخست	آماده سازی								
مرحله دوم	آماده سازی قطعات								
	تاسیس گمرک و کارخانجات								
مرحله سوم	تثبیت					بهره برداری واحدها			

جدول ۶- میزان پیشرفت هریک از فعالیت های فوق

شرح	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ به بعد
مرحله نخست	۶۰	۴۰							
مرحله دوم	۴۰	۴۵	۱۵						
			۲۰	۲۵	۲۵	۱۵	۱۵		
مرحله سوم	تثبیت					بهره برداری واحدها			

جدول ۷- برآورد هزینه های انجام طرح در دو فاز جهش و بلوغ (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ به بعد
مرحله نخست	۷۸/۶	۵۲/۴							
مرحله دوم		۶۰۰	۶۷۵	۲۲۵					
				تاسیس کارخانجات					
مرحله سوم	تثبیت					بهره برداری واحدها			

دفتر هیئت دولت

همانطور پیش تر گفته شد، در مراحل توسعه منطقه ویژه اقتصادی کاشان مقرر شد در فاز نخست، آماده سازی ۲۵۰ هکتار آن صورت پذیرد لذا در این بخش از مطالعات برآوردهای انجام شده از هزینه ها و درآمدها جهت آماده سازی فاز نخست است.

در این فاز، احداث منطقه ویژه شامل فنس کشی ۲۵۰ هکتار از کل اراضی، خرید یا حفر چاه، احداث سردرپ، زیرساخت ها و ساختمان های اداری و ... اختصاص دارد. هزینه فاز اول معادل 526.5 میلیارد ریال برآورد شده است که توزیع آن در جدول زیر آمده است. در صورتی که خط انتقال برق ۶۳ کیلووات و احداث و راه اندازی پست مشکلات نیز در دستور کار قرار گیرد مبلغ هزینه ها در فاز اول به ۷۲۶.۵ میلیارد ریال افزایش خواهد یافت. همچنین اگر احداث یک باب تصفیه خانه پساب های صنعتی منطقه نیز در دستور کار قرار گیرد، مبلغ ۳۵۰.۳ میلیارد ریال نیز به حجم سرمایه گذاری فوق افزوده خواهد شد. به این ترتیب کل هزینه سرمایه گذاری در محدوده ۲۵۰ هکتاری منطقه به ۱۱۳۱.۸ میلیارد ریال خواهد رسید. اما پیشنهاد مشاور این است که وارد سرمایه گذاری درانتقال خطوط برق نشده و این مهم را به عهده سازمان های مربوطه گذاشته و فقط هماهنگی های لازم را انجام دهد.

بطوریکه مشاهده می شود مهمترین هزینه های اولیه احداث منطقه مربوط به انتقال آب و برق، گاز تصفیه پساب های صنعتی (فاضلاب) منطقه است. هزینه های آماده سازی، و محوطه سازی ۲۵.۷ درصد از کل هزینه های احداث را تشکیل می دهند.

جدول ۸- برآورد هزینه های فاز اول احداث منطقه ویژه اقتصادی کاشان (میلیارد ریال)

شرح	میلیارد ریال	سهم
آماده سازی	۳۰.۹	۲.۷
آب	۹۳.۲	۸.۲
برق	۲۱۰.۲	۱۸.۶
محوطه سازی ۱	۱۳۹.۰	۱۳.۲
ساختمان های جانبی	۵۷.۳	۵.۱
آتشنشانی	۱۰.۱	۰.۹
فاضلاب	۲۵۰.۲	۲۰.۹
محوطه سازی ۲	۳۷.۱	۳.۳

دفتر هیئت دولت

دستورالعمل منطقه آزاد تجاری -
صنعتی و ویژه اقتصادی

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

IMIDRO

معاونت امور منطقه آزاد تجاری -
صنعتی و ویژه اقتصادی

شرح	میلیارد ریال	سهم
زیباسازی	۰.۶	۰.۱
ساختمان های خدماتی	۵.۱	۰.۵
مخابرات	۷.۴	۰.۷
گازرسانی	۷۷.۸	۶.۹
سایر	۱۰۲.۹	۹.۱
جمع	۱,۱۳۱.۸	۱۰۰

ماخذ: محاسبات مشاور

در برآورد درآمدهای منطقه، این درآمدهای به دو بخش (۱) سالانه یا پایدار و (۲) مقطعی ناشی از فروش قطعات قابل تقسیم است همچنین درآمدهای سالانه نیز به دو بخش اصلی زیر تقسیم شده است.

الف- عوارض از سایت گمرک منطقه که فرض شده ۵ درصد از درآمدهای گمرک به منطقه ویژه اختصاص یابد.

ب- درآمدهای حاصل از ارائه خدمات منطقه به سایت های صنعت و گمرک، که این درآمدها شامل موارد زیر است:

- تعرفه استفاده از تسهیلات مواصلاتی
- تعرفه مربوط به ارائه خدمات ارتباطات به منطقه
- تعرفه مربوط به تبلیغات
- تعرفه خدمات فنی و مهندسی
- مجوزهای خاص در منطقه

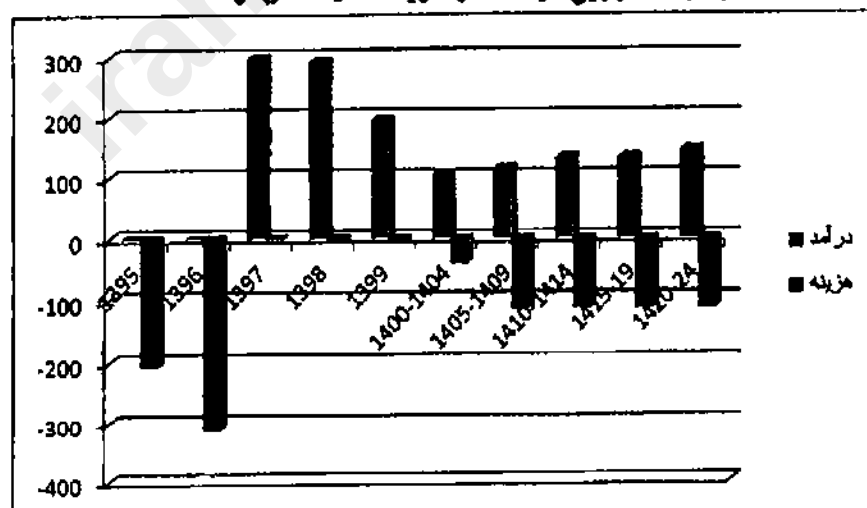
علاوه براین برای منطقه هزینه های جاری از جمله خدمات اداری، نگهبانی و ... در نظر گرفته شده است که براساس تعداد پرسنل و سایر مفروضات برای یک دوره ۳۰ ساله برآورد گردیده است.

دفتر هیئت دولت

جدول ۹- هزینه ها و درآمدهای جاری منطقه ویژه اقتصادی (میلیارد ریال)

هزینه های جاری			درآمدهای جاری				شرح
جمع	هزینه های تعمیر و نگهداری	هزینه های پرسنلی	جمع	ارائه خدمات به سایت ها	صدور مجوز ها	عوارض گمرکی	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۹۷
۲۳.۷	۰	(سه ساله) ۲۳.۷	۶۶.۸	۲۵	۵.۸	۱.۶	۱۳۹۸-۱۴۰۰
۲۳.۷	۰	(سه ساله) ۲۳.۷	۶۵.۵	۲۵	۱.۹	۱۸.۶	۱۴۰۱-۱۴۰۳
۲۳.۷	۰	(سه ساله) ۲۳.۷	۶۶.۳	۲۵	۰	۲۱.۳	۱۴۰۴-۱۴۰۶
۶۸.۲	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۷۱.۶	۲۵	۰	۲۶.۶	۱۴۰۷-۱۴۰۹
۶۸.۲	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۷۹.۶	۲۵	۰	۳۳.۶	۱۴۱۰-۱۴۱۲
۶۸.۲	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۷۹.۶	۲۵	۰	۳۳.۶	۱۴۱۳-۱۴۱۵
۶۸.۲	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۷۹.۶	۲۵	۰	۳۳.۶	۱۴۱۶-۱۴۱۸
۶۸.۲	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۸۲.۹	۲۵	۰	۳۹.۹	۱۴۱۹-۱۴۲۱
۶۸.۳	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۸۷.۶	۲۵	۰	۴۲.۶	۱۴۲۲-۱۴۲۴
۶۸.۳	(سه ساله) ۴۴.۷	(سه ساله) ۲۳.۷	۸۷.۶	۲۵	۰	۴۲.۶	۱۴۲۵-۱۴۲۷
۵۴۹.۹	۳۱۲.۹	۲۳۷	۷۶۹.۱	۲۵۰	۷.۷	۳۱۱.۴	جمع کل دوره

نمودار ۳- توزیع درآمدها و هزینه های ناشی از احداث منطقه

دفتر هیئت دولت

با توجه به برنامه زمانبندی پیش بینی شده برای منطقه ویژه اقتصادی و براساس فعالیت ها و در صد پیشرفت آن ها در هر مقطع برنامه می توان درآمدها و هزینه های احداث منطقه ویژه را به شرح زیر ارائه کرد:

جدول ۱۰- توزیع درآمدها و هزینه های ناشی از احداث منطقه (میلیارد ریال)

شرح	درآمد	هزینه
برنامه ششم	۱۳۹۵	۰-۲۰۸
	۱۳۹۶	۰-۳۱۲
	۱۳۹۷	۲۹۸.۸-۱.۱۵
	۱۳۹۸	۲۹۳.۶-۷.۹
	۱۳۹۹	۱۹۵.۹-۷.۹
برنامه هفتم	۱۴۰۰-۱۳۰۳	۱۰.۶-۳۰.۷
برنامه هشتم	۱۴۰۵-۱۳۰۹	۱۱۵.۹-۱۱۴
برنامه نهم	۱۴۱۰-۱۳۱۴	۱۳۲.۵-۱۱۴
برنامه دهم	۱۴۱۵-۱۹	۱۳۲.۵-۱۱۴
برنامه یازدهم	۱۴۲۰-۲۴	۱۳۶-۱۱۴

دفتر هیئت دولت

جدول ۱۱- توزیع درآمدها و هزینه های منطقه ویژه کاشان طی دوره احداث و بهره برداری به تفکیک نوع و برنامه (میلیارد ریال)

شرح	برنامه ششم	برنامه هفتم						برنامه هشتم	جمع دوره
		۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰-۱۴۰۴	۱۴۰۵-۱۴۰۹	
درآمدها	درآمد مقطعی	۰	۰	۲۹۵.۸	۱۳۹.۸	۱۳۹.۷	۰	۰	۷۲۰
	درآمدهای جاری و پایدار	فروش قطعات	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
		صدور مجوزها	۰	۲	۲.۸	۱.۹	۰	۰	۷.۷
		عوارض گمرکی	۰	۰	۵.۳	۵.۳	۳۱	۴۰.۹	۳۲۸.۶
هزینه ها	هزینه های مقطعی	ارائه خدمات به سایت ها	۰	۰	۱۵	۱۵	۷۵	۷۵	۲۷۰
		جمع درآمد	۰	۰	۲۹۸.۸	۱۹۵.۹	۱۰۶	۱۱۵.۹	۲۹۸.۶
		هزینه های آماده سازی	۲۰.۸	۳۱.۲	۰	۰	۰	۰	۵۲۰
	هزینه های جاری و پایدار	هزینه های پرستلی	۰	۰	۱.۱۵	۷.۹	۳۹.۵	۳۹.۵	۱۳۲.۲
جمع هزینه	جمع هزینه	هزینه های تعمیر و نگهداری	۰	۰	۰	۰	۱.۱۵	۷۳.۵	۲۶۸.۲
	جمع هزینه	جمع هزینه	۲۰.۸	۳۱.۲	۱.۱۵	۷.۹	۴۰.۶۵	۱۱۲	۲۱۰.۴

دفتر هیئت دولت

در بخش دیگری از مطالعات به ارزیابی مالی طرح پرداخته شده است. این ارزیابی براساس سناریو هاو گزینه های محتمل در اجرای طرح منطقه ویژه ارائه شده است. در ادامه خلاصه ای از ارزیابی مالی فوق در سناریو های محتمل آمده است:

الف- فاز اول: آماده سازی و راه اندازی ۲۵۰ هکتار از اراضی منطقه است. این فاز خود از سه مرحله تشکیل شده که مرحله نیز شامل چند سناریو و چندین گزینه احتمالی می باشد.

الف-۱- مرحله یک - این مرحله که به مرحله جهش نامگذاری می شود برای توسعه منطقه پیش بینی شده و سرمایه گذاری های اولیه دراین مرحله شکل می گیرد. در این مرحله می توان سرمایه گذاری با حداقل سرمایه و یا با حداکثر سرمایه مورد نیاز جهت ایجاد زیرساخت ها تصور کرد. به همین منظور سه سناریو برای این مرحله پیش بینی شده است. در سناریو اول فقط فنس کشی منطقه و انتقال آب و برق و گاز به درب منطقه متصور است. در سناریو دوم همه موارد زیر به همراه توسعه درونی منطقه و در سناریو سوم که مکمل سناریو اول است فرض می شود اگر سناریو اول رخ دهد مابقی توسعه منطقه توسط چندین سرمایه گذار و در پهنه های پیش بینی شده همزمان انجام شود.

- سناریو اول مرحله یک: این سناریو به آماده سازی بیرونی منطقه اختصاص دارد. طبق برنامه طرح ریزی شده، این مرحله که از سال ۱۳۹۶ آغاز در پایان سال ۱۳۹۷ و در طی دو سال اجراء خواهد شد و به ایجاد زیرساخت های اولیه تا درب منطقه و آماده سازی زمین (فنس کشی) منطقه می پردازد.

ارزیابی های مالی انجام شده برای این مرحله در دو گزینه به شرح زیر صورت گرفته است. که البته در گزینه اول به دلیل در نظر گرفتن فنس کشی کل منطقه مورد تصویب قرار نگره است.

- گزینه اول: فنس کشی کل اراضی و تامین زیرساخت های اولیه آن شامل (انتقال آب و برق و گاز) تا درب منطقه

- سناریو دوم: فنس کشی ۲۵۰ هکتار از منطقه و تامین زیرساخت های اولیه آن شامل (انتقال آب و برق و گاز) (پیشنهاد می شود این مهم توسط خود سازمان منطقه اقتصادی گانجان انجام شود.

دفتر هیئت دولت

قابل ذکر است این سناریو خود در دو گزینه مکانی در منطقه مکانیابی شده است. یک گزینه عملیات احداث ۲۵۰ هکتار را از شمال قطعه توصیه می‌کند و گزینه دیگر عملیات احداث ۲۵۰ هکتار در مرکز منطقه پیشنهاد می‌نماید. که طبق ارزیابی‌های انجام شده گزینه نخست آن به تصویب رسیده است و اجرایی خواهد شد.

-سناریو دوم مرحله یک:

این سناریو علاوه بر آماده‌سازی بیرونی منطقه به آماده‌سازی داخل ۲۵۰ هکتار نیز می‌پردازد و شامل سه گزینه به شرح زیر است:

- گزینه اول آماده سازی بیرونی منطقه به همراه آماده سازی و قطعه بندی ۴۰ هکتار از اراضی منطقه
- گزینه اول آماده سازی بیرونی منطقه به همراه آماده سازی و قطعه بندی کل اراضی منطقه
- گزینه اول آماده سازی بیرونی منطقه به همراه آماده سازی و قطعه بندی کل اراضی منطقه به همراه انتقال برق ۶۳ کیلو وات و احداث پست برق مشکلات انتقال آب از تصفیه خانه کاشان و احداث تصفیه خانه خود منطقه

-سناریو سوم مرحله یک:

در این سناریو فرض براین است که آماده‌سازی بیرونی طرح انجام شده و قرار است برای آماده‌سازی داخلی طرح براساس پهنه‌بندی تعریف شده در طرح جامع اقدام شود. همچنین فرض براین است که برای هر پهنه به طور مجزا سرمایه‌گذار به منطقه وارد خواهد شد و لذا ارزیابی مالی هر پهنه به طور مجزا انجام شده است.

از آنجایی که برای منطقه ۶ گروه صنعت و یک پهنه گمرک و بندر خشک پیشنهاد شده و روی هم ۷ سایت مجزا به اضافه پهنه اداری در منطقه پیش بینی شده، ارزیابی مالی هر قطعه با هدف آماده سازی آن‌ها بر حسب کاربری‌های فوق در این سناریو انجام شده است. قابل ذکر است مساحت اختصاص یافته به هر یک از کاربری‌ها با توجه به بررسی‌های بازار معین شده است. ارزیابی‌های انجام شده این امکان را برای سرمایه‌گذار فراهم می‌سازد که فقط قطعه یا سایت معینی را انتخاب، آماده سازی و عرضه نماید. این قطعات شامل:

دفتر هیئت دولت

- پهنه اختصاص یافته به احداث سایت گمرک و بندر خشک
- پهنه اختصاص یافته به احداث سایت تولید وسائط نقلیه و قطعات وابسته
- پهنه اختصاص یافته به سایت تولید منسوجات
- پهنه اختصاص یافته به سایت تولید محصولات لاستیک و پلاستیک
- پهنه اختصاص یافته به سایت تولید ماشین آلات با کاربردهای خاص و عام
- پهنه اختصاص یافته به سایت تولیدات قطعات فلزی (پرسکاری و چکشکاری و) و
- پهنه اختصاص یافته به تولید سایر صنایع می باشد.

الف- ۲- مرحله دو: این مرحله از فاز اول به مرحله بلوغ شهرت دارد بعد از آماده سازی زیرساخت ها و از سال ۱۳۹۷ آغاز می شود. در این دوران که بین ۵-۷ سال به طول خواهد انجامید سرمایه گذاران بخش صنعت و سایر فعالیت های تعریف شده وارد منطقه شده و به احداث مجتمع ها و کارخانه های خود در قطعات خریداری شده اقدام می نمایند. معمولا احداث کارخانجات بین ۲ تا ۳ سال به طول خواهد انجامید. اگر فرض شود در طول مدت زمانی بین ۵ تا ۷ سال قطعات به فروش برسد و همزمان بعد از عرضه واحدها، ساخت و ساز آن ها نیز آغاز شود متناسب با مقادیر عرضه شده واحدهای صنعتی در هر سال در سال بعد، عملیات احداث کارخانجات مطرح خواهد شد که معمولا در یک دو سه ساله اجرا می شوند. در این صورت در طی ۷ سال پیش بینی شده صنعتگران به ترتیب ورود به منطقه فعال خواهند شد. لذا در این دوران دو ترکیب تولید و ساخت و ساز واحدها همزمان در منطقه مشاهده می شود.

الف- ۳- مرحله سه: این مرحله را می توان برای ۲۵۰ هکتار مصوب فاز اول، مرحله تثبیت نام گذاری کرد. در این مرحله کلیه فعالیت های پیشنهادی در منطقه (خدماتی - صنعتی) فعالیت خود را آغاز کرده و منطقه به مرحله ای رسیده که می تواند با ظرفیت کامل خود بهره برداری شود. لذا در این مرحله بحث های زیباسازی و آبیاری و بهسازی محیط بیشتر مد نظر قرار خواهد گرفت.

ب- فاز دوم: در این فاز به توسعه ۵۰۰-۲۰۰ هکتار از مابقی اراضی در پهنه های تعریف شده در طرح جامع منطقه مطرح است که شامل توسعه راه ها و شبکه دسترسی داخلی پهنه های صنعتی،

دفتر هیئت دولت

توسعه گمرک و بندر خشک و پهنه انبارها در بقیه اراضی منطقه می باشد. قابل ذکر است این اراضی براساس حجم تقاضا در منطقه توسعه خواهد یافت.

ج- فاز سوم: در صورت وجود تقاضای بیشتر بحث توسعه مابقی اراضی مطرح خواهد شد. این فاز به توسعه مابقی پهنه های طراحی شده اختصاص دارد.

با توجه به طبقه بندی فوق توجیه مالی پروژه های مطرح در منطقه ویژه کاشان در فاز اول مرحله اول، مطرح شده است. ارزیابی های انجام شده ارزیابی مالی است و به عنوان یک بسته سرمایه گذاری قابل ارائه به هر سرمایه گذار مراجعه کننده به منطقه است. علاوه بر این به برخی از طرح های مربوط به مرحله دوم نیز در جداولی به عنوان فرصت های سرمایه گذاری در صنایع منطقه ارائه خواهد شد. اما برای فرصت های پیشنهادی فوق، باید طرح توجیهی متناسب به طور مجزا تهیه گردد. در جدول زیر خلاصه نتایج ارزیابی های انجام شده آمده است.

دفتر هیئت دولت

 دوره‌های مختلف از دیدگاه مهندسی و زیست‌محیطی	طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی گلستان	 انستیتو ملی تحقیقات منابع آب و انرژی
---	---	---

جدول ۱۲- ارزیابی مالی گزینه ای پیشنهادی در سناریوی های مختلف پیش بینی شده در منطقه

نرخ بازدهی داخلی	خالص ارزش افزوده	درآمد پیش بینی شده	هزینه پیش بینی شده	گزینه ها (فرصت های سرمایه گذاری)	سناریو ها	مرحله	فاز
کل منطقه مورد تأیید نیست	۱۰۷	۳۶۰	۲۱۹	۱- آماده سازی کل منطقه (فصل کنش و انتقال آب و برق و گاز به منطقه)	سناریو اول: آماده سازی اراضی منطقه	الف-۱ مرحله اول	فاز اول
۳۶,۵٪	۲۹	۳۶۰	۱۹۵	۲- آماده سازی ۲۵۰ هکتار (فصل کنش و انتقال آب و برق و گاز به منطقه)	سناریو دوم: آماده سازی داخل ۲۵۰ هکتار		
قابل توجه نیست	۲۹۴-	۲۰۹	۳۷۸,۷	۱- قطعه بندی ۴۰ هکتار از اراضی و انتقال آب و برق و گاز و سایر زیر ساخت ها در درون منطقه			
	۳۰۱	۱۳۰,۶	۵۲۰	۲- قطعه بندی کل اراضی و انتقال آب و برق و گاز و سایر زیر ساخت ها در درون منطقه			
قابل توجه نیست	۱۰۰-	۱۳۰,۶	۱۱۳۱	۳- قطعه بندی کل اراضی و انتقال آب و برق و گاز و سایر زیر ساخت ها در درون منطقه به همراه ایجاد تصفیه خانه و پست برق و ...			
۴۶,۳۳	۳۰۸	۶۳۸۷	۴۹,۵	۱- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت کمربند بند خشک (۷۰ هکتار) (بازه زمانی ۳۰ ساله)	سناریو سوم: آماده سازی داخلی به		

دفتر هیئت دولت

طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان

نرخ بازدهی داخلی	ارزش خالص	درآمد پیش	هزینه پیش	گزینه ها (فرصت های سرمایه گذاری)	سناریو ها	مرحله	فاز
۴۱,۴۵	۲۲,۷	۸۲,۵	۷۵,۷	۲- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت قطعات و محصولات فلزی (۲۵ هکتار)	تفکیک کاربری های پیشنهادی طراحی شده		
۴۱,۳۳	۱۸	۶۶	۶۱	۲- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت تولید محصولات لاستیک و پلاستیک (۲۰ هکتار)			
۴۱,۲۵	۳۶	۱۳۲	۱۲۲,۲	۴- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت تولیدات سرامیک و قطعات آن (۴۰ هکتار)			
				۵- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت محصولات منسوجات (۳۰ هکتار)			
۴۱,۴۸	۲۱	۹۹	۹۰,۸	۶- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت تولید ماشین آلات کاربردهای عام و خاص (۳۰ هکتار)			
				۷- آماده سازی قطعه اختصاص یافته به سایت سایر صنایع (۳۰ هکتار)			
				۱- خط انتقال فاضلاب کاشان به منطقه	سایر فرصت های سرمایه گذاری و پروژه های پیشنهادی ساخت و ساز + صنعت فعال	الف-۲- مرحله دوم	
				۲- احداث تصفیه خانه ها به تفکیک هر یک از قطعات و کاربری های پیشنهادی			
				۳- احداث نیروگاه تولید برق گازی (CHP)			
				۴- احداث انبار عمومی، سرپوشده و روباز			

شرح بازدهی داخلی	خرج ارزش	خالص ارزش	درآمد پیش بینی شده	هزینه پیش بینی شده	گزینه ها (فرصت های سرمایه گذاری)	سناریو ها	مرحله	فاز
					۵- احداث کارواش و کانتینر شویی در قطعه گمرک ۶- احداث سردخانه در قطعه گمرک ۷- احداث کارخانجات تولید منسوجات ۸- احداث کارخانه تولید برندهای الکترونیکی ۹- احداث کارخانه پمپ ترمز خودرو ۱۰- احداث کارخانه تولید لوله های اتلین، پلی پروپیلن، و اتصالات		مرحله سوم الف-۳	
					۱- طرح های ژئوباسازی -آبیاری و بهسازی محیط و ...	سرمایه گذاری های مرحله تثبیت		فاز دوم
					توسعه ۲۰۰-۵۰۰ هکتار اراضی			فاز سوم
					توسعه مابقی اراضی			

دفتر هیئت دولت

پس از ارزیابی مالی یکی دیگر از کارهای انجام شده در این طرح ارزیابی اقتصادی و تاثیر طرح در ناحیه و استان است طبق برآورد انجام شده سرمایه گذاری در داخل منطقه در حدود ۵۲۰ میلیارد ریال است اگر خط انتقال آب تصفیه خانه فاضلاب کاشان و خط انتقال برق را نیز به سرمایه گذاری فوق اضافه نماییم، رقم فوق به ۱۱۳۱۸ میلیارد ریال خواهد رسید. به هر حال این مبلغ سرمایه گذاری برای منطقه منجر به افزایش تقاضای مواد اولیه ساخت و ساز در منطقه و پرداخت به عوامل به میزان مبلغ فوق می باشد که اگر فرض شود ۴۰ درصد از مصالح و مواد و تجهیزات مورد نیاز از داخل استان و مابقی از خارج استان تامین شود در نتیجه سرمایه گذاری فوق اقتصاد ناحیه و استان تغییرات قابل توجهی را تجربه خواهد کرد.

جدول ۱۳- ترکیب سرمایه گذاری در منطقه به تفکیک نوع فعالیت (میلیون ریال)

منبع تامین	کل سرمایه		شرح
	داخلی	گذاری	
وارداتی			
۷۸۰۰	۱۸۲۸	۲۶۱۰۱	ساختمان
۲۰۰۰	۸۰۷	۲۹۰۰	ماشین آلات و تجهیزات
۲۰۴۰۰	۸۷۴	۲۹۱۰۴	تاسیسات داخلی منطقه (آب و برق و ...)
۳۰۲۰۰	۲۷۸۰۹	۵۸۱۰۵	جمع
۲۸۵۰۲	۱۶۵۰۱	۵۵۰۰۳	انتقال فاضلاب کاشان و پست ۶۲ کیلووات و پست برق مشکات
۶۸۸۰۰	۲۴۴۰۰	۱۱۳۱۸	جمع کل

ماخذ: برآورد مشاور

به کمک جدول داده - ستانده تغییرات در تولید ناخالص شهرستان کاشان براساس سرمایه گذاری فوق و نرخ رشد حاصل از این سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصاد شهرستان برآورد شده است. اگر فرض شود از این مقدار سرمایه گذاری استان فقط ۴۰ درصد مواد اولیه و نیازهای تولیدی را تامین نماید و ۶۰ درصد مابقی از خارج از استان تامین شود. در نتیجه سرمایه گذاری فوق، تولید ناخالص استان ۷۱۳ میلیارد ریال افزایش خواهد یافت و از ۱۰۱۰۳ هزار میلیارد در سال ۱۳۹۳ به ۱۰۲ هزار میلیارد در پایان فاز اول خواهد رسید اگر سرمایه گذاری فوق در طی دو الی سه سال به سرانجام برسد به معنی رشد ۰٫۷ درصدی برای تولید ناخالص منطقه خواهد بود.

سرمایه گذاری فوق تا پایان سه سال ۹۱۸ شغل در منطقه و شهرستان ایجاد خواهد کرد که ۷۰۷ شغل آن مستقیم و در بخش های ساختمان و ماشین آلات خواهد بود و مابقی یعنی ۲۱۱ شغل در سایر بخش ها و با توجه به پیوندهای بین بخش ها و به طور غیر مستقیم ایجاد خواهد شد. توضیح آنکه وقتی بخش ساختمان می خواهد ۵۳۷۸۴ میلیارد در منطقه تولید داشته باشد باید از سایر بخش ها مواد اولیه و خدمات دریافت کند که سایر بخش ها مثل بخش های تولید محصولات فلزی، کانی ها، خدمات حمل و نقل، خدمات بانکی و ... را تحت تاثیر قرار خواهد داد به این ترتیب بطور غیر مستقیم اشتغال این بخش ها نیز افزایش خواهد یافت.

نسبت سرمایه گذاری به اشتغال ایجاد شده در این طرح در سال های نخست اجرای آن در حدود ۱۲۲۳ میلیون ریال برآورد شده که به معنی این است که در فاز اول سرمایه گذاری در منطقه ویژه اقتصادی کاشان هر ۱۲۳ میلیون تومان یک شغل در شهرستان ایجاد خواهد کرد.

برآورد اشتغال و میزان رشد اقتصادی در فاز دوم که سرمایه گذاران صنعتی و خدماتی در منطقه ورود پیدا کرده و به احداث واحدهای تولیدی خود می پردازند نیز به کمک جدول داده ستانده استان صورت گرفته است.

ابتدا تعداد واحدهای صنعتی قابل استقرار در هر پهنه برآورد شده است طبق برآوردهای انجام شده از ۲۵۰ هکتار در نظر گرفته شده ۱۷۵ هکتار در فاز اول به پهنه صنعتی اختصاص دارد در این پهنه ۶ زیر پهنه صنعتی به وسعت ۴۰-۲۰ هکتار برای گروه صنایع پیشنهادی جانمایی شده است. با فرض اختصاص ۲۰ درصد به راه و ۲۵ درصد به فضای سبز و اینکه قطعات واگذاری به صنعت حدود ۵۰۰۰ متر مربع باشد در خالص اراضی اختصاص یافته به صنعت در حدود ۱۹۰ واحد صنعتی در رشته های پیش بینی شده استقرار خواهند یافت. با فرض اینکه در منطقه فوق کارگاه های بزرگ صنعتی استقرار خواهند یافت اشتغال متوسط کارگاه ها ۱۲۰ نفر پیش بینی شده که رنج اشتغال کارگاه بین ۲۰ تا ۱۶۰۰ نفر می باشد. در جدول زیر ظرفیت و میزان اشتغال فعالیت های صنعتی در هر رشته آمده است.

دفتر هیئت دولت

جدول ۱۲- برآورد واحدهای صنعتی قابل اشتغال آن ها به تکنیک کد های فعالیت ۲ رقمی ISIC

اشتغال	هریت	تعداد واحدها	شرح فعالیت	ISIC	کد چهار رقمی	شرح بخش	کد دو رقمی
۴۰۰۰	۱۰۰ هزار تن	۲۰	انواع نخ	۱۷۱۲-۱۷۱۱		منسوجات	۱۷
۳۰۰۰	۲۰۰ میلیون متر مربع	۱۵	پارچه	۱۷۳۱			
۲۰۰۰	۲۰ هزار تن	۵	تکمیل پارچه کتیاک و قالی و قالیچه	۱۷۳۱-۱۷۱۲-۱۷۳۲		محصولات لاستیک و پلاستیک	۲۵
۴۰۰۰	۱۵ هزار تن	۱	قاپر اتومبیل	۲۵۱۱			
۴۰۰۰	۲۰ هزار تن	۸	سایر محصولات لاستیکی	۲۵۱۹			
۲۰۰۰	۱۵ هزار تن	۱۳	محصولات پلاستیک	۲۵۲۰			
۱۲۰۰	۲۰ هزار تن	۱۰	ماشین آلات با کاربردهای خاص معدن	۲۹۲۴		تولید انواع ماشین آلات	۲۹
۲۰۰۰	۲۵ هزار تن	۱	ماشین آلات بافتندگی	۲۹۳۶			
۱۷۵۰	۱۰۰ هزار تن	۲۳	سایر ماشین آلات	۲۹۱۹ تا ۲۹۱۱			
۴۰۰۰	۱۰ هزار تن	۸	تولید ماشین آلات انرژی و محاسباتی	۳۰۰۰			
۵۰۰۰	۱۰ هزار تن	۱۰	تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق	۳۱۹-۳۱۱		تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق	۳۱
۵۰۰۰	۲۰ هزار تن	۱۰	تولید ابزار پزشکی و ابزار دقیق	۳۳۲-۳۳۱۱		تولید ابزار پزشکی و ابزار دقیق	۳۳
۱۶۰۰۰	۴۰ هزار دستگاه	۱	خودرو سار	۳۴۱۰		تولید انواع وسائط نقلیه موتوری و قطعات آن	۲۴
۲۲۵۰۰	۲۵ هزار تن	۱۵	قطعه سازان خودرو	۲۴۲-۳۴۲۰			
۴۰۰۰	۲۵ هزار تن	۵	تولید وسائط نقلیه راه آهن	۳۵۲۰			
۸۰۰۰	۱۰ هزار تن	۱۰	تولید محصولات فلزی ساختمانی	۲۸۱۱			
۸۰۰۰	۱۰ هزار تن	۸	تولید قطار و قطارها و ظروف فلزی مشابه	۲۸۱۲		تولید محصولات فلزی فابریکی	۲۸
۸۰۰۰	۱۰ هزار تن	۱۰	شکاری، پرکاری و...	۲۸۱۳			
۱۸۰۰۰		۱۸				سایر صنایع	
۲۳۰۰۰		۱۹۰				جمع	

دفتر هیئت دولت

در سند راهبردی وزارت صنعت و معدن و تجارت (۱۳۹۴) برنامه صنعت کشور تا سال ۱۴۰۴ آمده است. طبق اسناد فوق و پیش بینی ظرفیت تولیدات صنایع منتخب در منطقه تاثیر صادرات منطقه بر اقتصاد استان به کمک جدول داده ستانده نیز بدست آمده است. در سند فوق پیش بینی شده تا سال ۱۴۰۴ ارزش صادرات غیر نفتی ۳ برابر شود که با توجه به نگاه ویژه به صنعت و معدن در این سند ارزش صادرات کالاهای صنعتی ۴ برابر خواهد شد. با این تفاسیر سهم ارزش افزوده صنعت و معدن از تولید ناخالص داخلی از ۲۱,۶ درصد به ۳۵ درصد افزایش خواهد یافت. برای این منظور نیز پیش بینی شده سرمایه گذاری ثابت ناخالص بخش صنعت ۲,۵ برابر شود که به طور متوسط برای ایجاد هر شغل صنعتی در حدود ۵۲ هزار دلار یا ۱۵۶ میلیون تومان نیاز است.

جدول ۱۵- اهداف کمی بخش صنعت و معدن

شرح	واحد	۱۳۹۳	۱۳۹۶	۱۳۹۹	۱۴۰۲	میزان تغییرات
ارزش صادرات غیر نفتی	میلیارد دلار	۶۳	۱۰۳	۱۳۰	۱۸۰	۳ برابر
ارزش صادرات صنعتی و معدنی	میلیارد دلار	۳۲	۶۱	۸۵	۱۲۱	۴ برابر
سهم ارزش افزوده صنعت و معدن از GDP	درصد	۲۱,۶	۲۲,۵	۲۳,۵	۲۵	-
سرمایه گذاری ثابت ناخالص صنعت و معدن	میلیارد دلار	۵	۲۵,۵	۲۵	۶۲	۲,۵ برابر
اشتغال صنعتی	میلیون نفر	۳,۴	۳,۸	۴	۴,۵	۱,۳ برابر
متوسط نرخ رشد ارزش افزوده صنعت و معدن	درصد	۵	۱۲,۵۶	۱۲	۱۲	-

منبع: برنامه راهبردی وزارت صنعت و معدن و تجارت تیر ماه ۱۳۹۴

همچنین طبق آمارهای موجود در این سند هدف گذاری ظرفیت های تولیدی برخی صنایع به شرح زیر آمده است که با مقایسه هدف گذاری صنایع نظیر آن در منطقه می توان سهم و نقش منطقه را در این صنایع مشاهده کرد.

دفتر هشت دولت

جدول ۱۶- مقایسه هدف گذاری برخی صنایع منتخب در کشور و منطقه در سال ۱۴۰۴

شرح محصول	واحد	کشور		منطقه در ۱۴۰۴	
		ظرفیت فعلی	۱۴۰۴	ظرفیت پیش بینی شده	سهم منطقه از برنامه
انواع نخ	هزار تن	۸۲۰	۱۴۰۰	۱۰۰	۷,۱
انواع پارچه	هزار تن	۱۹۰	۲۸۰	۷۰	۲۵,۰
تایر و تیوب	هزار تن	۳۶۰	۷۰۰	۱۵	۲,۱
خودرو	هزار دستگاه	۱۹۰۰	۳۰۰۰	۴۵۰	۱۵,۰

ماخذ: برنامه راهبردی وزارت صنعت و معدن و تجارت تیر ماه ۱۳۹۴ و محاسبات محقق

حال اگر فرض کنیم ظرفیت های فوق تحقق پذیرد و طبق برنامه منطقه ویژه بین ۶۰ تا ۸۰ درصد محصولات فوق صادر شود. (با توجه به بررسی های بازار انجام شده در طرح و روند صادرات محصولات فوق به کشورهای همسایه و بررسی بازار جهانی) تا سال ۱۴۰۴ نقش منطقه در صادرات استان و کشور از محصولات فوق محاسبه و در جدول زیر آمده است. نتایج نشان می دهد که منطقه می تواند معادل ۸,۸ درصد از صادرات استان را به خود اختصاص دهد. که بیشترین آن در صادرات منسوجات می باشد. همچنین نقش منطقه از صادرات صنعتی کل کشور در حدود ۲ درصد خواهد بود. نتایج فوق نقش و اهمیت صنایع منتخب در منطقه را در صادرات صنعتی بیش از پیش نشان می دهد

دفتر منطقه دولت

جدول ۱۷- برآورد میزان صادرات صنعتی تا ۱۴۰۲

مهم از صادرات صنعتی کشور	مهم از صادرات صنعتی استان	میزان صادرات میلیون ریال	شرح فعالیت	کد چهار رقمی ISIC	شرح بخش	کد دو رقمی
۷۰	۳۳,۳	۲,۶۵۴,۳۶۷	انواع نخ	۱۷۱۲-۱۷۱۱	منسوجات	۱۷
			پارچه	۱۷۳۱		
			تکمیل پارچه، کشیاف و قالی و قالیچه	۱۷۳۱-۱۷۱۲-۱۷۳۲		
			تایر اتومبیل	۲۵۱۱		
۲۰	۱۶,۷	۱۱۲,۰۵۲	سایر محصولات لاستیکی	۲۵۱۹	محصولات لاستیک و پلاستیک	۲۵
			محصولات پلاستیک	۲۵۲۰		
			ماشین آلات با کاربردهای خاص	۲۹۲۴		
			ماشین لات بافندگی	۲۹۲۶		
۵۰	۲۰,۰	۱,۸۵۱,۸۸۲	سایر ماشین آلات	۲۹۱۹ تا ۲۹۱۱	تولید انواع ماشین آلات	۲۹
			تولید ماشین آلات اداری و محاسباتی	۳۰۰۰		
			تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق	۳۱۹-۳۱۱		
			تولید ابزار پزشکی و ابزار دقیق	۳۳۰-۳۳۱۱		
۱۵,۰	۲۰,۰	۶۵۲,۵۶۸	خودرو ساز	۳۴۱۰	تولید انواع وسائط نقلیه موتوری و قطعات	۲۴
			قطعه سازان خودرو	۳۴۲۰-۳۴۲۰		
			تولید وسائط نقلیه راه آهن	۳۵۲۰		
			تولید وسائط نقلیه	۳۵۲۰		

 شماره ملی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی ۱۳۸۸	شرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان	
---	--	---

سهم از صادرات صنعتی کشور	سهم از صادرات صنعتی استان	میزان صادرات میلیون ریال	شرح فعالیت	کد چهار رقمی ISIC	شرح بخش	کد دو رقمی
۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰۴۶,۵۳۴	تولید محصولات فلزی ساختمانی	۲۸۱۱	تولید محصولات فلزی فابریکی	۲۸
			تولید مخازن و انبارها و ظروف	۲۸۱۲		
			فلزی مشابه	۲۸۱۳		
۰,۵	۹,۱	۵۲,۶۴۹	خسکاری، پرسکاری و ...		سایر صنایع	
۲,۰	۸,۸	۶,۳۶۸,۰۵۳			جمع	

ماخذ: جدول داده - ستانده استان

دفتر هیئت دولت

حال با توجه با جدول داده ستانده و پیش بینی های صادراتی صورت گرفته می توان تاثیر فعالیت های فوق را در اقتصاد استان و تولیدات صنعتی ارزیابی کرد با توجه به ارقام صادراتی پیش بینی شده در صنایع پیشنهادی در منطقه و ارزش تولیدات صنایع نظیر آن در استان و تکنیک داده ستانده، پیش بینی می شود فقط با صادرات محصولات صنعتی فوق ارزش تولیدات صنایع در استان تا سال ۱۴۰۴ از ۱۵۹۱۸۷ میلیارد ریال به ۱۶۷۱۰۴ میلیارد ریال افزایش یابد که به طور متوسط با فعال شدن واحدهای صنعتی در منطقه نرخ رشد ارزش تولیدات صنایع استان سالانه معادل ۰٫۳ درصد خواهد بود. این در حالی است که ارزش تولیدات صنایع نظیر مستقر در منطقه در کل استان با نرخ رشدی معادل ۱٫۶ درصد روبرو هستند. جدول زیر برآورد فوق را به تفکیک صنایع منتخب و کل صنعت استان آورده است.

جدول ۱۸- برآورد متوسط نرخ رشد سالانه صنایع استان با ایجاد منطقه ویژه اقتصادی کاشان

شرح	ارقام (میلیارد ریال / درصد)
ارزش تولیدات صنعتی منطقه	۱۲۰۰۲۳
ارزش تولیدات صنعتی نظیر استان در سال ۱۳۸۶	۳۶۰۲۹۴
ارزش تولیدات صنعتی نظیر استان پس از ایجاد منطقه	۴۸۰۳۱۷
متوسط نرخ رشد در صنایع نظیر در کل استان	۱٫۶
ارزش تولیدات کل صنایع استان بدون ایجاد منطقه و راه اندازی صنایع	۱۵۹۰۱۸۷
ارزش تولیدات کل صنایع استان با ایجاد منطقه	۱۶۷۰۱۰۴
متوسط نرخ رشد کل صنعت استان	۰٫۳

در جدول زیر نتایج محاسبات انجام شده به تفکیک آمده است.

دفتر هیئت دولت

 وزارت امور اقتصادی و دارایی جمهوری اسلامی ایران	طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی کاشان	 IMIDRO سازمان منطقه ویژه اقتصادی کاشان
--	--	---

جدول ۱۹- پیش بینی اثر ایجاد منطقه اقتصادی کاشان بر تولیدات استان (میلیون ریال)

مقیاس نرخ رشد سالانه	افزایش تولید استان فقط با حضور منطقه	تولید استان ۱۳۸۶	تولید منطقه	میزان صادرات	شرح فعالیت	کد چهار رقمی ISIC	شرح بخش	کد دو رقمی
۱٫۶	۱۱۲۲۱۵۸۶٫۱	۱۱۸۰۰۰۹۷۵	۴۴۲۰۰۶۱۱	۲۰۶۵۲۰۳۶۷	انواع نخب	۱۷۱۲-۱۷۱۱	منسوجات	۱۷
					پارچه	۱۷۳۱		
					سایر (تکمیل پارچه، جوراب بانی و کشاف و قالی و قالیچه)	۱۷۳۱-۱۷۱۲-۱۷۳۲		
۰٫۴	۲۱۱۵۱۷۰۰۰	۱۰۸۴۳۰۲۸۲	۱۷۲۰۳۸۸	۱۱۲۰۰۵۲	تایر اتومبیل	۲۵۱۱	محصولات لاستیک و پلاستیک	۲۵
					سایر محصولات لاستیکی	۲۵۱۹		
					محصولات پلاستیک	۲۵۲۰		
۱٫۰	۱۱۵۷۵۱۴۰۰۰	۹۰۳۶۶۰۴۵۴	۲۰۱۷۸۰۳۸۶	۱۰۸۵۱۰۸۸۳	ماشین آلات با کاربردهای خاص معدن	۲۹۲۴	تولید انواع ماشین آلات	۲۹
					ماشین آلات بافتنی	۲۹۳۶		
					سایر ماشین آلات	۲۹۱۹ تا ۲۹۱۱		
					تولید ماشین آلات اداری و محاسباتی	۳۰۰۰	تولید ماشین آلات اداری و محاسباتی	۳۰
					تولید ماشین آلات مولد و انتقال برقی	۳۱۹-۳۱۱	تولید ماشین آلات	۳۱

معاونت برنامه ریزی و توسعه اقتصادی

دفتر هیئت دولت

مترسقات رشد سالانه	افزایش تولید استان فقط یا حضور منطقه	تولید استان ۱۳۸۶	تولید منطقه	میزان صادرات	شرح فعالیت	کد چهار رقمی ISIC	شرح بخش	کد رقمی
۱,۷	۵۷۸۵۶۴۴,۸	۴,۱۵۴,۳۲۵	۱,۶۳۶,۴۲۰	۶۵۲,۵۶۸	تولید ابزار پزشکی و ابزار دقیق خودرو ساز قطعه سازان خودرو	۳۳۲۰-۳۳۱۱ ۲۴۱۰ ۲۴۲۰-۲۴۲۰	تولید ابزار پزشکی مولد و انتقال برق	۳۳
۲,۰	۱,۰۵۰,۳۹۹,۸۲	۷,۰۱۴,۵۵۲	۳,۴۸۸,۴۱۷	۱,۰۱۴,۶۵۳,۴	تولید محصولات فلزی ساختمانی فلزی مشابه خسکاری پرستاری و...	۲۸۱۱ ۲۸۱۲ ۲۸۱۳	تولید محصولات فلزی فلزی	۲۸
۰,۲	۲۱۱۶۲۰۳,۱	۱,۹۸۴,۵۸۱	۱۳۶,۱۷۲	۵۲,۶۴۹			سایر صنایع	
۱,۶	۴۸,۳۱۷,۲۴۲	۳۶,۲۹۴,۰۰۶	۱۲,۰۲۳,۱۷۴	۶,۳۸۸,۰۵۲			جمع صنایع منتخب	

ماخذ: جدول داده - ستانه استان و محاسبات مشاور

دفتر هیئت دولت